The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena, 648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill., 60104, U. S. A.
WEDNESDAY, JUNE 1, 1966

LATVIJA AMERIKĀ

44. N-RS TRESDIENA, 1966. G. 1. JŪNIJS 16. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Nujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikagas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill., 60104, U.S.A.
tālrunis 544-4278

Kad runasviri netiek pie vārda...

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 5. JAUNATNES DIENAS

Austrālijas latviešu 5. jaunatnes dienas Sidnejā oficiāli atklāja 19. maijā, kaut gleznu izstāde jau bija atvērta 15. maijā (skat. LA Nr. 42). Rīcības komitejas pr-de Marija Podniece sveica visus sapulcējušos un lūdza Sidnejas latviešu biedrības pr-di Mārtiņu Siliņu atklāt jaunatnes dienas.

M. Siliņš ar Raiņa vārdiem prasīja: „Ko zaļai jaunībai lai saka sirmais?" ar dzejnieka vārdiem arī atbildot: „Ved dzīvi tā, lai jāsaka nav—vila." Tad runātājs norādīja, ka no vilšanās var pasargāties, ja, traucoties uz priekšu, mēs reizē raugāmies arī atpakaļ resp. konsultējamies ar mūsu tautas kultūras vērtībām. Lai mērķi sasniegtu, vajadzīgas trīs lietas: stiprs gribas spēks, nesalaužama ticība un ideālisms. Pēc vairākiem padomiem, kā šīs trīs lietas īstenot, citējot dzejniekus, M. Siliņš savu atklāšanas runu pabeidza ar vārdiem: „Apbruņojušies ar pagātnes gudrību, traucieties uz priekšu!"

Sekoja godalgu izsniegšana mākslas izstādes dalībniekiem. Bez godalgām, balvas saņēma visi, kas ar saviem darbiem bija izstādē piedalījušies.

„Interesantākie" jaunatnes dienu atklāšanā izrādījās apsveikumi. Tie bija tikai rakstveida, no klātesošajiem nevienam vārda nedeva. Tādēļ arī iznāca tā, ka jaunatnes dienu avīzē „Skābie kāposti" otrā dienā rakstīja, ka: „Sveica ALA, nesveica LAA. Sveica luterāņu baznīca, nesveica katoļu baznīca. Nebija uzaicinājuma?" Laikam jau tā bija nolemts, ka kādas organizācijas reprezentanta klātiene jau ir sveiciens par sevi, jo pirmajā rindā kā goda viesi sēdēja LAA priekšsēdis A. Dukāts, katoļu prāvests S. Gaidelis, DV zemes valdes priekšsēdis J. Masulāns un citas prominences, bet neviens no viņiem nelaida pie vārda. Mazliet neparasti, bet — „ko zaļai jaunībai lai saka sirmais?"

Pēc atklāšanas ceremoniāla notika koncerts, par kuru dzirdētas šādas atsauksmes: A. Dukāts — „Manuprāt, tas bija labākais koncerts, kāds līdz šim dzirdēts." Mūzikas, teātŗa un literatūras recenzents Kārlis Freimanis — „Jaunatnes koncertā, šķiet, pirmo reizi bija ienācis nopietns pamattonis, bija ienākusi īsta, izjusta smeldze." Bet turpat tālāk („Skābi kāposti" Nr. 2.) K. Freimanis teica arī šādus vārdus: „Ne viss koncertā bija slavējams. Kas vainīgs, lai lasa sekojošās rindas: gadījās tik lielas kļūmes, ka visa ekspertu rinda man blakus novaidējās. Daži gabali bija par grūtiem. Kāpēc solisti nevīžoja sagatavot jaunu programmu? Kāpēc bija uzņemti tipiski aplausu gabali? Kāpēc... jā, viegli jau rakstīt, ja pašam nav jāuzstājas." Man šķiet, ka klausītāju lielais vairums pievienosies K. Freimaņa pirmajam konstatējumam, ka tas bija labs un nopietns koncerts, kādēļ daudz nebēdās par to, ka eksperti vaid vai sten. Katrs baudām citādāk, un tā tam jābūt! Koncertā uzstājās Zinta Bērziņa (pavadījumi), Agrita Klauverte (klavieres), Ēriks Kļaviņš (vijole), Alita Larsena (pavadījumi), Gunārs un Mairita Larseni (vijole) un Andris Mednis (klavieres).

(Nobeigums 5. lpp.)

Ar dažu nedēļu novēlošanos šogad Toronto ziedi visā krāšņumā atvērās tieši Vasarsvētkos. Viesi no Otavas — Laima un Andris Lange (pa labi) stāsta par daudzajām tulpju krāšņām un veidojumiem, kādus viņi skata katru dienu izslavētajos Otavas tulpju dārzos. Uzmaniga klausītāja parkā pie Sv. Andreja baznīcas ir Dzintra Stīrāja (pa kreisi) no Londonas. Foto: J. Liģers

Izlozēs gleznas 14. jūnija aktīvajiem ziedotājiem

KANĀDAS DV ZEMES VALDES SĒDES ATZINUMI UN LĒMUMI

Mākslinieka A. Zvidŗa dāvinātās desmit gleznas izlozēs starp 14. jūnija akcijas ziedotājiem Kanadas DV gadskārtējā salidojumā 10. septembrī Sidrabenē, 1. oktobrī Skyline viesnīcā notiks jauna veida sarīkojums — „Zelta dukāts Latvijai," kuŗu valdes pr-ža E. Krūkas ierosā organizē atsevišķa komiteja. Gadskārtējās DV meistarsacīkstes šaušanā notiks 20. augustā TLMM kluba īpašumā Bērzainē, bet Kanadas un ASV zemes valžu kopīgā sēde paredzēta 5. novembrī Detroitā. Piekrišanu apmeklēt Kanadu devis DV organizācijas priekšnieks V. Janums; paredzams, ka viņš piedalīsies salidojumā Sidrabenē 9. un 10. septembrī.

Tādi bija galvenie lēmumi, kuŗus pieņēma Kanadas DV zemes valde paplašinātā sēdē 29. maijā Toronto priekšsēža E. Krūkas vadībā. Sēdē izteica pateicību mākslinieka A. Zvidŗim, Ērikam Dzenim, Dacei Birkhānei un ceturtajam, kas vēlas palikt anonims, par DV organizācijas darba sekmēšanu. Vienojās arī izlaidumu aktos grāmatu veltēm izmaksāt TLTA ģimnazijai 15 dol. un TLB sestdienas skolai 25 dol. Lai organizācijas jau savlaicīgi varētu iekārtot savus paredzētos sarīkojumus, valde nolēma, ka DV delegātu sapulce 1967. gadā sasaucama marta pirmās nedēļas nogalē.

Valdes pr-dis E. Krūka savā ziņojumā informēja par DV Sadberijas nodaļas gada svētkiem un jaundibinātās DV Otavas nodaļas atklāšanas sarīkojumu. Līdzīgu sarīkojumu iecerējusi arī jaunā DV nodaļa Sūsenmarijā, kas notiks 5. novembrī, kad daļai no zemes valdes locekļiem gan būs jāpiedalās kopīgajā sēdē ar ASV DV zemes valdi, lai saskaņotu darbību un pārrunātu kopīgā darba jautājumus. DV CV pr-ks V. Janums devis piekrišanu piedalīties 9. un 10. septembrī gadskārtējā salidojumā Sidrabenē, bet laika trūkuma dēļ nevarēs apmeklēt atsevišķas nodaļas.

Kanadas DV nodaļām visus ierosinājumus, kas domāti DV centrālās valdes sēdei, jāiesūta Kanadas valdei līdz 1. jūlijam, lai tos varētu iztirzāt 10. jūlija sēdē un pēc tam virzīt tālāk DV CV. Attieksmē uz delegātu sapulces kārtību valde atzina par vēlamu palikt pie līdzšinējās prakses, dodot balstiesības ne tikai visiem nodaļu delegātiem, bet arī zemes valdes locekļiem, kuŗi nevar balsot vienīgi amatpersonu vēlēšanās. Iepriekšējā Kanadas DV delegātu sapulcē pieņemtie lēmumi daļēji jau iedzīvināti, bet statūtu, goda tiesas un stipendiju fonda noteikumus pavairos un izsūtīs biedriem tuvākajā nākotnē.

Biedrzinis A. Akmens ziņoja, ka pašreiz Kanadas DV organizācijā ir 1112 biedru. Sākta iekārtot mirušo biedru kartotēka. Apŗūpes daļas vadītājs R. Puriņš jau paveicis priekšdarbus 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcijai, kuŗai pēc iepriekšējo gadu pararauga izgatavotas speciālas aploksnes ar saukli „Do you know that red colonialism exists in Europe?" 30.000 aplokšņu nodotas DV Toronto nodaļai, bet pārējām izsūtīts 13.850 aplokšņu. Ziedojumu akcijas uzsaukumu parakstījuši LNAK un DV KV priekšsēži, un tā uzskatāma par kopīgu pasākumu, kādēļ savāktos līdzekļus pretkomūnistiskajam darbam sastarpēji sadalīs.

Ziedotāji savu ārtavu pretkomūnistiskajai cīņai jau ziedojot var novēlēt DV organizācijai vai LN AK, kas uzsaukuma veidlapā nav pietiekami skaidri izteikts kļūmes dēļ, jo ziedojuma ieraksts paredzēts arī pret ailī „Pretkomūnistiskai cīņai." Būtībā visi ziedojumi paredzēti pretkomūnistiskajam darbam, tādēļ ziedotājiem jāizšķiŗas vienīgi par to, vai ārtavu uzticēt DV organizācijai, LNAK vai arī ziedot citiem mērķiem bez norādījuma.

Ziemsvētku kartīšu metu konkursa žūrijas komisijā apstiprināja dzejnieci Veltu Tomu un mākslinieku Ēriku Dzeni un Astrīdi Robežgruntnieci. Valde vienojās nosūtīt vairākus palīdzības saņus trūkumcietējiem.

Ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš ziņoja par iecerēm 14. jūnija sēru sarīkojumā. Paredzēts aicināt māc. O. Blūmīti no Bostonas par informācijas runātāju skaļruņa mašīnā protesta gājiena laikā.

Iekšējās informācijas daļas vadītājs R. Noritis ziņoja, ka daļas komitejā darbosies Ed. Ozols, kas uzņēmies arī DV mēnešraksta redaktora pienākumus, A. Civzelis un O. Kļavenieks. Pēdējais sagatavos ierosinājumu arī DV nodaļu sacensības noteikumu izstrādāšanai.

Jaunatnes daļas vadītājs Ž. Bukovskis informēja par jaunatnes padomi, kuŗā aicināti darboties skolotāja Tonija Krūka, LNAK jaunatnes nozares vadītājs M. Zandbergs, jaunatnes kursu vadītājs Dr. V. Gulēns, LNJAK valdes pr-ks J. Kazāks, LNAK skolu daļas pārstāve V. Slavieša, Kanadas latviešu gaidu jendas pr-ce A. Martinsone, skautu jendas pr-ks A. Budrevics un jaunatnes pulciņa Staburags pārstāvis A. Siksna.

Kultūras daļas vadītājs J. Gailītis informēja par uzsākto pasākumu filmēt nozīmīgākos DV dzīves notikumus. Pirmā filma jau uzņemta DV Otavas nodaļas darbības atklāšanas sarīkojumā. Uzsākti arī priekšdarbi skaņu plates izdošanai ar karavīru dziesmām.

Nobeigums 4. lpp.

PĀRI 60 METRIEM

Kanadas latviešu vieglatlēts un mūsu visu laiku labākais diska metējs Juris Pūce 28. maijā piedalījās starptautiskās vieglatlētikas sacīkstēs Komptonā, Kalifornijā, ierindojoties diska mešanā aiz Ortera (ASV), Daneka (Čechoslovakija) un Babkas (ASV) gan tikai 4. vietā, bet ar 60,01 m rezultātu kļūstot par pirmo latvieti, kas pārsniedzis 60 m līniju.

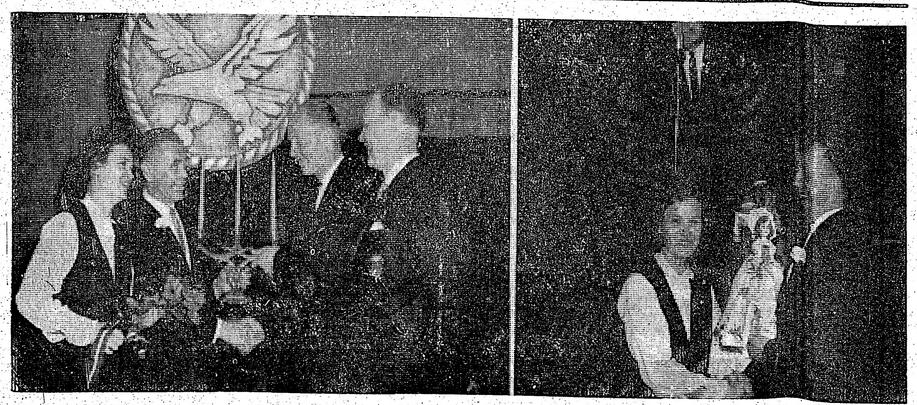

DV OTAVAS NODAĻAS DARBĪBAS ATKLĀŠANAS SVINĪBĀS

Uzņēmumā pa kreisi: DV Toronto nodaļas dāvāto svečturu pasniegšana „jaunajam brālim" — no kreisās Otavas vanadžu pārstāve R. Bērziņa, Otavas nodaļas priekšsēdis K. Bērziņš, Toronto nodaļas priekšsēdis I. Zamlovskis un Kanadas DV priekšnieks E. Krūka. Aizmugurē DV Hamiltonas nodaļas dāvātā un A. Robežgruntnieces darinātā DV emblēma. — Uzņēmumā pa labi: dzimšanas dienas gavilnieks J. Norvels no Montrealas saņem no R. Bērziņas loterijā laimēto tautisko lelli. Foto: J. Gailītis

Ernests Blanks

NENOGURSTOŠIE

**„Ja ikviens tik zemē sētu
Vienu graudu veselu..."**

Manā priekšā vesela kaudze latviešu trimdas laikrakstu, visvairāk bagātākā trimdas kontinenta — ASV un Kanadas preses organi. Līdzīgi turienes tautiešiem, arī laikraksti ir bagātāki un biezāki, vismaz papīra ziņā, iznāk lielā formātā divas reizes nedēļā, un tajos sevišķi plaši un vispusīgi apgaismota tā sauktā vietējā dzīve vai iekšējā politika.

Pašķirstot šīs biezās lapas un iedziļinoties mūsu trimdas tautiešu darbībā aizjūras zemēs, mūs, Eiropā palikušos, dziļi pārsteidz viņu nenogurstošā, skudrām līdzīgā darbība visdažādākajās politiskās, nacionālās, kultūrālās, saimnieciskās, jaunatnes, reliģijas, sociālās, aprūpes un citās nozarēs. Kā bites viņi nenogurstoši vāc kopā trimdas ziedu medu un krāj to Latvijas nākotnei — brīvai un ziedošai nākotnei. Liekas, ka cita darba viņiem nemaz nebūtu, kā tikai skriet no vienas komitejas sēdes uz otru, no vienas sapulces uz otru, no vienas rīcības uz otru. Bet viņu lielākā daļa, gandrīz visi, ir jau nostrādājuši smagu dienas darbu fabrikā vai citur, pēc gaŗā ceļa no darba mājup steidzīgi apkopuši mājas darbus un atkal devušies ceļā svarīgam nacionāli sabiedriskam darbam, lai to pēc pusnakts vai pat rīta gaismā atkal steigā atsēstu un pēc īsas atpūtas vai pat bez atpūtas dotos maizes darbā. Un tā dienu dienā. Tā pagājuši jau daudzi trimdas gadi, bet šie darba un sabiedriskā pienākuma rūķi nebeidz traukt un ierosināt citus nepagurt kaut ko darīt latviešu tautas un zemes labā, Latvijas atbrīvošanas labā. Skriedami un cīnīdamies bez atpūtas, daudzi no viņiem jau aizgājuši nelaikā aizsaulē, kā to liecina daudzie sēru sludinājumi tai pašā presē.

Būtu pašapmānīšanās domāt, ka visi latviešu trimdinieki aizjūras zemēs un arī Eiropā piederētu šai nenogurstošo nacionālo darbinieku skudru un bišu saimei. Nē, tieši otrādi — vairumā ir tie, kas savu dvēseli jau pārdevuši dolara un pat centa vēnam. Un tieši tādēļ uz trimdinieku mazākuma pleciem uzvelta divkārša un pat triskārša nasta, kuŗu viņi bez kurnēšanas varoņīgi nes uz saviem nenogurstošajiem kamiešiem. Varoņi, par jums varopēpu rakstīs nākošie latviešu dzejnieki, un nākošie latviešu trimdas vēsturnieki jūsu priekšā zemu galvas lieks!

Viens no viņiem, kāds apdvināts žurnālists, man raksta: „Rakstu fabrikā pusdienas laikā, citur neatliek laika..." Otrs to pašu izteic citiem vārdiem: „...nav laika, nav laika! Kad dēls būs beidzis studēt, varbūt tad būs vieglāk un atliks lielākiem darbiem laika... Nav laika, nav laika!..."

Tas milzu darbs, kuŗu latviešu trimdas saime visā pasaulē veikusi gan savas izpostītās dzīves atjaunošanai, gan arī nacionāli sabiedriskajā laukā, dod mums tiesību nākotnei. Kāda liela loma šim latviešu trimdinieku politiskajam darbam piekrīt pašreizējos apstākļos, par to labāko liecību dod Latvijas okupantu un viņu dienderu milzīgā interese un pretdarbība mūsu darbam. Par spīti lielajam papīra un citiem trūkumiem, par kuŗiem viņi mūžīgi žēlojas, nekad vēl nav pietrūcis papīra un tintes, lai kādu ievērojamu vai pat neievērojamu latviešu trimdas darbinieku nomelnotu vai apmelotu. Nekad! Sai vajadzībai Maskava papīru un naudu netaupa. Še vienmēr jāstrādā ar pilnu jaudu un virsstundām. Tam ir tikai viens izskaidrojums: latviešu trimdinieku politiskā un sabiedriskā darbība ir ne vien aktīva un sekmīga, bet jūtami iespaido tautiešu prātus dzimtenē. Kaut maza, tomēr sava nozīme tai piekrīt arī lielajā pasaules politikā, kā piemēram, rāda lieta ar konsulārā nolīguma raticifēšanas novilcināšanu ASV senātā. Pad. savienības un ASV konsulārais līgums Baltijas trimdiniekos radīja lielu nemieru, viņi protestēja un rakstīja protestus tautas vietniekiem, kamēr līgums, pagaidām neratificēts, apgūlies attiecīgajā komisijā. Protams, arī citi politiskie spēki še spēlējuši savu lomu, bet arī Baltijas trimdinieku protestiem nenoliedzami jādod gods, ka tie pagaidām pārvilkuši svītru mūsu zemes nekrietno okupantu viltus nolūkiem.

Nav noliedzams, ka šī latviešu trimdas bišu un skudru nenogurstoši darbīgā saime pieder mūsu vecākai un vidējai paaudzei. Kā šai darbā arvien vairāk turpmāk piesaistīt latviešu trimdas jaunatni, tas ir jautājums, kuŗā jau daudzi spriedumi un priekšlikumi dzirdēti. Viens ir skaidrs: jaunatnes dabā nav sīkais skudru vai bišu darbs, bet gan lielas ideļas, aizraujošas nacionālas cīņas un strāvojumi. Kad sīkais skudru darbs būs sekmīgi veikts un nāks īstais laiks — varoņu laiks, latviešu trimdas jaunatne būs atkal cīnītāja pašas pirmajās rindās, tāpat kā bija abos pasaules karos. Jaunatnes vietu atradīs bez liekas skubināšanas un aicināšanas, kad īstais laiks būs klāt, kad Latvijas atbrīvošanas laiks būs atnācis. Tā tas bija latviešu tautas Atmodas laikā, tā tas bija Jaunās strāvas laikā, tā tas bija arī strēlnieku laikā un Latvijas valsts dibināšanas laikā, tāpat leģionāru cīņu laikā. Un būs vienmēr arī turpmāk! Par to lieki galvas mums nav jālauza. Vēstures valoda ir nepārprotama.

Kanadas DV aicinājums māksliniekiem

1) Sakarā ar DV organizācijas Kanadā delegātu sapulces lēmumu, DV KV lūdz māksliniekus piedalīties Ziemsvētku kartīšu metu izgatavošanas konkursā ar reliģiska motīva gleznām.

2) Labāko darbu iesniedzējiem paredzētas divas godalgas: 1. — 150 dol. un 2. — 75 dol.

3) Mākslinieki lūgti iesūtīt gleznas DV grāmatnīcai — 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada — līdz šī gada 3. septembrim.

4) Ja gleznu piegāde kādam māksliniekam būtu saistīta ar grūtībām, tad pieņemami arī krāsu diapozitīvi un zīmējumi.

5) Godalgošanas gadījumā izraudzītā glezna, kā arī gleznas oriģināls no diapozitīva vai zīmējuma jānodod DV KV aprūpes daļas rīcībā uz vienu mēnesi Ziemsvētku kartīšu izgatavošanai.

6) DV KV uzņemas pilnu atbildību par gleznu uzglabāšanu un atpakaļ sūtīšanu īpašniekiem uz sava rēķina.

7) Žūrijas komisijā darbosies Ēriks Dzenis, Velta Toma un Astrīde Robežgruntniece.

Žūrijas komisija patur tiesības godalgām paredzēto summu grozīt un gadījumā, ja neviens no iesniegtajiem darbiem netiktu atzīts par piemērotu, godalgas nepiešķirt.

Kanadas DV valde

Angelika Gailīte

VĒSTURES BRĪDINĀJUMS

MAG. HIST. KĀRLIS STALSĀNS „KRIEVU EKSPANSIJA UN RUSIFIKĀCIJA BALTIJĀ LAIKMETU TECĒJUMĀ", JĀŅA ŠĶIRMANTA APGĀDS 1913. GADĀ

Ikvienam, kas interesējas par seno baltu tautu izplatību pirms vairākiem gadu tūkstošiem, rodas jautājums: kā tas varēja notikt, ka balti, kam bija sava kultūra, kas kopa zemi un bija čaklāki „nekā laiskumā izlaidušies ģermāņi," kā raksta romiešu vēsturnieks Tacits 1. gadsimtā pēc Kristus,— tomēr izzuda, t. i., pārtautojās, atskaitot lietuviešus un latviešus, kas izglābās nelielā skaitā, nelielā territorijā?

Vēstures maģistrs K. Stalsāns ir iedziļinājies šai jautājumā, meklējis un, šķiet, atradis atbildi.

Savā grāmatā „Krievu ekspansija un rusifikācija Baltijā laikmetu tecējumā", ar ievadu angļu un latviešu valodā un Dr. Jūlija Brača priekšvārdiem, autors pamatojas uz archaioloģijas atradumiem un vēstures avotiem. Savus secinājumus viņš pastiprina uzskatāmi ar kartēm, diagrammām, kartogrammām un tabulām.(Kartes, diagrammas un kartogrammas techniski izstrādājis grafiķis Benjamins Ančāns).

Saskaņā ar archaioloģa Dr. E. Šturma pētījumiem, K. Stalsāns atzīst, ka Baltijas pirmiedzīvotāji bijuši somi-ugri, kā balti ienākuši ap 2000. gadu pr. Kr. Viņi tad aizņēmuši visu Baltijas jūras austrumpiekrasti, ziemeļos pat aiz Somijas jūras līča, dienvidos — līdz Vislai un austrumos līdz Maskavai, Tulai un Okas baseinam. Par baltu ieņemtajiem novadiem liecina vietu vārdi, it īpaši upju nosaukumi vēlākajā Baltkrievijā un Lielkrievijā.

Ap 1000. gadu pr. Kr., no Urāliem nākdami, citi somugri — somi un igauņi — reti apdzīvotās baltu zemes ieņēmuši līdz Daugavai un aiz Somu jūras līča, t. i. tagadējā Somija.

6. un 7. gadsimtā pēc Kr. slavi spiedušies no dienvidiem, no apgabala starp Karpatiem un Dņepru, uz ziemeļiem. Slavu rietumnozarojums —poļi — uzbrukuši baltu tautai jatvingiem un prūšiem, iedzīdamies starp jatvingiem un galindiem, šos pēdējos atšķirdami no pārējiem baltiem. Ar laiku galindi bija krievu ielenkti no visām pusēm, bet līdz 19. gadsimta vidum viņi turējās kā baltu sala krievu jūrā starp Maskavu un Smoļensku.

Sakarā ar minēto slavu spiedienu baltu cilts latgaļi, dodamies ziemeļu virzienā, atguva agrākās baltu dzīvesvietas Daugavas labajā krastā. 12. gadsimtā, vāciem iebrūkot, latgaļu robeža ar igauņiem bija gandrīz tagadējā, atskaitot šauru strēmeli, kur dzīvoja somugri lībji.

Nodibinoties slavu valstīm — austrumos krievu 9. gadsimtā, dienvidos poļu 10. gadsimtā — pastiprinājās slavu ekspansijas tieksmes ar sekojošu kolonizāciju baltu zemēs.

Līdzīgi nolūki bija ģermāņiem rietumos pret baltu tautu prūšiem, kas pusgadsimtu cīnījās ieročiem rokās, kamēr iebrucēji tos nomāca. Prūši savu valodu saglabāja līdz 18. gadsimtam, kad uzvarētāji viņus piespieda iet vācu skolās. Tomēr prūšu vietu vārdi palika, un par Prūsiju saucās stiprā Ziemeļvācijas ķēniņvalsts, kas vācu zemes apvienoja Vācijas ķeizarvalstī 1871. g. Tikai 20. gadsimtā nacionālsociālistu diktātors lika iznīcināt senprūšu vietu nosaukumus, un zīmīgi, ka zinātāji Pilkallen Austrumprūsijā pārtulkoja par Schlossberg.

☆

Cik tas savādi arī izklausītos, 12. gadsimtā latviešus no slavu iespiešanās un pārkrievināšanas izglāba vācu nodibinātās Livonijas valstiņas, slavus atvairīdamas ar ordeņa karaspēku.

Ap to pašu laiku Lietuvā gudrais valdnieks Mindaugs nodibināja neatkarīgu valsti. Tā pakāpeniski pievienoja agrākos baltu, bet tolaik jau krievu, baltkrievu jeb pārtautoto jatvingu un ukraiņu apgabalus. Un Vitauta Dižā laikā (1392.—1430.) Lietuvas valsts izplatījās no Baltijas līdz Melnajai jūrai. Bet tās varenība bija īslaicīga, un drīz sākās iegūto novadu zaudēšana.

K. Stalsāns pamatoti aizrāda uz tā laika Lietuvas augstākās šķiras stāvokļa neizpratni: „——— dižkunigaiši un virsslāņis radojās ar krievu kņaziem; par valsts valodu padarīja nevis lietuviešu, bet baltkrievu valodai līdzīgu slavu valodu, tādā kārtā pasargot baltkrievus un ukraiņus no pārkrievošanas, bet veicinot lietuviešu starpā slavu valodu izplatīšanos. **Lietuvas valdnieki neapzinājās, ka viņi valda pār savu senču zemi un ka viņu pienākums ir to atlietuviskot.**' '(37.lpp. pasvītrojums mans—Rec.).

Lietuvas valdniekiem saradojoties ar Polijas ķēniņu dzimtu, lietuvieši bija pieņēmuši kristīgo ticību un kļuva katoļi, tāpat kā poļi. Lietuvā ieplūda poļu garīdznieki, kas reizē ar ticību izplatīja arī poļu valodu. Vienkāršā tauta neapzinājās savu tautību, sāka saukties par tutiešiem jeb tejienes iedzīvotājiem. Tos bija vieglāk pārpoļot.

Krievu zemēm apvienojoties ap Maskavu un centrālai varai nostiprinoties lielkņaza Ivana III laikā, Maskavijas valdnieki sāka tiekties pēc Baltijas jūras. Ja Ivana III karaspēku sakāva ordeņa mestrs Valters Pletenbergs, tad pēc pussimt gadiem Livonijā iebruka Ivana IV Briesmīgā krievu un tatāru pulki, to mežonīgi postīja un atkāpjoties aizveda gūstā 30.000 iedzīvotāju.

Livonijas valstiņām sabrūkot un ordenim likvidējoties, krievu iebrukumi atkārtojās; 1582. gadā krievus sakāva Lietuvas-Polijas ķēniņš Stefans Batorijs.

Pēc krievu iebrukumiem Baltijas zemēs daļa iedzīvotāju bija izkauta, daļa aizgājusi bojā epidēmijās, tukšos apgabalos tad 17. gadsimtā ieviesās baltkrievi un Latgalē ieceļoja krievu vecticībnieki, kuri tur paglābās no ticības vajāšanām dzimtenē cara Aleksija Michailoviča laikā.

Plaša krievu ekspansija sākās Baltijā pēc Lielā ziemeļu kara 18. gadsimta sākumā, kad Zviedrijas ķēniņš Kārlis XII zaudēja karu pret Krieviju. Pēteri I. Krievi ieguva Vidzemi un Igauniju 1721. gadā; Kurzemē un Zemgalē vēl pastāvēja hercogiste, bet tā bija politiski atkarīga no Lietuvas-Polijas ķēniņvalsts.

Šai apvienībā savas isredzīgās politikas dēļ lietuvieši bija zaudētāji: **augstākās** šķiras pilnīgi padevās poļu ietekmei un pārpolojās — **leišu** valodu runāja tikai zemnieki. Muižnieku kārtas savtīgās politikas dēļ izcēlās nemitīgas iekšējas nesaskaņas, pat savstarpējas ieroču cīņas. To izmantoja kaimiņvalstis: Krievija, Austrija un vāciskā Prūsijas ķēniņvalsts, un 1772. gadā tās sāka Lietuvas-Polijas valsti dalīt. Krievija tad ieguva Latgali, toreiz sauktu par Inflantiju, un to pievienoja Vitebskas guberņai, atšķirot no pārējās Latvijas.

Pēc šī trieciena poļi ķērās pie reformām; tām radās nesamierināmi pretinieki, izraisījās jaunas iekšējas cīņas, un 1793. gadā tie paši kaimiņi šo nestabilo valsti dalīja atkal, bet 1795. gadā notika pēdējā dalīšana, reizē ar to kopvalsts beidza pastāvēt. Krievija dabūja Lietuvu un Kurzemes hercogisti. Tā visa Latvija bija nokļuvusi krievu varā, tāpat Igaunija un tā sauktā Ingrija uz austrumiem no Somu jūras līča līdz Ladogas ezeram. Tā bija agrāk somugru votu zeme. Votus krievi pārtautoja, un Pēteris I viņu zemē jau kara laikā 1703. gadā uzcēla Pēterburgu, kuru izveidoja par savu galvaspilsētu, bet votu zemi nosauca par Pēterburgas guberņu.

Votu liktenis ir zīmīga mazas tautas bojā eja. K. Stalsāns to kā brīdinājumu citām, vēl dzīvām mazām tautām ir izcēlis ar kartēm un tabulām savā vēstures apcerējumā.

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

44. N-RS TRESDIENA, 1966. G. 1. JŪNIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — **Alfrēds Vinķels**, 608 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — **Silvija Ancāne**, sasniedsama redakcijā, tālr. 368—3239;

Igaunijas redaktors — **Rūdolfs Norītis**, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Arietu redaktors — **Ints Podnieks**, 26 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;

Sporta redaktors — **Zanis Zentiņš**, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 30 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

VIENPUSĪBA UN NEPĀRDOMĀŠANA

Savas domas par plkv. Lasmaņu grāmatu „Cerības un vilšanās" (LA Nr. 36) esmu pateicis skaidrā valodā sava apskata pirmajā teikumā. Neesmu apstrīdējis autora tautību. Ķiniešu un kirgīzu nosaukšana no J. Ezergaiļa puses lasītāja vēstulē LA Nr. 40 ir nevietā un smieklīga.

Neesmu pierakstījis Lasmanim par lielu „noziegumu" viņa iestāšanos firsta Līvena nodaļā, bet gan uzsvēris, ka tā ir viņa personīga lieta, kas gan neliecina par latvisku stāju šai gadījumā. Ciktāl Līvena nodaļa cīnījās pret komūnismu, tai bija viens ceļš ar plkv. Baloža brigādi, bet gala mērķi abām vienībām bija diametrāli pretēji,— neatkarīga Latvija no vienas puses, „lielā nedalāmā" Krievija no otras. Ja ģen. Judeņičs (Līvena nodaļa bija ieskaitīta viņa armijā) 1919. gadā būtu ieņēmis Pēterpili un ģen. Deņikins Maskavu, tad nevajadzēja būt pravietim, lai pateiktu, ka šīs armijas pēc apvienošanās būtu pagriezušās pret Baltijas valstīm, un plkv. Lasmanis, pildot savu karavīra pienākumu, būtu cīnījies pret savu dzimto zemi.

Man nav ne mazākās vēlēšanās „piesiet" plkv. Lasmanim „tīri vai komūnistiskas tendences". Esmu tikai konstatējis faktu, ka viņš piedāvājis savus pakalpojumus boļševiku komisāram, un šis fakts ir neapstrīdams.

Fraze „Biju Latviešu leģiona karavīrs. . ." ir mana, ko apstiprinu vēlreiz, tādēļ nemaz nedomāju ar to maldināt lasītājus. Lasītājus maldina Lasmanis, padarīdams ģen Bangerski un Leģiona virsniekus par SS-vīriem. Brīvajā pasaulē atrodas vairāki kādreizēje Leģiona kaujas pulku komandieri. Pajautājiet viņiem, cik viņu pulkos bija latviešu virsnieku ar SS dienesta pakāpi?

Pilnīgi piekritu J. Ezergaiļa teiktajam, ka plkv. Krīpens ir augsti vērtējams virsnieks. Ja nu plkv. Lasmanis pēdējo atestē kā neprašu un nespējīgu, tad tas, pēc J. Ezergaiļa domām, arī ir pareizi. Kur te loģika?

Ja Ezergailis saka, ka grib sameklēt plkv. Lasmaņa sarūgtinājumu par neigūto ģenerāļa pakāpi, tad — kā viņš varēja sameklēt manā rakstā tādas lietas, par kuŗām neesmu pat domājis?

Vienpusība un nepārdomāšana. . .

N. Līdeks, Toronto

☆

KĀDA IZDEVĒJA MORĀLE

Par savu rakstu „S. O. S.", kas bija iespiests šī laikraksta 27. aprīļa numurā, esmu saņēmis vairāku pazīstamu dzejnieku pateicības vēstules. Tas vien liecina, ka jautājums, ko esmu skāris, ir aktuāls. Tagad esmu saņēmis lūgumu, lai atbildu uz Latvju Grāmatas apgāda īpašnieka Ed. Dobeļa „piezīmēm", kas iespiestas šī laikraksta 21. maija numurā.

Man nu vispirms jānorāda, ka Ed. Dobeļa „piezīmju" stils ir tāds, kas atrodas ārpus minimālās pieklājības robežām, tālab ar šādu opponentu neklājas ielaisties debatēs un kaut ko atbildēt. Bet, ja reiz kungs Dobelis atkal pieteicies pie vārda, tad par šī izdevēja morāli varu pastāstīt kādu „jautru" gadījumu: Nesen kāds latviešu grafiķis, kas dzīvo Eiropā, bija ieraudzījis laikrakstā sludinājumu, ka Latvju Grāmata izdod kādu Aidas Niedras darbu ar šī grafiķa ilustrācijām. Tā kā minētais grafiķis tādu Aidas Niedras darbu nekad nav ilustrējis un, protams, nav Latvju Grāmatai savas ilustrācijas sūtījis, tad viņš aizrakstījis kungam Dobelim vēstuli ar apjautāšanos, kas par lietu. Saņemta arī atbilde, kas datēta šī gada 30. aprīlī. Tās teksts, nekā nemainot, ir šāds:

„Patīkami zināt, ka esat vēl starp mirstīgajiem. Tādā pašā garā atbildot Jūsu vēstulei — nopērkiet šo grāmatu, tad uz reizes zināsiet kas un kā. Vai Jums jau ir bijis tāds negadījums, vai zinat arī kādu tādu gadījumu starp mums un citu? Ļoti atvainojos par tādu izrunāšanos, bet vai Jūs zinat, ka grāmatas nepastāv izdevēju dēļ? Vai būtu liela vaina, ja arī Jūs kādreiz kādu iegādātu. Kādreiz bija patīkama sadarbība, žēl, ka tā tagad paputējusi."

Šķiet, komentāri šai gadījumā lieki. Varbūt der vēl tikai piebilst, ka atbildes teksts rakstīts uz apgāda kartītes, kuŗas apakšā iespiesti „dzīves fakti latviešu kultūras un garīgajā dzīvē Amerikā" ar apvainojumiem, kas attiecas uz ALAs darbiniekiem un Amerikas latviešu žurnālistiem.

Jānis Rudzītis, Zviedrija

☆

RAKSTI UN DARBI

Šķiet, ka nekļūdīšos, ja teikšu, ka nevienai pilsoniskai partijai nav tādas pieredzes, kāda ir sociālistiem, izraugot rīcību un stratēģiju, kā sekmīgāk sasniegt partijas mērķus. No sociālistiem arī mēs daudz varētu mācīties, lai gūtu labākas sekmes brīvības cīņas laukā.

Kanadas NDP partijas vecs stratēģis St. Nouls (Stanley Knowles) 17. maijā Otavā uzrunēja žīdu tautības delegātus viņu Nacionālajā padomē, runājot par cīņas veidiem sociālajā laukā. Noula runas kodols bija, ka „balss ir spēcīgāka par spalvu". Viņš izteicās, ka neesot pret vēstuļu rakstīšanu parlamenta vai valdības locekļiem, bet labāk ieteic „dabūt šos locekļus tiešī viņu mājās, vai arī Otavā. . . un runāt".

Arī mūsu vēstuļu rakstīšana valdības vīriem un laikrakstiem ir laba lieta. Daru to pats, kaut iekļūšana laikrakstos nav viegla lieta, ja „kāpj uz varžacīm". Vēstules nolūkam jābūt — saņemt atbildi vai redzēt rakstu iespiestu laikrakstā. Bet atbilde nedrīkst kļūt par lietas nobeigumu, tai jābūt ievadījumam turpmākai domu risināšanai, lai pāraktu personīgu tikšanos un domu apmaiņu, vai, kā sociālisti saka, „dialogu". Mūsu centrālās organizācijas tā var panākt delegācijas ierašanos. Šāds „spiediens" jālieto arī pie laikrakstiem, ja organizāciju „iesniegumi" netiek iespiesti. Delegāciju „spiedienu" jo plaši lieto dažādi „miera, taisnības un tiesību" sludinātāji, atbalstot komūnistu ierosinātas idejas. „Pīsuļiki" viennēr savus iesniegumus „papildina" ar savu balsi, kuŗu arī uzklausa. Par to raksta. Tā tiek veidots „tautas noskaņojums". Vienīgi trimdinieki „negrib būt uzbāzīgi ar savu balsi".

Rakstītais vārds ir mēms, tādēļ arī jārunā. Jāpacel savas balsis. Jārunā ar garīgās varas nesējiem, mācītājiem, kas jo biežāk tagad pasākuši veidot sociālās lietas, politiskās ārlietas, pat tikumus tādā garā, kas nebūt nerunā ticībai un demokratijai par labu.

Vēlos še izteikt pateicību „Latvijai Amerikā", tās izdevējiem un redaktoram, kas atbalsta ne tikai „raksta" ceļus, bet arī organizāciju darbu, kas meklē tiešus kontaktus ar tautu un likteņu veidotājiem.

N. Ambers, Toronto

Eduarda Vingra vinete un ilustrācijas

(102. turpinājums)

„Kā tad Roberts kā Ciņas fotografs var šeftēties kopīgi ar Zoju?"

„Pavisam vienkārši. Braukājot apkārt ar preses fotografa karti kabatā, viņam nebija jābaidās no kontrolēm. Tā viņš bija pasācis ievest no Jelgavas lētu cūkas gaļu, kuŗu Zoja šeftēja tālāk. Te vienu laiku dzīvoklis izskatījās kā lopkautuve . . . Bet tā kā Zoja un Roberts abi lieli ierāvēji, drīz vien radās domstarpības. Tad nu Roberts atveda un te pierakstīja to jauno sievieti, kuŗu tikko redzēji, visiem paskaidrojot, ka tā esot viņa māsīca, kas palīdzēšot tirgoties. Roberts veda šurp gaļu, bet tā sauktā māsīca Milda apstaigāja zināmus dzīvokļus un piedāvāja preci, jo bez atļaujas un gaļas apzīmogošanas tirgū pārdot nevar. Atļauju gaļas pārdošanai var dabūt vienīgi kolchozi, ne privātpersonas. Šī Milda, jāsaka atklāti, tomēr ir ļoti izdarīga un gaļu labi izpārdeva arī bez atļaujas un tirgus."

„Nav jau brīnums, jo kuŗš gan šodien atteiksies iegādāties gaļu bez kuponiem, piedevām vēl par zemu cenu, kā tu saki?" es novelku. „Bet kā ar Mildu? Vai viņa patiešām ir Andreja māsīca?"

„Kas to deva . . . Skaidrs, ka ne smakas no māsīcas, bet mums jau nekā cita neatliek, kā klusēt, ja negribam piedzīvot Roberta draudus. Galvenais — Ancei, tāpat kā te visiem citiem, Roberts teicis, ka Milda viņa māsīca, bet tad . . ."

. . . tad viss atklājās!"

„Atklājās gan, bet pavisam neparastā veidā... Vispirms atklājās tas dīvainais avots, kas tik lēti nereģistrētu cūkas gaļu šai laikā var pārdot, kad katrs lopiņš pierakstīts un bez attiecīgajām nodevām valstij nedrīkst tikt nokauts. Esmu ļoti priecīga, ka Roberts man, neieredzētajai svainei, nesimt gramu no šīs lētās gaļas nepiedāvāja pirkšanai, citādi es nu vairs neatrastu miera . . ."

„Kas tad tā bija par gaļu?" gandrīz vai degu ziņkārē.

„Vai neesi dzirdējusi par to atklāto cūku farmu Jelgavā pie Jāņa kapiem?"

„Dzirdēju gan, bet . . . Vai tas maz iespējams?" samulsusi jautāju.

„Tomēr iespējams. Jāņu kapu sargs, kāds krievs, Jelgavas drupās izbūvētā zemnīcā turējis cūkas, kuŗas barojis ar — cilvēku līķiem . . . Tos viņš izņēmis no aiznaglotajiem zārkiem, kamēr tie atradušies kāpličā. Pēc tam zārkus atkal aiznaglojis aprakšanai . . ."

„Es dzirdētajam vienkārši neticēju," es stostos, „bet ja tu tā saki, tad jau būs patiesība. Un Roberts pārdevis šo gaļu?"

Mēs brīdi klusējam, jo Olgai jāapvalda par jaunu šašutums, bet man pie dzirdētā nav ko piebilst. Tikai pēc laiciņa draudzene turpina:

„Vai sākumā Roberts kaut ko nojauta par šo krievu kapu sarga izdarību, mums nav zināms, bet esmu pārliecināta, ka viņš, visu pat smalki zinādams, pasākumā būtu piedalījies. Robertam svarīgs jau tikai viens — viegli un ātri tikt pie naudas!"

„Kā tad beigās viss atklājās?" ieinteresēta prasu. „Šo gadījumu taču pārrunā visās malās, bet es pat lāga neieklausījos, neticēdama, ka tā varētu būt patiesība."

„Viss atklājās kāda lakatiņa dēļ, kuŗu kāda krieviete bija apsējusi savai mirušajai meitai. Tas bijis ļoti zīmīgs lakatiņš, kuŗu māte vēlāk ieraudzījusi pie kapu sarga sievas. Liekas, ka kapu sargs ar sievu bija kļuvuši pārdroši, jo veikals zēlis jau vairākus gadus. Enerģiskā māte prasījusi atvērt kapličā novietoto meitas zārku, bet kapu sargs lamājies trijstāvīgiem vārdiem, gribēdams iebiedēt. Māte tad griezusies pie iestādēm. Kur un kā viss tad noticis, es nezinu, bet noskaidrojies, ka aprakšanai sagatavotais zārks ir tukšs. Atrasti arī lieli katli, kuŗos vārīti līķi, lai cūkas tos labāk ēstu."

„Un drēbes?"

„Arī tās tirgū pārdotas."

„Ko pēc visa dara Roberts?"

„Viņš tikai pasmējās . . . Nožēloja vienīgi to, ka labi sāktās šeftes izputējušas. Kad iestādes sāka meklēt arī visus gaļas pārdevējus, viņš pazuda. Kur Roberts tagad atrodas, to nezina pat abas brūtes."

„Vai tagad abas Roberta māsīcas zina, ka istenībā ir sāncenses?"

„Un kā vēl! Kopš Roberts prom, abas atklāti izrunājušās, seviški tādēļ, ka arī Milda jau gaida bērnu . . ." stāstu pabeidz Olga.

26.

KĀ DOMĀ LATVIEŠI RIETUMOS?

Pirmo nojausmi par to, kāds patiesībā ir ar „slavas vainagu" apvitais ārsta darbs un kādi ir pienākumi klīnikā, gūstu profesora Stradiņa vadītajā nodaļā. Ja pirmās lekcijas un atsevišķās nodarbības bija likušās tikai sīki akmentiņi, tad te rodas jēga par kopsakarību un veidojamā kontūrām. Protams, praktiskās nodarbības arī aizveda uz dažādām klīnikām, bet tas bija tik bezpersonīgi — kā arvien, kad atbildība par skatāmo un darāmo nepiekrīt vienai personai atsevišķi, bet astoņu cilvēku grupai. Turpretim profesora Stradiņa nodaļā es nostrādāju ne tikai savu trīs vasaras mēnešu chirurģijas prakses laiku, bet tagad arī turpinu volontēšanu. Tā nu iepazīstu klīnikas ikdienu ar visu tās melno darbu un spožumu. Mācos saprast, ka cilvēks reiz nu ir ļoti komplicēta būtne un, ievietots chirurģiskajā nodaļā, nebūt nav tikai chirurģisks gadījums . . . Anatomija, filoloģija, farmakoloģija, lekcijas par daudz un dažādajām slimībām, mikrobioloģija, sterilitāte un dezinfekcijas veidi — viss nu saplūst vienā kopumā, visam rodas nozīme. Tā no pamazām uzlasītajiem akmentiņiem veidojas celtne. Ja līdz šim dažkārt licies, ka latiņu vārdu un mācāmo priekšmetu par daudz, tagad kļūst skaidrs, ka lekcijās doti tikai pamatjēdzieni, ka nezināmo vēl ļoti, ļoti daudz, ka tukšās vietas jāprot aizpildīt pašam.

Pārspīlēti bija likušies profesora Stradiņa vārdi, chirurģijas lekcijas uzsākot: „Trīs gadus jūs klausīsities chirurģiju. No dzirdētā jūs mācīsities tieši tik daudz, lai prastu grāmatā atrast īsto vietu, ja gadījumā vēlēsities turpināt šīs studijas pēc augstskolas beigšanas, lai kļūtu par chirurgiem. Līdzīgi tas būs arī citās speciālitātēs." Nē, šie vārdi nebija pārspīlēti. — tagad es to apzinos. Tie patiešām ir tikai konspekti par slimībām, kuŗus profesori īsajās akadēmiskajās stundās spēj dot. Un studiju sākumā, gatavojoties kādam eksāmenam pie šaudīgas sveces vai petrolejas lampas gaismas, mēs tik bieži bijām jutuši līdz paši sev, sevi nožēlojuši un uztraukušies par „nesapratīgajiem" profesoriem, kas no mums prasa tik „neiedomājami" daudz! . . .

(Turpinājums sekos)

Dzintra Kalniņa

Nopietna

Nedēļu pirms ALAs 15. kongresa sanākšanās Ņujorkas Barbizona Plazas viesnīcā sākās Kultūras fonda rīkotā tēlotājas mākslas izstāde, kas ilga 8 dienas un beidzās reizē ar kongresu 15. maijā. Izstādi apmeklēja ap 700 skatītāju, bet tā kā šī mākslas skate bija jau notikusi Filadelfijā, Čikagā un Toronto apmeklētāju kopskaitu lēš uz 2000. Ņujorkā izstādes ietvaros notika divi priekšlasījumi, bet pēdējā dienā sniedza pārskatu par visiem KF balvu ieguvējiem.

Mākslas vēsturnieks prof. Jānis Siliņš 8. maijā referēja par Jāni Rozentālu un viņa laikmetu. Šogad aprit 100 gadu kopš mūsu gleznieciības vecmeistara piedzimšanas, un referents plašā un saistīgā stāstījumā skicēja Rozentāla dzīves gaitu un viņa ietekmi latviešu gleznieciebā. Tai laikā, kad Rozentāls sāka savu mākslinieka ceļu, patstāvīgas latviešu gleznieciebas tikpat kā vēl nebija, visa mākslas dzīve norisējās vācu un krievu ietekmju aizvējā. Rozentāls kopā ar Purviti, Valteru un Alksni nodibināja jauno latviešu mākslinieku biedrību Rūķi, tā liekot pamatu latviešu mākslai kā apzinīgai kustībai. Rūķi neaprobežojās tikai ar mākslas problēmu risināšanu, bet meklēja saskari ar latviešu zemniecības un pilsētu sabiedrību. Alksnis, piemēram, savu jaunradē. Šī darbnīcu iekārtoja lauku vidē, ju atstāja ar lai varētu vērot un attēlot latviešu zemnieku viņa ikdienas darbā. Arī Rozentāls daudz gleznojis dzimtās puses ļaudis gan darbū, gan sadzīves ainās, un viņu var uzskatīt par latviešu zemnieciskā žanra nodibinātāju Rozentālam zīmīgs pozitīvs dzīves skatījums, viņa zemnieku žanra darbi tverti bijušas atvai romantiskā un idillīskā noskaņā. Jau agrīnā posma gleznas izcēlās ar stipro kompoziciju, lirisko krāsu izjūtu un izteiksmīgiem personu raksturojumiem. Glezniecībā tas būs arī citās speciālitātēs." Nē, šie vārdi nebija pārspīlēti. — tagad es to apzinos. Tie patiešām ir tikai konspekti par slimībām, kuŗus profesori īsajās akadēmiskajās stundās spēj dot. Un studiju sākumā, gatavojoties kādam eksāmenam pie šaudīgas sveces vai petrolejas lampas gaismas, mēs tik bieži bijām jutuši līdz paši sev, sevi nožēlojuši un uztraukušies par „nesapratīgajiem" profesoriem, kas no mums prasa tik „neiedomājami" daudz! . . .

Virs miglas slāņojuma valdija saule gulēja iepelēki mākoņi, bet viss izplatī liksms un miermīlīgs. Augstumiem nebi par rūpēm, kuŗas pletās apakšā aiz migla šina, sasniegusi lidojuma augstumu, iz un, motoriem vienmērīgi dūcot, devās die zienā. Pēc minūtēm desmit apakšā sāka nāļa ūdeņu zilums un piekrastes peldvietē jumti. Pasažieri atbrīvoja drošības jost viņus turēja pie mīkstajiem sēdekļiem, s ķēt un tērzēt. Stuarteses baltos virsvalko kā modes skatei, piedāvāja dzērienus. Vi bija iedresēti laipni, bet tiem trūka cilvē ma. Daiļās būtes ar blondajiem matien izkrāsotajām lūpām vairāk atgādināja a nekā cilvēkus.

Patricija Kesvika, sēdēdama pie log jās uz rudens saules apspīdēto kanāli u Anglijas krastā vietas, kur bija pavadījus No augšas bija grūti kaut ko pazīstam Viss likās tik nonivelēts, neapbruņotai a ejams, un lidmašīna kā liktenis traucās u Drīz vien no vasarnīcu rajoniem, baltās ņainās pludmales palika tikai dūmakain

Patricija bija tērpusies smilšu krās tādā pašā adītā vamzī, viegliem slēpoša kiem kājās. Viņas seja no kosmētikas prieka izskatījās neparasti svaiga. Rudie ta uz pleciem un pieres. Šai rītā viņa va

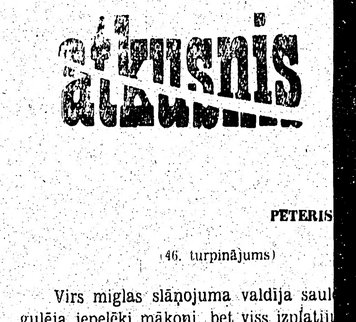

PĒTERIS

(46. turpinājums)

TVIJA
AMERIKA
REŠDIENA, 1966. G. 1. JŪNIJS
REDAKCIJA TORONTO
— Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston
nt.; tālr. 531—4533;
— Silvija Ancāne, sasniedzama re-
339;
Rūdolfs Noritis, 1749 Victoria Parx
orough, Ont.; tālr. 759—8076;
Ints Podnieks, 26 Underhill Dr., Don
—6933;
anis Zentiņš, 48 Lynd Ave., Toronto 3.
CIJA EIROPĀ:
44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.
uskriptus pēc vajadzības īsināt. Ne-
neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta at-
rmarka (Kanadā) vai starptautiskais
nēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem
iktās domas ir rakstītāja personīgs
jumā atbilst arī redakcijas viedoklim.
V un Kanadā — par mēnesi $1.50;
mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu
.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.
sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā
.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

nepa- valdības viriem un laikrakstiem
u liela ir laba lieta. Daru to pats, kaut
kādu iekļūšana laikrakstos nav viegla
ikama lieta, ja „kāpj uz varžacīm". Vēs-
papu- tules nolūkam jābūt — saņemt
atbildi vai redzēt rakstu iespies-
ijumā tu laikrakstā. Bet atbilde ne-
i pie- drīkst kļūt par lietas nobeigu-
rak- mu, tai jābūt ievadījumam turp-
s, ku- mākai domu risināšanai, lai pa-
s fak- nāktu personīgu tikšanos un do-
rigajā mu apmaiņu, vai, kā sociālisti
inoju- saka, „dialogu". Mūsu centrālās
s dar- organizācijas tā var panākt de-
tviešu legācijas ierašanos. Šāds „spie-
diens" jālieto arī pie laikrak-
drija stiem, ja organizāciju „iesnieguī-
mi" netiek iespiesti. Delegāciju
„spiedienu" jo plaši lieto dažādi
„miera, taisnības un tiesību" sludi-
nātāji, atbalstot komūnistu ie-
rosinātas idejas. „Pīšpiki" vien-
mēr savus iesniegumus „papildi-
na" ar savu balsi, kuŗu arī uz-
un klausa. Par to raksta. Tā tiek
niegt veidots „tautas noskaņojums".
stiem Vienīgi trimdinieki „negrib būt
ities, uzbāzīgi ar savu balsi".
vības Rakstītais vārds ir mēms,
tādēļ arī jārunā. Jāpacieš savas
vecs balsis. Jārunā ar garīgās varas
anley nesējiem, mācītājiem, kas jo bie-
uzru- žī tagad pasākuši veidot sociālās
s, vi- lietas, politiskās ārlietas, pat ti-
nājot kumus tādā garā, kas nebūt ne-
a lau- runā ticībai un demokratijai par
a, kā labu.
alvu" Vēlos še izteikt pateicību „Lat-
vēs- vijai Amerikā", tās izdevējiem
a vai un redaktoram, kas atbalsta ne
labāk tikai „rakstu" ceļus, bet arī orga-
tiešī nizāciju darbu, kas meklē tiešus
. un kontaktus ar tautu un likteņu
išana veidotājiem.

N. Ambers, Toronto

kā, gūstu profesora Stradiņa vadi-
pirmās lekcijas un atsevišķās no-
kušās tikai šiki akmentiņi, tad te
kopsakarību un veidojamā kontū-
praktiskās nodarbības arī aizveda
nīkām, bet tas bija tik bezpersoni-
kad atbildība par skatāmo un da-
vienai personai atsevišķi, bet asto-
ai. Turpretim profesora Stradiņa
dāju ne tikai savu trīs vasaras mē-
prakses laiku, bet tagad arī tur-
u. Tā nu iepazīstu klīnikas ikdie-
melno darbu un spožumu. Mācos
ks reiz nu ir ļoti komplicēta būtne
ūrģiskajā nodaļā, nebūt nav tikai
ijums . . . Anatomija, filoloģija,
ekcijas par daudz un dažādajām
bioloģija, sterilitāte un dezinfek-
s nu saplūst vienā kopumā, visam
no pamazām uzlasītajiem akmen-
celtne. Ja līdz šim dažkārt licies,
un mācāmo priekšmetu par daudz,
drs, ka lekcijās doti tikai pamat-
māmo vēl ļoti, ļoti daudz, ka tuk-
aizpildīt pašam.
ja likušies profesora Stradiņa vār-
ekcijas uzsākot: „Trīs gadus jūs
ūrģiju. No dzirdētā jūs mācīsities
i prastu grāmatā atrast īsto vietu,
ēsities turpināt šīs studijas pēc
šanas, lai kļūtu par chirurgiem.
rī citās speciālitātēs." Nē, šie vār-
ēti. — tagad es to apzinos. Tie pa-
onspekti par slimībām, kuŗus pro-
ādēmiskajās stundās spēj dot. Un
gatavojoties kādam eksāmenam
ces vai petrolejas lampas gaismas,
im jutuši līdz pasi sev, sevi nožē-
kušies par „nesapratīgajiem" pro-
mums prasa tik „neiedomājami"

(Turpinājums sekos)

Dzintra Kalniņa

Nopietna pieeja mākslas problēmām

Nedēļu pirms ALAs 15. kongresa sanāksanas Ņujorkas Barbizona Plazas viesnīcā sākās Kultūras fonda rīkotā tēlotājas mākslas izstāde, kas ilga 8 dienas un beidzās reizē ar kongresu 15. maijā. Izstādi apmeklēja ap 700 skatītāju, bet tā kā šī mākslas skate bija jau notikusi Filadelfijā, Čikagā un Toronto apmeklētāju kopskaitu lēš uz 2000. Ņujorkā izstādes ietvaros notika divi priekšlasījumi, bet pēdējā dienā sniedza pārskatu par visiem KF balvu ieguvējiem.

Mākslas vēsturnieks prof. Jānis Siliņš 8. maijā referēja par Jāni Rozentālu un viņa laikmetu. Šogad aprit 100 gadu kopš mūsu glezniecības vecmeistara piedzimšanas, un referents plašā un saistīgā stāstījumā skicēja Rozentāla dzīves gaitu un viņa ietekmi latviešu gleznieciībā. Tai laikā, kad Rozentāls sāka savu mākslinieka ceļu, patstāvīgas latviešu glezniecības tikpat kā vēl nebija, visa mākslas dzīve norietēja vācu un krievu ietekmju aizvējā. Rozentāls kopā ar Purviti, Valteru un Alksni nodibināja jauno latviešu mākslinieku biedrību Rūķi, tā liekot pamatu latviešu mākslai kā apzinīgai kustībai. Rūķi neaprobežojās tikai ar mākslas problēmu risināšanu, bet meklēja saskari ar latviešu zemnieciības un pilsētu sabiedrību. Alksnis, piemēram, savu darbnīcu iekārtoja lauku vidē, lai varētu vērot un attēlot latviešu zemnieku viņa ikdienas darbā. Arī Rozentāls daudz gleznojis dzimtās puses laudis gan darbā, gan sadzīves ainās, un viņu var uzskatīt par latviešu zemnieciskā žanra nodibinātāju. Rozentālam zīmīgs pozitīvs dzīves skatījums, viņa zemnieku žanra darbi tverti romantiskā un idilliskā noskaņā. Jau agrīnā posma gleznas izcēlās ar stipro kompoziciju, lirisko krāsu izjūtu un izteiksmīgiem personu raksturojumiem. Gleznotie cilvēki iekļāvās apkārtējā ainavā un veidoja noskaņu pilnu tā laika sadzīves tēlojumu. Rozentālam raksturīgi zilie, sudrabaini zaļganie un rožainie krāsu toņi ar violetām ēnām, lēns kustību ritms un labs figūru izkārtojums telpā. Stila ziņā šī posma darbi iekļaujami vidū starp reālismu un impresionismu. Jo zīmīgi paraugi ir gleznas „No kapsētas", „Mājup pēc darba", „Siena laiks" un diplomdarbs „No baznīcas", ar kuŗu Rozentāls ieguva Pēterpils mākslas akadēmijas 1. šķiras diplomu.— Vēlākajā posmā Rozentāls guva ierosmes no tā laika populārā jūgendstila, viņa gleznošanā veids kļuva irdenāks, līnijas plūstošākas un vibrējošas, un gleznu tematos bija manāma teiksmaina simbolika. Raksturīgi darbi ir „Saules meita", „Melnā čūska", „Mirušās portrets", „Gulbju jaunavas" un „Ieva". Daudzās gleznās risināts mātes un bērna temats, katru reizi citādā noskaņā un krāsu variācijā. Portretu gleznojumi ir pilni dzīvīga siltuma un saista ar brīvo interpretāciju un krāsainību. Rozentāls bija arī mākslas apcerētājs, ar saviem teorētiskajiem rakstiem periodikā liekot pamatus latviešu mākslas kritikai.

Prof. Siliņa referātu papildināja daudzi gleznu diapozitīvi un Rīgas mākslas mūzejā uzņemtā filma, kas deva iespēju atkal skatīt Rozentāla, Purvīša un citu latviešu gleznotāju labākos darbus.

Mākslas vēsturniece Eleonora Šturma 11. maijā runāja par nosliecēm un iezīmēm latviešu trimdas pauadzes mākslinieku jaunradē. Šī pauadze, kas Latvju atstāja agrā jaunībā, tagad tuvojas 40 gadu vecumam vai to jau aizsniegusi; reizē ar to sasniegti brieduma gadi un izveidota mākslinieciskā personība. Latvijas laika tradiciju mantojums šiem māksliniekiem ir minimāls, jo izglītība iegūta svešumā, vietējās vides ietekmes nav bijusas atvairāmas. Taču šim ietekmēm nav bijis šauri nacionāls vai reģionāls raksturs, jo mūsdienu māksla ir internacionāla un tās vadlīnijas ar masām vairiācijām sastopamas visā brīvajā pasaulē, kā Amerikā, tā Eiropā. Trimdā izaugušos māksliniekus var iedalīt divās grupās — abstraktās un priekšmetiski mākslas skolas pārstāvjos. Abstraktā virziena sekotāji rada un risina paši savus gleznu veidolus, kuŗiem nav sakara ne ar dzīvo, ne nedzīvo dabu. Priekšmetīgās mākslas pārstāvji, turpretim, nodarbojas ar dabas formu tulkošanu, gan izmantojot priekšmetus tikai par ierosmes avotu. Mākslas darba nolūks ir tēlot, nevis attēlot, un mākslinieks — vienalga, abstraktā vai priekšmetīgā virziena pārstāvis — radīšanas procesā ieliek savu personisko pārdzīvojumu. Vairums latviešu abstraktistu ietekmes guvuši no abstraktā ekspresionisma jeb t. s. Ņujorkas skolas, kas pirms 15 gadiem izveidojās par mākslas avangardu. Pirmie šī virziena mākslinieki radās Čikagā — Simanis, Šteiners, Šteinere-Jēgena, Strautmanis, Uldis Krūmiņš. Ņujorkieša Vidzirkstes darbi darināti askētiskās krāsās, galvenokārt vērību veltījot audekla virsmas apdarei. Matcate izceļas ar labo krāsu izjūtu, viņas gleznu veidoliem telpisks dziļums un izsvērta kompozicija. „Kanadietim" Reinholdam raksturīgas spēcīgas un saskanīgas krāsas labā kompozicijā, dažreiz gleznās liekas samanāma dabas motīvu klātiene. ASV rietumu krastā darbojas Gvido Augusts, Dārzmieks un Agars, bet Zviedrijā Laris Strunke. Tā sauktās asās malas gleznieciību pārstāv ņujorkietis Svens Lukins, kuŗa reljefie veidojumi bijuši izstādīti vairākās pazīstamās amerikāņu mākslas galerijās. Grafikā zīmīgi abstraktā un pusabstraktā norvirziena pārstāvji ir Anna Annusa, Ivars Hiršs, Nik. Soikans un Ojārs Bisenieks, bet tēlniecībā Imants Magonis un Anna Annusa.

Priekšmetīgā māksla latviešu sabiedrībā liekas populārāka un labāk izprasta par abstrakto norvirzienu, tai arī ir vairāk pārstāvju. Dažu mākslinieku gleznās priekšmetu formas vairs tikai samanāmas un atgādina abstraktus veidolus, bet šie priekšmeti bijuši darba sākotnējie ierosinātāji. Galēji vienkāršotas formas spēcīgā krāsu ziedā sastopamas Staprāna, Avena un Slaidiņa darbos. Kaņepa izsmalcinātie gleznojumi pilni personiskiem simboliem. „Kanadietis" Langenfelds darina lielā formāta audeklus stilizētā tvērumā, priekšmetu stilizācija manāma arī Eglīša un Kocēnas darbos. Igalei raksturīgas klusinātas un delikātas krāsas un īpata simbolika, Šmitchenes ainavas veidotas gaišos un dzidros krāsu pludinājumos. Cennes darbiem grafisks raksturs un spēcīga izteiksme. Savdabiskais Jānis Annus gleznotājs teiksmainus tematus, reizēm šķautnainā, reizēm aizplīvurotā skatījumā. Dainis Miezājs vienlīdz veiksmīgi gleznokā eļļas, tā akvareļa technikā. Teicami akvarelisti ir Avens, Tiltiņš, Aistars un Ausma Pukīte, bet par grafikas nozares spēcīgākajiem pārstāvjiem minami Ilgvars Šteins, Gvido Brūveris un Dace Birkhāne.

Kaut šie mākslinieki iet dažādus ceļus un meklē īpatus izpausmes veidus, dažas īpašības zīmīgas viņiem visiem. Tikpat kā nav sastopami modes kliedzienu līdzskrējēji, nav svaidīšanās no vienas mākslas ievirzes citā, nav arī galējību. Trimdas paaudzes mākslinieki raksturīga nopietna pieeja mākslas problēmām, labas teorētiskās zināšanas un godīgums pret sevi, mākslu un skatītājiem.

Tradicionālie referāti par Kultūras fonda šī gada laureātiem un godalgotajiem darbiem izstādes telpās notika 15. maijā. Zentas Mauriņas nopelnus latviešu rakstniecībā apskatīja literatūrvēsturnieks J. Bīčolis, skicēdams rakstnieces biografiju un viņas darbošanos brīvās Latvijas, trimdas un cittautu grāmatniecībā un presē. Mauriņa ir vienīgā sieviete, kas ieguvusi Latvijas universitātes filoloģijas doktores grādu, viņa ievadījusi jaunu literatūras zinātnes pētīšanas metodi, rakstījusi monografijas par latviešu un cittautu ievērojamiem rakstniekiem ar saviem tulkojumiem mētusi tiltu uz rietumu pasaules kultūrām. Mauriņa ir izcila esejiste, viņa palīdzējusi esejas žanram iegūt noteiktu vietu latviešu literatūrā. Viņas lekcijas un runas guvušas plašu atsaucību, un viņa tās joprojām turpina latviešu un cittautu sabiedrībā. KF godalgotais darbs „Trimdas traģika" sarakstīts dienasgrāmatas formā, daudzas nodaļas lasāmas kā patstāvīgi darbi.

(Turpinājums 6. lpp.)

DZIESMOTIE GADI

Portlandes latviešu koris, vidū diriģents A. Berķis.

Portlandes latviešu korim spraigā darbā aizritējuši 16 darba gadu. Dziedātāju skaita ziņā koris nav liels, arī balsu ziņā nav bagāts, bet ilggadīgā darbā, neatlaidīgā gribā un disciplinā tomēr sadziedājies saskaņotā vienībā, kādu reti var dzirdēt, klausoties latviešu koŗu koncertos. Par to lielākā pateicība pienākas diriģentam — brīvmāksliniekam A. Berķim, kas ar savu kori, to vadidams noteiktībā un suverēnā pārliecībā, panācis daudz. No stilā apstrādātām tautas dziesmām līdz kantātēm gūti labi sasniegumi un pelnīta klausītāju atzinība.

Ievadot 17. darba gadu, koris rīkoja koncertu Portlandes sieviešu klubā. Kas mīl latviešu mūziku, latviešu dziesmas spārnotās gaitas, tam šie koncerti arvien bijuši gaiši svētku brīži. Arvien tad iemirdzējies mūsu seno un tagadējo dziesmu zelts un sudrabs. Šis mirdzums pacēlis pāri sīkajai ikdienai un ir licis skatīt un jaust mūsu dzejnieku un skaņražu gaišāko gara suverēnitāti. Kad klausāmies Portlandes latviešu korī, kas savos ilgajos darba gados nav taupījis spēku un pūļu, tad zinām, ka tā bu un darbu var panākt daudz. Tā 1965. gada vasarā arī tapa otrī šīs piekrastes dziesmu svētki.

Nule notikušajā koŗa koncertā klausījāmies īpati sakārtotā programmā gan tautas un oriģinālā dziesmas, gan arī garīgās dziesmas, kas nobeigumā izskanēja ar V. Mocarta „Septītās mesas" beigu daļu. Noklausoties bagātīgajā sniegumā, klausītāji guva paliekamu iespaidu, kādu var sniegt dzīva, augoša māksla. Tautas dziesmu sabalsojumos bija pārstāvēti ir mūsu klasiķi, ir jaunāko laiku komponisti. Neaizmirstama palika atmiņā Andreja Jurjāna sensenā dziesma „Es kārāi aiziedams." Ar savu sirsnīgo vienkāršību tā daudzus saviļņoja un aizkustināja. Un Straumes Jāņa liegā „Pilna upe baltu ziedu" saistīt saistīja ar izteiksmes krāsainību un bagātību. Īpata ir V. Dārziņa sabalsotā „Svāgera meitiņa", kuŗā dzirdama ne vien neparasta mūzikālā pieeja, bet arī fantazijā uzburts savdabīgs skaistums. Jāņa Ciruļa meistarīgā „Maldi" un A. Žilinska „Mēness ņēma saules meitu" raisījās viegli un iezīmīgi, neapgrūtinot klausītāju ar abstraktiem gudrojumiem.

Koncerta otru daļu ievadīja E. Melngaiļa „Debesis daudzina", kas pēc pieminētās rotaļīgās Straumes Jāņa kompozicijas deva svinīgu pacilājumu. Tas pieauga vēl vairāk Br. Skultes korāli (soliste brīvm. Īda Trapāne) un J. Norviļa „Aglonā". Koncerta izskaņā bija V. A. Mocarta „Septītās mesas" beigu daļa, kas ietver 5 atsevišķus dziedājumus. Koris šos dziedājumus veica teicami, sevišķi izceldamies mesas trešajā dziedājumā (Sv. tits, kas nāk tā Kunga vārdā. . .). Dziedājumi bija sagatavoti oriģinālā — latiņu valodā.

Koŗa ilggadējā soliste Ida Trapāne koncertā piedalījās arī ar trīs Jāzepa Vītola sabalsotām dziesmām. Viņas dziedājums arī šoreiz iepriecināja klausītājus. Sevišķi patika „Precē mani trejas tautas", kas izskanēja atjautīgi un rotaļīgi.

Koncerta beigās bija suminājumi korim, ziedu veltes diriģentam un solistei. Oregonas latviešu biedrības pr-ks A. Petrevics pasniedza arī aploksni.

Ineses Bruniņas klavierpavadījumi bija droši, piekļāvīgi un ar labu prasmi.

Z. Ritmanis

Aina Zemdega

ATNĀC!

Atnāc
ar jāņogu ķekariem un melonēm,
ar bailēm un pārdrošību
saules brīļu tumšā
svētās Lūcijas svecēm matos!

Manu tramvaju gaiteni
neved
gar tavām lievenēm.

Atnāc!
Ne Roņu, ne Bahāmas salās
sarkanu lupatu dūmiem,
bet aiz ielām trim
dzeltena zīda paklāji
pludo tev preti.

Zem zustreņu krūmiem
pārmijas nebaidu.

Atnāc!
Nāc ar visiem zustreņu krūmiem
un vecpilsētu tramvajiem
un izkārtām mēlēm
tie tevi sargās
pāršķeltās melonēs.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Astrīde Ivaska „Ezera kristības", dzejoļi 1957.—1965., izdevis apgāds Upeskalns (Roberts Jaskovskis) 1966. gadā, Oto Paju apvāka mets, 78 lpp.

„Brīvība" Nr. 4 (168), Latvijas sociāldemokratiskās strādnieku partijas izdevums, šī gada aprīļa numurs.

Atvasaris sākas oktobrī

PĒTERIS AIGARS © ROMĀNS

(46. turpinājums)

Virs miglas slāņojuma valdīja saule, pamalē gulēja iepelēki mākoņi, bet viss izplatījums likās līksms un miermīlīgs. Augstumiem nebija ziņas par rūpēm, kuŗas pletās apakšā aiz miglas. Lidmašīna, sasniegusi lidojuma augstumu, izlidzinājās un, motoriem vienmērīgi dūcot, devās dienvidu virzienā. Pēc minūtēm desmit apakšā sāka vīdēt kanāļa ūdeņu zilums un piekrastes peldvietu kārniņu jumti. Pasažieri atbrīvoja drošības jostas, kuŗas viņus turēja pie mīkstajiem sēdekļiem, sāka smēķēt un tērzēt. Stuarteses baltos virsvalkos, sapostas kā modes skatei, piedāvāja dzērienus. Viņu smaidi bija iedresēti laipni, bet tiem trūka cilvēciga siltuma. Daiļās būtes ar blondajiem matiem un koši izkrāsotajām lūpām vairāk atgādināja automatus nekā cilvēkus.

Patricija Kesvika, sēdēdama pie loga, raudzījās uz rudens saules apspīdēto kanāli un meklēja Anglijas krastā vietas, kur bija pavadījusi vasaras. No augšas bija grūti kaut ko pazīstamu atšķirt. Viss likās tik nonivelēts, neapbrunotai acij nepieejams, uh lidmašīna kā liktenis traucās uz priekšu. Drīz vien no vasarnīcu rajoniem, baltās un akmeņainās pludmales palika tikai dūmakaina svītra.

Patricija bija tērpusies smilšu krāsas biksēs, tādā pašā adītā vamzī, viegliem slēpošanas zābakiem kājās. Viņas seja no kosmētikas un iekšējā prieka izskatījās neparasti svaiga. Rudie mati krita uz pleciem un pieres. Šai rītā viņa vairāk atgādināja pēdējā kursa studenti nekā nobriedušu dāmu. Pat sīkās rievinas ap acīm un lūpām bija izlīdzinājušās.

Viņa bija atraisījusies no žurkas, atdzimusi, pati nezinādama, kam un kālab. Tikpat izlīdzināta bija viņas domu gaita. Īstenībā Patricijai negribējās domāt, tikai baudīt lidojumu, arvien vairāk atrauties no pagātnes. Kopš gadiem viņa neatcerējās jutusies tik atslogota no pienākumiem un rūpēm kā tagad. Tā nebija vienīgi apziņa, ka brauc kopā ar Česlavu Dombrovski. Kāda cita, līdz šim nepazīta pacilātības straume apskaloja viņas dvēseles krastus. Varbūt to aklais Bēthovens pauda savā devītajā simfonijā, varbūt vēstīja ciruļa dziesma un gana stabule? Esmu līksma tādēļ, ka bēgu no sevis. Man ir izdevies izlauzties no cietuma. Neviens to nav pamanījis. Cietumsargi guļ dziļā miegā, žogs pārkāpts, cietums pastāvēs arī bez manis, bet es jūtu brīvību, kuŗa reizē skurbina un nāvē, — domāja Patricija Kesvika. Es biju civilizācijas cietumniece!

Tādas izjūtas viņai bija skolā, kad izdevās piekrāpt veco labo skolas direktrisi, kuŗai rūpēja, lai uzticētās meitenes nelaikā nesabristos skarbās dzīves spēļu laukumos un nekoptajos zālājos. Ar tādu pašu labsajūtu viņa dāvāja skatienu svešiem vīriešiem, staigādama pie sava pirmā vīra sāniem, kuŗš varēja būt viņas tēvs. Viņai gribējās kādam par kaut ko atriebties. Viņa nezināja šī „kā" vārdu, nevarēja pateikt, kur tas mīt. Bet kādam bija jāuzņemas vaina, jābūt atbildīgam par visām viņas neveiksmēm ir mīlestībā, ir dzīvē. Atmaksas stunda tagad tuvojās, lidmašīna ar desmit vēju ātrumu nesa viņu pretim atmaksas brīdim, kad viss būs izlīdzināts.

Lidojot viņa rakstīja savu mūža darbu, kas ieies vēsturē, ko mācīs audzēkņiem skolās pēc simt un, varbūt, vēl divsimt gadiem. Kas par to, ka viņai nebija rokās ne zīmuļa, ne spalvas! Viņas sirdspuksti rakstīja un elpas vilcieni ieturēja cezūras. Kādēļ viņa neapzinājās agrāk savu sūtību, kādēļ tāds brauciens nevarēja notikt pirms desmit gadiem? Tad, varbūt, viņas mūžadarbs iznāktu garāks, tam būtu košāks stils, spilgtāki salīdzinājumi, spraigāka fābula?

Bet varbūt tad viņa neizjustu tik dziļi kā tagad dzīves skarbumu un maigumu, nezinātu, cik dziļas ir aizas, kas šķir cilvēkus no citiem, kaut arī viņi visi dzīvo idilliskā zaļā ielejā? Lai rastos jauna pasaule, vecajai jāiet bojā. Tikai uz drupām un pelniem visdrošāk riešas jauni sapņi, jaunas cerības, jauni zāļu stiebri.

Viņa nebija rada tiem, kas devās uz Budapeštu cīnīties . . . Karš, asinis un posts lēdijai Kesvikai derdzās. Bet šai brīdī viņa apzinājās esam līdziniece visiem tiem, kam nav māju un nekad tās neatradīs, lai nezin' kā meklētu. Par to nevarēja runāt ar Bobu, to nedrīkstēja ne ar pušplēstu vārdu pieminēt vecajam labajam pulkvedim Očinlekam, to īsti nesaprastu arī patriotiskā un dievticīgā grāfiene. Varbūt pasaulē nav nemaz tāda cilvēka, kas viņu pilnīgi saprastu un attaisnotu?

Bet vai tas svarīgi? Vai nepietiek ar to, ka Patricija Kesvika attaisno pati sevi, dodas pielūgt savu dievu tajā templī, ko neviens cits nav iesvētījis. Ne Teodozijas mudinājumi, ne Česlava kalna sprediķi viņu pamudināja lidot, bet nesavaldīgais brīvības sauciens. Un tik labi bija šai saucienā klausīties! . . . Tas notika pirmoreiz, varbūt pirmo un pēdējo, bet tas notika. Viņai bija drosme kā Lata sievai atskatīties atpakaļ. Viņai bija drosme raudzīties nākotnei acīs . . .

Pirmo reizi mūžā viņa darīja, ko vēlējās. Pirmoreiz pati, bez aizgādņu un draugu padoma, spēra izšķirēju soli. Bija atraisītas kādas neatjaustas enerģijas rezerves. Dažkārt tas notiek lielas laimes vai nāves priekšvakarā.

Bet Patricijai to negribējās zināt. Sapņi, atmiņas, nojautas — viss palika aiz pelēkās Anglijas krastmalas svītras. Pietika ar apziņu, ka ir atrāvusies no zemes un lido uz jaunu, labāku pasauli. Kāda nozīme bija ceļa biedriem, starpstacijām Frankfurtē un Vīnē? Pasaule, izplatījums šķita kā jauna neatgriezta grāmata, kuŗu gribējās lasīt un aizmirsties. Viņa baudīja ceļošanas prieku, pievērusi acu plakstus, sevi izslēgusi no pārējiem lidmašīnas pasažieriem. Viņa pat uz laiku aizmirsa, ka līdzās, tērpies ādas jakā, sēž viņas elks un ceļvedis.

Česlavs Dombrovskis sēdēja iegrimis „Times" slejās. Viņš bija bāls, noguris, sevī ierāvies. Tikai piecklājības pēc viņš palaikam pacēla acis uz Patriciju. Bet, ievērojis lēdijas sejā sapņaino apmierinātību, atkal iegrima laikrakstā. Viņš bija lielo nodomu gūsteknis, kaut skaidri neapjauta, kā tie īstenojami. Tomēr vienu viņš zināja: ticība brīvībai jāapliecina ne vien vārdiem, bet darbiem.

Viņam priekšā bija apmetušies abi ungāri — resnītis Janošs Segedijs un kalsnais Šandors Korčmarošs. Abi visu laiku trieca, smējās skaļi, stāstīja anekdotus par Ungārijas revolūciju saviem kaimiņiem. Arī viņi, tāpat kā lēdija Kesvika, drīzāk atgādināja priecīgus ceļotājus nekā revolūcijas karavīrus.

Sieviškīgais, attapīgais un šauru seju Korčmarošs vēl atcerējās tēva šorīt doto padomu nepārsteigties, padruknais Segedijs paturēja prātā mātes brīdinājumu, kuŗu viņa bija teikusi vēl lidlaukā: „Neviens prātīgais pirmais neskrien degošā mājā un nevienam nesaka paldies, ja tas bez vajadzības zaudē galvu." Viņš bija turīga tirgotāja dēls, kas ieradies Anglijā jau 1937. gadā. Segediju ģimenes tradicijas bija: godīgs veikals, par katru pakalpojumu jāsaņem pretvērtība, lai neizjuktu dzīves līdzsvars.

(Turpinājums sekos)

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS BIEDRU GADA SAPULCĒ

Uzņēmumā no kreisās: revīzijas komisijas loceklis K. Priedītis, revīzijas komisijas loceklis A. Kānbergs, revīzijas komisijas priekšsēdis E. Ziplāns, nominācijas komisijas loceklis R. Roze, LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra, valdes loceklis A. Putniņš, valdes loceklis K. Boriss, vicepriekšsēdis A. Rāviņš, priekšsēdis J. Grīslis, sekretārs I. Jente, kasieris un pārvaldnieks A. Svenne un kasiera palīgs E. Mundeciems. Foto: J. Ligers

IZLOZĒS GLEZNAS

(Pārnesums no 1. lpp.)

Par apgāda darbību vispārēju pārskatu sniedza vadītājs A. Ancāns. Apgāda komitejā no jauna vēlēti pieaicināts A. Vjakse. Tiek domāts par spiestuves pārvietošanu uz plašākām telpām, par ko sarunas ievadītas arī ar Latviešu nama valdi.

Valde pārrunāja arī ASV DV valdes 9. maija sēdē pieņemto un laikrakstā „Laiks" publicēto rezolūciju, kas vērsta pret laikrakstu „Latvija Amerikā." Attiecīgās ASV DV valdes rezolūcijas teksts šāds:

„No pārrunām DV ASV valdes sēdē izrietēja: 1) Pēdējā gada laikā Daugavas Vanagu Kanadā izdotā laikraksta „Latvija Amerikā", it sevišķi pēdējos mēnešos, ir parādījušies neatbildīga satura raksti, arī nepieņemamā tonī un pasniegšanas veidā, kas vērsās pret latviešu organizācijām un atsevišķām personām svešumā, tā skarot arī visu DV organizācijas saimi, it sevišķi DV ASV vadītājas personas. 2) ASV valde uzskata, ka šādi viena DV koporganizācijas daļa ar sava laikraksta saturu pilnā mērā aizkar un nepamatoti uzbrūk citai tās pašas organizācijas daļai, tā apzināti graujot tās prestižu un aizkavot visas DV organizācijas idejisko un praktisko darbu nepieņemamā veidā un saturā. 3) DV ASV valdei ir radies arī iespaids, ka DV ideoloģiskos uzskatus pauž nevis DV organizācijas daļa Kanadā, bet gan tās izdotā laikraksta redakcija, pie kam pēdējā arī vāji apgaismo lasītājiem DV ASV darbību. 4) DV ASV valde izsaka dziļu nožēlu, ka augšminētās, mums nepieņemamās parādības izpaužas mums tik tuvā DV organizācijas darbības zemē un nolemj griezties pie DV Kanadā vadības visas šādas neatbildīgas rīcības novērst."

Šīs rezolūcijas papildinājumā ASV DV zemes valde deklarē:

„DV ASV valde konstatē, ka: 1) Tā ir pilnā mērā bijusi apmierināta ar latviešu trimdas centrālo organizāciju un Latvijas diplomātiskā korpusa darbību, ko arī savā rezolūcijā vienprātīgi apliecināja DV ASV 16. delegātu sapulce. 2) DV ASV atbildīgie darbinieki ir iesaistījušies arī visu latviešu centrālo organizāciju darbā un līdz ar to nes pilnu atbildību par šo organizāciju darbību. 3) DV ASV valdei nav un nevar būt iebildumu, ja mūsu un latviešu centrālo organizāciju darbu pamatoti kritizē vai attiecīgi komentē, kāpēc DV ASV valde pilnā mērā solidarizējas ar mūsu organizācijas atbildīga darbinieka E. Dundura rakstu Nacionālpolitiskās darbības veidi un līdzekļi saturu."

Apspriedusi DV ASV valdes rezolūcijā izteiktos apgalvojumus un pārmetumus, Kanadas DV valde pieņēma šādu atbildes rezolūciju:

„DV KV 1966. gada 29. maija valdes sēdē iepazinās ar valdei piesūtīto un laikrakstā „Laiks" 1966. gada 14. maija numurā ievietoto DV ASV rezolūciju attiecībā uz laikraksta „Latvija Amerikā" ievietotiem rakstiem un atrod:

1) ka veids, kādā DV ASV ir atraduši par iespējamu pacelt domstarpību noskaidrošanu, ir nepieņemams un nekalpo DV organizācijas interesēm;

2) ka laikrakstam „Latvija Amerikā" ir jāpauž DV organizācijas mērķi un tai pašā laikā objektīvi jāapgaismo visas nacionāli domājošās trimdas sabiedrības domas — kā pozicijas, tā opozicijas, un ka laikraksta „Latvija Amerikā" redakcija ir sekojusi šīm vadlīnijām."

Par šaušanas nozares vadītāju valde apstiprināja K. Deklavu, kas jau izstrādājis meistarsacīkšu noteikumus. Tos valde pieņēma bez iebildumiem. Paredzams, ka Kanadas DV meistarsacīkstes šaušanā notiks 20. augustā TLM M kluba īpašumā Bērzainē. Korespondenssacīkšu dalībniekiem noteikumos paredzētie rezultātu apstiprinājumi iesūtāmi K. Deklavam (123 Huron St., Toronto 2B, Ont.) līdz 13. augustam.

Par Kanadas vanadžu darbību ziņoja pr-ce M. Jonāne, uzsverot, ka tā ir aktīva, atskaitot Brampjiem DV ASV darbību. 4) DV ASV valde izsaka dziļu nožēlu, ka augšminētās, mums nepieņemamās parādības izpaužas mums tik tuvā DV organizācijas darbības zemē un nolemj griezties pie DV Kanadā vadības visas šādas neatbildīgas rīcības novērst."

Šīs rezolūcijas papildinājumā ASV DV zemes valde deklarē:

„DV ASV valde konstatē, ka: 1) Tā ir pilnā mērā bijusi apmierināta ar latviešu trimdas centrālo organizāciju un Latvijas diplomātiskā korpusa darbību, ko arī savā rezolūcijā vienprātīgi apliecināja DV ASV 16. delegātu sapulce. 2) DV ASV atbildīgie darbinieki ir iesaistījušies arī visu latviešu centrālo organizāciju darbā un līdz ar to nes pilnu atbildību par šo organizāciju darbību. 3) DV ASV valdei nav un nevar būt iebildumu, ja mūsu un latviešu centrālo organizāciju darbu pamatoti kritizē vai attiecīgi komentē, kāpēc DV ASV valde pilnā mērā solidarizējas ar mūsu organizācijas atbildīga darbinieka E. Dundura rakstu Nacionālpolitiskās darbības veidi un līdzekļi saturu."

Ja esat ieinteresēts jaunā vai lietotā
VOLKSWAGEN
griezieties pie
AIVARA DAUMANTA
Tel. 259—7656
QUEENSWAY VOLKSWAGEN Co. Ltd.
QUEENSWAY & KIPLING
Tautiešiem atlaide uz auto piederumiem
$$$$$$$

SARKANAIS KRUSTS MEKLĒ TALCINIEKUS

Kanadas sarkanais krusts pieņem asins devējus trešdien, 1. jūnijā 620 University Ave, Ont. Hydro Electric Commision no plkst. 9—11.30 un 1.15—3.30. Ceturtdien 2. jūnijā St. Giles baznīcā Scarboro, 36 Kecala Dr., no plkst. 2—4 un 6—8.30; Hydro Electric Commision, 620 University Ave., no plkst 9—11.30 un 1.15—5.30 Piektdien, 3. jūnijā asinis var nodot Sarkanā krusta klinikā 67 College ielā no 10—2 p. p., kā arī Provincial Institute of Trades 25 Wellesley St. W., no plkst. 9—12.30 un MacLean Hunter Pub. Co. Ltd. 4601 Yonge ielā no plkst 9.30—11.30 un 1—4.30.

Sarkanajam krustam arī ļoti nepieciešami brīvprātīgi izpalīgi, it īpaši slimnīcās un Sarkanā krusta lodžā Sunnybrook slimnīcā. Talcinieku darbs aizņemtu tikai dažas stundas nedēļā, viņu pienākumos ietilptu slimnieku apmeklējumi, pie braucamā krēsla saistīto slimnieku izvešana pastaigā un palīdzība kantinē. Šiem pienākumiem nav nepieciešams treniņš, tie viegli veicami. Interesenti lūgti sazināties ar Ashie jaunkundzi, tālr. 923-6692.

★ Labi apmeklētā sarkojumā DV Stokholmas nodaļa atzīmēja Kurzemes cīņu ateres vakaru maija sākumā. Sarīkojumā atskanoja T. Keniņa godalgotās kantātes „Kurzemes kare vim" (I. Viksnas teksts) dramatizējumu nodaļas teātra kopas un komp. A. Vitoliņa iestudējumā. Runu teica O. Freivalds.

Latviešu nauda latviešu bankā

TORONTO KREDITSABIEDRĪBAS GADA SAPULCES ATREFERĒJUMA NOBEIGUMS

Būt apmierinātam ar sasniegto nozīmē palikt uz vietas vai pat slīdēt atpakaļ. Tādēļ, par spīti 7 gados sasniegtajai bilancei pusotra miljona dolaru apmērā, Toronto latviešu kreditsabiedrība joprojām ar saviem panākumiem nav pilnīgi apmierināta un domā par darbības paplašināšanas iespējām.— Šāda atziņa pauda kreditsabiedrības gada sapulcē, par kuru vispārējos vilcienos informāciju jau sniedzām mūsu laikraksta iepriekšējos numuros. Ar katru sasniegumu kreditsabiedrības vadība pārkārto savus mērķus, paceļot augstākas prasības, jo pamatprincipā tā nav peļņas uzņēmums, bet kooperatīvs nacionāls pasākums. Tā valdes pr-dis J. Grīslis savā ziņojumā uzsvēra, ka valde domājusi par biedru skaita pavairošanu. Vēl joprojām ievērojama daļa latviešu naudas apgrozās vietējās naudas iestādēs, kaut iestāšanās latviešu kreditsabiedrībā būtu abpusēji izdevīgāka. Tādēļ galvenais mērķis ir panākt, lai visu latviešu nauda apgrozās latviešu kreditsabiedrībā, kas tai savukārt dotu vēl plašākas iespējas materiāli atbalstīt mūsu skolas, nacionālos un kultūrālos pasākumus. Kreditsabiedrības darbības gada pārskats, kas brošūras veidā izsūtīts visiem biedriem, rāda iepriecinošu ainu par mūsu naudas iestādes darbību un straujo augšupeju. Ar to var iepazīties ikviens interesents, pieprasot darbības pārskatu un tuvāku informāciju kreditsabiedrības birojā. Savā ziņojumā valdes pr-dis J. Grīslis pieminēja arī iepriekšējā gadā mirušos kreditsabiedrības biedrus Martu Ivanovu, J. Jansonu, E. Vikmani, A. Bērziņu, A. Kivlenieku, M. Beņķi, Metu Tanni un F. Borgu, kuŗus klātesošie 125 dalībnieki pieminēja ar klusuma brīdi.

Sapulces dalībnieki bez iebildumiem pieņēma I. Jentes nolasīto iepriekšējās sapulces protokolu un, noklausījušies amatpersonu ziņojumus par aizvadītā gada darbību, pārgāja uz lietišķām debatēm. Tās ievadīja A. Siksna ar jautājumu par revīzijas komisijas ierosinājumu maksāt dalījus ceļa izdevumus valdes, revīzijas un aizdevumu komisijas locekļiem, kaut pašreizējais pārskats jau uzrāda 803,75 dol. izdevumos šai vajadzībai. No revīzijas komisijas pr-ža E. Ziplāna paskaidrojumiem izrietēja, ka līdz šim zināmas izmaksas ceļa izdevumu atlīdzībai saņēmuši vienīgi valdē kooptētie locekļi — kasiera palīgs un sekretārs. Arī J. Puļķa, P. Ziediņa un vairāku citu sapulces dalībnieku jautājumi attiecās uz kreditsabiedrības tiešo darbu. J. Preisbergs izteicās, ka darbības gada pārskats nedod skaidru ieskatu, vai visi konti apdrošināti, tāpat zvērināto grāmatvežu atzinumiem būtu jāietver visa grāmatvedība. Pārskatā uzrādīts, ka valde darbojas 7 locekļu sastāvā, kaut no iepriekšējiem ziņojumiem izrietēja, ka pārvaldnieks A. Svenne atteicies no valdes locekļa pienākumiem. Priekšsēdis J. Grīslis paskaidroja, ka valde sastādās no 5 vēlētiem un 2 kooptētiem valdes locekļiem, kas arī piedalās valdes sēdēs. Par apdrošināšanas veidiem tuvākus paskaidrojumus sniedza pārvaldnieks A. Svenne, apstiprinot, ka noguldījumi un tāpat arī akciju kapitāls ir apdrošināti, bet aizņēmumus nodrošina uzkrātais garantiju fonds, kuŗā katru gadu ieskaita 20% no peļņas. Priekšsēža vietnieks A. Rāviņš izstrādāja zvērināto grāmatvežu revidentu darbību, norādot, ka tā notiek provinces valdības prasību apmērā un gada pārskatā viņu ziņojums sastādīts pēc pieņemtās prakses, piezīmes izdarot vienīgi, ja tādas atzītas par nepieciešamām.

Pēc vispārējām debatēm amatpersonu ziņojumus pieņēma ar visu klātesošo balsīm, izsakot pateicību par labi paveikto darbu. Pateicības vārdus latviešu kreditsabiedrībai veltīja arī Ontario provinces kreditsabiedrību ligas pārstāvis J. Simpsons, norādot, ka tik dzīva piedalīšanās un interese reti vērojama pārējās kreditsabiedrībās.

Pārrunājot turpmāko darbību, vienojās, ka paturami līdzšinējie zvērinātie revidenti Grammond, Strype and Company. Par pareizāko veidu, kā sekmēt kapitāla pieaugumu un reizē ar to vairot personīgos un arī hipotēkas aizdevumus, atzina jaunu biedru piesaistīšanu. Hipotēkas aizdevumos var izsniegt tikai 50% no apgrozījuma, tādēļ šie konti jau izsmelti, bet pieprasījumi joprojām ienāk. E. Krūka ieteica tādā gadījumā padomāt par sadarbību ar citām latviešu kreditsabiedrībām, kuŗu līdzekļi netiek izmantoti tik intensīvi. Valdes ieskats, ka pašreizējos saimnieciskos apstākļos vēlama darbība savas bilances robežās, tādēļ vairākos gadījumos personīgi aizņēmumi tiek nodrošināti ar hipotēkām. Darbības paplašināšanai galvenokārt jāpanāk vēl lielāks biedru skaits un sabiedrība jāieinteresē visas naudas operācijas izdarīt latviešu kreditsabiedrībā. Šādā nolūkā pieņēma arī statūtu grozījumus, kas paredz, ka personīgos aizdevumos turpmāk varēs izsniegt līdz 5000 dol. līdzšinējo 4000 vietā, bet hipotēkās līdz 15.000 dol. līdzšinējo 12.000 vietā. Kā izteicās A. Rāviņš, pašreizējās attieksmes provinces valdības iestādēs ir ievērojami uzlabojušās, kādēļ jāpieņem, ka šos statūtu grozījumus nenoraidīs.

Kreditsabiedrībā par pilntiesīgiem biedriem tagad var kļūt arī latviešu inkorporētās organizācijas, ko līdz šim gan izmantojusi tikai Sv. Andreja draudze un A/S Latviešu nams, bet sagaidāms, ka jau tuvākajā laikā pievienosies DV saimnieciskie pasākumi, Sv. Jāņa draudze un TL. MM klubs.

R. N.

Trešais baltiešu veterānu vakars

DV Toronto nodaļas rīkotajā baltiešu veterānu vakarā 27. maijā Latviešu namā varēja vērēties vairāk apmeklētāju. To mazajam skaitam par iemeslu, laikam, bija jaukais laiks, kas vilināja ārpus pilsētas. Bija toties ieradies respektējams igaunu un lietuviešu veterānu organizāciju amatpersonu skaits.

Vakaru atklājot, DV Toronto nodaļas priekšsēdis I. Zamlovskis sveica viesus un izteica novēlējumu, lai senajos laikos līgtā draudzība kauju laukos vienotu baltiešus arī tagad un turpmākās gaitās. Kanadas DV pr-ks E. Krūka uzrunā pasvītroja veco veterānu fizisko spēku pagurumu, toties gadu tecējumā vairojusies dzīves gudrība. Daudzo pienākumu vidū par galveno jāuzskata palīdzēt mūsu apspiesto tautu atbrīvošanā. Tas uzskatāms par cēlāko mērķi, kāds cilvēka dzīvē būt. „Lai mūsu draudzības saites līdzinātos tēraudam", runas nobeigumā teica E. Krūka un pasniedza igaunu veterānu vienības priekšsēdim B. Lēmanam, pārstāvjiem C. Tomingam un Ed. Randem, tāpat lietuviešu vienības vadītājam St. Jakubaitim un pārstāvjiem P. Jonīkam un J. Zavim Daugavas Vanagu krūšu nozīmes. I. Zamlovskis abu kaimiņtautu veterānu organizācijas vadītājiem kā DV Toronto saimes veltī nodeva „Latvian Litarature" eksemplārus. B. Lēmans, kas ir Lāčplēša kara ordeņa kavalieris, pateicdamies par dāvāto uzmanību, norādīja uz aizvadīto cīņu laiku, kurā guvis tuvus draugus latviešu karavīru vidū, un uzsvēra tai laikā līgto draudzību ar L.k.o.kavalieri plkv. A. Liepiņu. Atmiņai latviešiem B. Lēmans savukārt pasniedza albumu, kuŗā sakopoti uzņēmumi no pirmā baltiešu veterānu draudzības vakara Toronto. St. Jakubaitis aicināja stiprināt draudzības saites un palikt stipriem kopīgajā uzdevumā un cīņā pret barbarisma varu, kas apspiež mūsu tautas.

Lielu piekrišanu guva vakara mūzikālās programmas izpildītājs baritons Juris Cīruls, pianistes Ainas Zemdegas klavierpavadījumā nodziedot vairākas latviešu tautas un oriģinālās dziesmas, arī dažas angļu dziesmas. Jaunais dziedonis, liekas, pašreiz tuvojas sava snieguma briedumam un ar savu pievilcīgo balsi sildīt sildīja un iepriecināja klausītājus. Patika arī pavadītājas sniegums. Vakara priekšnesumu daļa, liekas, saistīja visvairāk apmeklētāju uzmanību. Vanadzes savas kopas pr-ces R. Zamlovskas vadībā bija rūpējušās par cienastu. Bija skaņu plašu mūzika, un viesi līksmoja deju priekos.

O. K.

Iesvētīšana Montrealas latviešu Trīsvienības draudzē: no kreisās — māc. A. Voitkus, Eriks Leimanis, Ināra Leimane, Jānis Kraulis, Andris Leimanis, Arvo Kop pels un Māris Klētnieks.

TORONTO ZIŅAS

Maijā Toronto mēdz rīkot t. pu vaditāju kursus šogad ar vas. jaunpavalstnieku dienu, kuŗas organizēšanā piedalās arī tautību koordinācijas komiteja. Tajā Baltijas sieviešu padomi un latviešus pārstāvēs Laura Krasta. Šogad jaunpavalstnieku dienas sarīkojumu programmā ietilpa arī sekmīgo angļu valodas kursu beidzēju apbalvošana. No latviešiem šādu apbalvojumu — nauda un grāmatu veidā — ieguva Astra Innis. Bez tam provinces sekretārs un pavalstniecības ministrs Dž. Jaremko bija rīkojis pieņemšanu etnisko grupu un preses pārstāvjiem, kuŗā no latviešiem piedalījās LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra ar dzīvesbiedri. Mūsu centrālās organizācijas vadītājs piedalījās arī pieņemšanā pie provinces gubernātora. (W. E. Rowe)

Latviešu nama dāmu komitejas šāda sapulci 26. maijā vadīja S. Zaķe, piedaloties 13 darbiniecēm. Ziņojumus par iepriekšējā gada darbību sniedza pr-ce M. Cine, kasiere I. Stagava un nama valdes locekle S. Zaķe. Darbība bijusi sekmīga, kasē nzkrātie līdzekļi ir ap 600 dol. Nākošam darbības gadam par dāmu komitejas priekšnieci ievēlēja līdzšinējo M. Cini, viņas vietnieci S. Zaķi un sekretāri E. Galdiņu. Sekretāres vietniece būs A. Briede, kasiere I. Stagava un J. Zaceste, mantzines S. Neimane, O. Beča un R. Zamlovska, saimniecības vaditājas S. Leite, V. Bebre un M. Sproģe, bet locekles Z. Grēkere un Z. Simanovska. Pārrunājot turpmāko darbību, vienojās 3. jūlijā atzīmēt Latviešu nama divu gadu darbību ar sabiedrisku vakaru un kopīgām vakariņām, nosakot ieejas maksu 2,50 dol. Rudenī rīkos arī plašāku bazāru.

Latviešu baptistu draudzes reliģiski ētisko pārdomu cikla šīs sezonas nobeigumā Latviešu namā 26. maijā māc. R. Eksteins runāja par tematu „Dumpīgais cilvēks un Dievs." Koncerta daļā piedalījās viešņa no Filadelfijas, soliste Gunta Ķere-Plostnieka un pianiste M. B. Benete. Sarīkojums ar 92 klausītājiem bija viens no labāk apmeklētajiem visa cikla laikā.

Latviešu baptistu draudzes rīkotajā garīgajā koncertā Walmer ielas baznīcā bija ieradušies ap 160 klausītāju. Koncerta programmā piedalījās soliste Gunta Ķere-Plostnieka, arpiniece B. Fita un pianiste M. E. Benete, abas pēdējās amerikānietes. Programmā no latviešu komponistiem bija uzņemtas prof. J. Vītola un V. Baštika garīgās dziesmas.

TLTA bērnu vasaras nometnes vaditāju kursus šogad ar vasaras

ze, LNAK valdes priekšsēdis J. E. Mundeciems. Foto: J. Ligers

TO ZIŅAS

ot t. nū vaditāju kursus šogad ar va- uras ditāja palīga tiesībām beiguši Ai- autiņš Zvirgzdiņš, Harālds Gaiķis, Trajā Uldis Kopštāls, Guntis Siliņš un lat- Ilze Šmite; Pavisam kursus ar va- asta ditāja palīga tiesībām līdz šim enas beiguši 22 kursanti, bet ar vadī- tilpa tāja tiesībām 7. Kursu teorētis- ursu kais posms ir divgadīgs, nepie- tvie- ciešama prakse kādā no bērnu nau- nometnēm. Vaditāja palīga tie- guva sību iegūšanai minimālais ve- nces cums ir 16 gadu, bet vadītājiem mi- 18 gadu. Kursus jau kopš dibinā- kojis šanas vada V. Slavieša.

un ● Bridža sacensība starp lat- lat- viešu un igauņu spēlētājiem, no ldes katras tautības piedaloties 6 pā- ves- riem, arī šogad beidzās ar igau- nizā- ņu uzvaru. Igauņi ieguva arī vi- pie- sas 3 individuālās balvas. Sacen- rnā- sības notika 29. maijā Igauņu namā.

nite- ● Sv. Jāņa draudzes biskaps A. dīja Lūsis kristīja Elmaru Ronaldu inie- Tanni, Gunša un Natālijas dēlu. sējā Salaulāti Gunārs Plūmanis ar M. Gunu Vītolu. ama ● Dainas koŗa gadskārtējais bība koncerts šogad paredzēts tikai e li- rudenī un notiks 15. oktobrī Lat- šam viešu namā. Korī aicināti pie- omi- teikties vēl jauni dziedātāji vi- izši- sās balsu grupās. Mēģinājumi no- i S. tiek katru pirmdienu Sv. Jāņa īņu. baznīcas telpās, 200 Balmoral Brie- Ave. Za- ● Austrumu draudzē māc. A. O. Briedis kristīja Robertu Olive- nnie- ru Hartmani, Pētera un Helgas Beb- dēlu. s Z. ● TLB sestdienas skolas jau- Pār- nākajām klasēm, kuŗām māci- eno- bas notiek Centrālās YMCAs na telpās, mācības gada nobeiguma ied- akts notika 28. maijā. Svētbrīdi aka- vadīja māc. A. Briedis, bet au- 2,50 dzēkņu saimi uzrunāja skolas ba- pārzine A. Martinsone, pasnie- dzot arī atzinības rakstus sekmī- izes gākajiem skolēniem. Akta dalīb- ikla niekus uzrunāja arī TLB valdes ieš priekšsēdis A. Grībusts un sko- eins las vecāku padomes priekšsēdis ais I. Auziņš. Audzēkņi uzstājās ar dajā priekšnesumiem — isiem uzvedu- jas, miem un dziesmām. Sarīkojums ieka beidzās pie vecāku klātajiem at- ēko- spirdzinājumu galdiem un kopī- bija gās rotaļās. Vispārējais skolas vi- izlaiduma akts notiks 4. jūnijā plkst. 10 no rīta Latviešu namā, izes un ikviens skolas labvēlis aici- Val- nāts to apmeklēt. Šogad skolu šies beidz 22 absolventi. ero- anta ● Pilsētas centrālā bibliotēka zi- Fi- no, ka šopavasar mākslas filmu oas festivāla ietvaros izrādīs filmas am- par Iraku, Indonēziju, Beļģiju, bi- Vāciju u. c. Viena no ievēroja- n V. mākajām būs filma par Mikel- anželo, kuŗu sponsorē Italijas net- sūtniecība Otavā, to izrādīs 3. un 4. jūnijā. Trīs filmu izrāžu ieejas kartes 2.75 dol., atsevišķai izrā- nas, dei 1 dol. Informācijai zvanīt au- 924-9511, ext. 30. Izrāžu sākums tu- plkst. 8.15 ik darbdienas vakarā. am dīt itā- LATVIEŠU APRIŅĶIS nie- da- ● DV Druvas nodaļa 12. jūnijā ap- plkst. 1 dienā Selburnas United ves bazničā rīko 14. jūnija aizvesto ov- piemiņas dievkalpojumu. To va- par dīs latviešu baptistu draudzes izi- mācītājs R. Ekšteins, dziedās rie- draudzes koris dir. A. Purva va- dībā un baritons P. Geistauts. Pēc dievkalpojuma kopīgs tējas vakars A. Kalniņa saimniecībā.

JĀ

SIDRABENĒ

au gušiem un jaunatnes grupām.

Ieejas maksa 50 c no personas.

ma vieta.

tidz SIDRABENES PĀRVALDE

SALIDOJUMS ZIEDU KRĀŠŅUMĀ

CERIŅZIEDU, PARKU UN APSTĀDĪJUMU PILSĒTA ROČESTRA AICINA VANADZES UN VANAGUS

Ročestrā 4. un 5. jūnijā vietējās vanadžu kopas izkārtojumā notiks ASV austrumkrasta vanadžu salidojums. Rīkotājas bez oficiālajām pārstāvēm, delegātēm un viesiem tajā aicina un gaida arī citas tuvo un tālāko novadu vanadzes, tāpat vanagus, draugus un labvēļus kā no ASV, tā Kanadas.

Salidojums notiks pilsētas centrā — Manger hoteļa Ontario telpā, kur to 4. jūnijā plkst. 10.30 rītā pēc māc. Ziraka vadītā svētbrīža atklās ASV DV pr-ks V. Hazners. Pēc tam jaunā dziedone Azanda Liepiņa dziedās tautas dziesmas Skaidrītes Pavasares klavierpavadījumā. Pēc koncerta V. Hazners referēs par tematu „mūsu darbs latviešu kultūras laukā". Pēcpusdienā notiks salidojuma darba sēde, bet plkst. 8 vakarā turpat sadraudzības vakariņas ar sekojošu balli.

Salidojuma dalībnieces, viesi un pārējie apmeklētāji kopīgas pusdienas un brokastis varēs ieturēt Ročestras augstākajā celtnē — Midtown Plaza Tower hoteli - restorānā, kas iekārtots 18-stāvīgās celtnes četros augšējos stāvos, no kuŗiem paveras plašs skats uz visu pilsētu. Midtown Plaza ir Amerikas lielākais iekšpilsētas iepirkšanās un biroju centrs, kas aptver 7,5 akru platību, apbūvētu zem viena jumta.

Pazemē iekārtotas garāžas 2000 automašīnu novietošanai.

Salidojuma otrā dienā paredzēta arī pilsētas apskate. Pateicoties vēlajam pavasarim, ir drosi, ka salidojuma dalībnieces un citi interesenti varēs iepazīties ar skaisto Highland parku un tā neaprakstāmo ziedošo ceriņu bagātību un krāsainību, kur apm. 15 akru platība apstādīta ar pāri par 1400 ceriņu krūmiem, kuŗu vidū ir vairāk nekā 500 šķirņu un variāciju. Parkā ir arī citu puķu, krāšņuma krūmu un koku bagātība. Ir sagadījies, ka vanadžu salidojuma dienas sakrīt ar t. s. Ročestras ceriņu nedēļas nobeiguma dienām, kad pilsētā būs saplūdušas milzīgas ceriņziedu mīļotāju un apbrīnotāju straumes gan no ASV, gan citām zemēm. Ročestrā ir arī vairāki citi parki, no kuŗiem būtu minams un apskatāms 500 akru lielais Durand Eastman parks, kas robežojas ar Ontario ezeru. Ročestrā lepojas arī ar savu universitāti un tās mūzikas un medicīnas skolām, kas plaši pazīstamas un augsti kvalificējas visās ASV un ārpus tām.

Bez skaistajiem un labi koptajiem parkiem un augstākās mācības iestādes, Ročestrā novietojušās daudzas rūpniecības firmas un uzņēmumi. Kā ievērojamākā minama visā pasaulē pazīstamā Kodaka firma, kuŗas viens pats nozarojums—„Kodak Park" — aizņem 900 akru lielu platību, kuŗā uzceltas vairāk nekā 100 dažāda lieluma un veida celtnes, kas kalpo filmu, papīru un ķīmikāliju ražošanai.

Kam patīk mūzeji, var apmeklēt tos vai citas interesantas vietas, kuŗas kopīgi veido Ročestras īpato seju.

A. I.

Prof. Jānis Siliņš 70 - gadnieks

Mākslas vēsturnieks un filozofs prof. Dr. Jānis Siliņš 1. jūnijā atskatās uz 70 mūža gadiem. Viņu visvairāk interesē mākslas dzīves problēmu pētīšana un izgaismošana, meklējot risinājumu latvisko īpatību problēmām mūsu mākslā un urbjoties mākslas pasaules noslēpumos. Pievērsdamies aistētikas un mākslas filozofijas jautājumiem, viņš noraida vienpusīgu formālismu, bet pasvītro mākslas sakarus ar vērtību avotiem un cilvēka gara dzīvi, jo kultūras problēmas vienmēr ir pasa cilvēka problēmas.

Jānis Siliņš dzimis 1896. gada 1. jūnijā Rīgā, studējis Maskavā no 1915.—1917. gadam, pēc tam divus gadus Kazaņā, bet 1929. gadā beidza Latvijas universitāti ar filozofijas kandidāta gradu. Ar 1931. gadu viņš bija mākslas akadēmijas lektors aistētikā, pēc tam docents mākslas akadēmijā un universitātē. Filozofijas doktora gradu ieguva 1943. gadā un ievēlēts par profesoru.

Mākslaş notikumu tulkotāja un kritika spalvu J. Siliņš sāka cilāt pirmā pasaules kara bēgļu laikā Maskavā, kaut daži literārie mēģinājumi parādījās „Jaunajā Dienas Lapā" jau agrāk. No toreiz provinciālās Rīgas nākušam, viņam Maskavā bija daudz ko vērot un mācīties. No sabiedrisko zinātņu studijām J. Siliņš pārgāja uz mākslas studēšanu teorētiski un praktiski, un viņu sevišķi saviļņoja modernās mākslas straujie notikumi. Tomēr visvairāk viņu saistīja latviešu mākslas un tautas jautājumi. J. Siliņš rakstīja „ Dzimtenes Atbalsī", darbojās Kultūras biroja studentu sekcijā, Maskavas latviešu teātrī un nacionāldemokratu grupā, kas aizstāvēja Latvijas valsts ideju.

Šai laikā iezīmējās viņa garīgās ievirzes īpatības un daudzpusīgo interešu loks. Tieksme skatīt un risināt šaurākas un speciālas problēmas plašāku sakarību perspektīvā lika viņam pievērsties latviešu mākslas un mākslinieku attīstības pētīšanai. Atgriezies Latvijā, viņš pabeidza studijas filozofijā, mākslas vēsturē un psiholoģijā, sagatavojoties pie filozofijas katēdras zinātniskam darbam. Studiju laikā J. Siliņš ieguva divas balvas par sacensību darbiem. Viņš papildinājās mākslas vēsturē un psiholoģijā Stokholmas un Mārburgas universitātēs, vasarās devās ārzemju ceļojumos, lai studētu mākslas mūzejos un izstādēs.

Latvijas patstāvības gados J. Siliņš kādu laiku strādāja par skolotāju Rīgas ģimnazijās, darbojās par lektoru tautas augstskolā, valsts daiļamatniecības skolā un citur.

Prof. Siliņš sarakstījis monografijas par R. Pērli, Mikelandželo un K. Zāli, sniedzis apceŗējumus izdevumos „Ilustrētais žurnāls", „Izglītības ministrijas mēnešraksts", „Senatne un māksla", „Latvijas mēnešraksts" u.c. Viņš sevišķi pievērsies mākslas veidolu struktūras analizei un filozofiskai interpretācijai. Kā mākslinieku biedrības „Sadarbs" dibinātājs un ilggadējs sekretārs piedalījies arī izstādēs ar eļļas darbiem un akvareļiem.

Vācijā prof. Siliņš Virceburgas universitātē kā profesors pasniedzis mākslas vēsturi gandrīz piecus gadus un vadījis latviešu tautas augstskolu. Pēc tam kā mākslas konsultants darbojies Norfolkas mūzejā Virdžīnijā, bet dažus gadus vēlāk pārcēlās uz Floridu, kur mācīja Rollins kolledžā mākslas vēsturi un bija direktors Morse mākslas galerijā. Tagad jubilārs dzīvo Nujorkas tuvumā, raksta Latvijas mākslas vēsturi un papildina savu darbu par modernās mākslas pamatprincipiem. „33"

Skaistākā dāvana sveštautiešu skolotājiem mācību gadam beidzoties

Prof. A. RUBUĻA sakārtotā

„LATVIAN LITERATURE"

Jaunieti, piemini Latviju, daudzini savu tautu, tās kultūrālos sasniegumus. Esi lepns uz savas tautas rakstniekiem!

Lai atvieglinātu grāmatas iegādi, DV apgāds pazeminājis tās cenu līdz š. g. 15. jūnijam uz

$5.60.

DV grāmatnica, 491 College St., Toronto 4, Ont. Tālr. 921—7121

DV Čikagas apvienības rīkotās DV dienu loterijas laimestu vilkšana 13. maijā: no kreisās — apvienības priekšnieks U. Vītols, viens no laimestu vilcējiem-zēniem Arturs Vanags, loterijas vadītājs R. Ārums, apvienības sekretārs J. Pogenbergs, vanadžu priekšnieces vietniece E. Šmite, revīzijas komisijas priekšsēdis A. Būmanis un DV dienu rīcības komitejas priekšsēdis Augusts Vanags.

Foto: D. Tomsons

Četri interesanti referāti

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 5. JAUNATNES DIENU REFERĀTU PĒCPUSDIENA SIDNEJĀ

Ja man nebūtu paticis vēl daudz cita Austrālijas latviešu jaunatnes dienās, es noteikti pievienotos tiem, kas teica, ka referātu pēcpusdiena bijusi vērtīgākais sarīkojums, kaut tajā piedalījās ne vairāk par 50 jauniešiem un pārdesmit vecākās paaudzes klausītāju.

Visus referātus lasīja savu nozaru speciālisti, universitāšu zinātnisko gradu īpašnieki, izņemot Jāni Saldumu, kuŗš „atzinās", ka no dzejas nekā nesajēdzot, bet patiesībā pierādīja, ka sajēdz, varbūt, vairāk nekā viens otrs, kuŗš iedomājas sevi kā lietpratēju šai nozarē.

Ilona Kukure (Adelaide), runājot par latviešu jaunatni, pierādīja, ka šai jautājumā iedziļinājusies līdz pašiem pamatiem. Viņa izanalizēja atšķirības gan starp dažādu kontinentu latviešu jauniešiem, gan trimdas un okupētās Latvijas jauniešiem. Atzīstot Austrālijas latviešu jaunatnes dienu un arī tā saucamo sabiedrisko nakšu nozīmi, referente tomēr konstatēja, ka latviešu jaunatne Austrālijā maz interesējas par latviešu valodu un literatūru, runā angliski. Tomēr mūsu jaunatne ir sabiedriski aktīva un savu tautību nenoliedz. Ziemeļamerikā (ASV un Kanadā) dzīvojošā latviešu jaunatne ir daudz neatkarīgāka no vecākās paaudzes un vairāk domā par apvienošanos, interesējās par pašizglītību un politiku. Tur arī iznāk žurnāli „Jaunā Gaita", „Mēs" un „Mazputniņš". Eiropas latviešu jaunatne (galvenokārt Anglijas, Zviedrijas un Vācijas) daudz nopietnāka nekā Austrālijas vai Amerikas jaunatne. Galvenā organizācija Eiropā ir EL JA, kuŗas kongresi notiek katru gadu un ilgst 7 diennaktis. Pēc referentes ieskata Eiropas latviešu jaunatne var būt par priekšzīmi visiem citiem tautības apziņā, gribā būt kopā un latviešu valodas ziņā.

Runājot par okupētās Latvijas jaunatni, I. Kukure labi raksturoja apstākļus, kādos tā ir izaugusi. Tā redzējusi dzīvi izaugam no drupām. Lai kāda šī dzīve bijusi, pie tās veidošanas jaunatne pielikusi savu roku. Tas nav komūnisms, ja latviešu jaunieši dzied par Komjaunatnes krastmalu: „Šo krastmalu mēs cēlām, akmeni pie akmeņa vēlām". Tā ir patiesība, un mums viņi jāsaprot. Viņiem informācija ir vienpusīga, maz jēgas par to, kas notiek brīvajā pasaulē. Beigās referente konstatēja, ka visi latviešu jaunieši mīl Latviju, latviešu tautu un valodu, bet Latvijas nākotne ir galvenokārt dzimtenes jaunatnes rokās.

Aivars Dubavs (Melburna) runāja par juridisko likumu un morāles attieksmēm, atzīstot, ka morālie koncepti atkarīgi no vairuma domas sabiedrībā, bet morāles iespaids likumos mazs. Referents atsaucās uz vairāku autoru domām un sevišķu vērību veltīja kriminālnoziegumiem un sodiem. Sevišķi interesanta bija tā daļa, kuŗā referents runāja par „medicīniskiem noziegumiem". Varētu būt pretējās domās par dažiem referenta apgalvojumiem, bet debatēs neviens nepieteicās, kādēļ jāpieņem, ka klausītāji izteiktajām domām pievienojās. Referāts bija labi uzrakstīts un tīrā latviešu valodā nolasīts. Tā ir liecība par A. Dubava spējām kā viņa profesijā (jurisprudencē), tā arī par latvisko sāju un nopietnu pieeju problēmu risināšanā.

Jānis Saldums (Sidneja) meistarīgi „nospēlēja humora pusstundu", runājot par to, vai latviešu jaunatne lasa vai nelasa latviešu dzeju, vai tai dzēja patīk vai nepatīk, vai mūsdienu latviešu jaunatni tautas dziesmas vēl ierosina un pacilā. Visiem šiem nopietnajiem jautājumiem J. Saldums piegāja ar veselīgu humoru, bet reiz izcēla arī problēmas nopietnību un svarīgumu. Viņš parādīja, ka latviešu jaunatne ar dzeju siskaras gandrīz vienmēr — koncertos, teātrī, bazničā un pat mājas viesībās, pati to lāgā neapzinoties. Interesants bija konstatējums: „Visās pasaules malās tagad modē nākusi tā saucamo tautas dziesmu dziedāšana. Daudzas no tām ir bezgaumīgi savārstījumi ar saldiem meldiņiem, bet daudz arī īstu, sen aizmirstu dziesmu. Un šo bārdaiņu un bikšaiņu nopelns ir tas, ka viņi tās izrakuši no aizmirstības." Referents domāja, ka derētu arī tautas dziesmas pamēģināt „pielāgot šāsdienas jauniešu sentimentam". Ka J. Saldums nav tā saucamās modernās dzejas cienītājs, to viņš apliecināja referāta beigās, „analizējot" Ainas Zemdegas dzejoli „Atnāc!", kas veltīts šīm jaunatnes dienām (sniedzam šo pārrunāto dzejoli šī numura 3. lpp. - Red.) Referātam sekojošās debates nebija garas, bet tomēr interesantas.

Baiba Bērziņa (Sidneja) runāja par Latvijas vēstures izpratni, pievēršoties tieši K. Ulmaņa vienvaldīšanas laikam no 1934. gada 15. maija līdz 1940. gadam. Referente teica, ka mūsu vēsturnieki bieži aprakstījuši Latvijas neatkarības gadus kā kādu „zelta laikmetu", par spīti tam, ka katram pieeja bijusi citāda. Runātāja pasvītroja, ka nav svarīgi tikai vēstures fakti, bet arī tas, kā vēsturnieks šos faktus apskata. Referente minēja vairākus piemērus, kā vienu un to pašu faktu aprakstījuši vairāki vēsturnieki, katram dodot citu izgaismojumu. Baiba Bērziņa analizēja faktu, ka K. Ulmanis 1934. gadā izdarījis apvērsumu, cenšoties noskaidrot, kādēļ viņš to darīja, kā viņa režīms būtu formulējams (autoritārisms vai diktatūra) un kādas ir bijušas šī režīma sekas. Runājot vispār par vēstures rakstīšanu, referentes atzinums bija, ka vēsturniekam vispirms jāmēģina izprast notikumus un tikai tad, ja tas vēlas, viņš var izteikt savas domas.

Lasītāju ievērībai: visu četru referentu caurmēra vecums bija 24 gadi.

Piezīme, kas nekā negroza, bet, varbūt, derētu nākotnei: vienai pēcpusdienai 4 referāti ir par daudz. Debates neizraisījās, jo visi baidījās par laika trūkumu. Tātad — visumā mērķis nav sasniegts, jo katrs referents tieši uzsvēra, ka vienā vai otrā jautājumā vēlētos dzirdēt klausītāju domas, bet tādas netika izteiktas. Citādi, kā jau sākumā teikts, referātu pēcpusdiena bija ļoti vērtīgs sarīkojums.

Ed. Šmugājs

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NUJORKA

● Nujorkas DV apvienība vākusi parakstus pret ASV —Pad. savienības konsulāro noligumu, ASV DV zemes valdei vairāk nekā 200 parakstu. Noligums ratifikācija pagaidām atlikta.

● Apmēram pusgadā, kopš atklāts Nujorkas DV nams, telpām bijuši vairāki īrnieki, un īres maksās ieņemts ap 250 dol. Annas Dārziņas gleznu izstāde apvienībai devusi 269,82 dol. atlikumu. Par nama iegādi un izbūvi apvienībai vēl ir 6000 dol. parāds. Apvienības vanadzes šoruden paredzējušas mantu loteriju, lai ar iegūtiem līdzekļiem varētu mazināt nama parādu. Nelaika režisora Jēkaba Zaķa ģimene apvienībai dāvinājusi klavieres.

● Nujorkas DV apvienība rīkojusi divas gleznu izstādes, kas devušas labus panākumus. Ir nodoms ar DV mākslas aģentūras starpniecību radīt ceļojošu mākslas izstādi, kas varētu sākties Nujorkā. Aģentūra līdz šim izkārtojusi 11 gleznu izstāžu un 17 koncertu, atsauksmes par gleznu izstādēm parādījušās arī amerikāņu presē Techniskajiem izdevumiem aģentūrai jāmaksā tikai 10 dol. par katru noorganizēto izstādes vietu. Tuvākas ziņas pie A. Valtera, 1416 East 4th St., Brooklyn, N. Y. 11230, tār. DE 9-7305.

KLĪVLENDA

● Latviešu draudzes ģimenes dienu atzmēja ar dievkalpojumiem un attiecīgiem sarīkojumiem. Apvienotā draudzē dievkalpojumu vadija māc. I. Gaide, to kuplināja svētdienas skolas audzēkņu koris. Pēc dievkalpojuma visi pulcējās blakusmājā, kur pie draudzes dāmu klātiem galdiem notika veco jaužu godināšana. Miera draudzē kuplais apmeklētāju pulks uzmanīgi sekoja māc. K. Sautiņa vaditajam dievkalpojumam. Pirmo reizi spēlēja jaunā draudzes ērģelniece Ilze Berkule. Svinības turpinājās baznīcas blakus telpās pie dāmu klātajiem galdiem. Interesants bija Latvijas amijas kapteiņa K. Kārkliņa referāts par mātes nozīmi ģimenē un mājā. Mārtiņa Lutera draudzē dievkalpojumu vadija māc. K. Briedis, to kuplināja draudzes ansamblis.

● Klīvlendas latviešu biedrība aicina visas organizācijas un draudzes pieteikt savus sarīkojumus nākošās sezonas pirmajam pusgadam līdz 25. jūnijam, lai savlaicīgi varētu sastādīt sarīkojuma kalendāru.

● No tautiešu vidus negaidot šķīries Ernests Beldavs 84 gadu vecumā. Aizgājēju 16. maijā no Porabeka bēŗu mājas izvadīja uz Sunset Memorial Park kapsētas latviešu nodalījumu māc. I. Gaide.

● DV apvienība 14. maijā bija rīkojusi Kurzemes cietokšņa atceres vakaru. Kā katrs karavīru sarīkojums, tas bija labi organizēts un apmeklētājiem sagādāja daudz prieka, bet arī nopietnu pārdomu. Atceres aktu ievadīja māc. K. Brieža vadīts svētbrīdis, pēc tā V. Zemesarājs runāja par Kurzemes cietokšņi notikušajām cīņām. Koncerta daļā dziedāja soliste Gunta Plostniece. Kāda karavīra dzejoļus skandēja Irene Liepiņa. Sarīkojuma oficiālo daļu beidza ar dziesmu „Svēts mantojums". Pēc tam visi pulcējās pie vanadžu klātiem galdiem, kur vecie un jaunie, karavīri un viesi pakavējās seno notikumu atmiņās.

KALAMAZŪ

● Skautu un gaidu vienību mītnes vakars draudzes mājā, 17. maijā bija veltīts ģimenes godināšanai. Bija sagatavoti priekšnesumi par māti un vecākiem.

● Kalamazū ev.lut. latviešu draudzes dāmu komitejas rīkotajā mantu izlozē lielā laimestu klāsta vidū bija arī keramikes E. Kesneres dāvinātā vāze (laimēja J. Gailis) un mākslas audēja V. Mednes divāna spilvens (laimēja V. Dunkulis).

KAD RUNASVĪRI NETIEK ...

(Turpinums no 1. lpp.)

Tā paša vakara literārajā daļā jaunie autori lasīja savus literāros darbus, bet no citām zemēm atsūtītos darbus lasīja jaunie mākslinieki. Par šo daļu K. Freimanis atzina: „No prozas un dzejas daļas gaidīju maz, bet ar sniegto jutos vairāk nekā apmierināts." Es personīgi arī negaidīju pārāk daudz, bet ar sniegto jutos vairāk nekā neapmierināts. Piedod, kollēga Kārli Freimani, mūsu domas še dalās. Dziedājām Kārļa Ābeles jun., Zaigas Graudas, Ināras Kasvantes, Ivāra Lindberga un Ainas Zemdegas darbus.

Tautas deju vakars bija interesants divējādā ziņā: dejotāju rindās bija pat 14 gadu veci jaunieši, kas tai laikā, kad viņu deju kopas dibinājās un sāka uzstāties atklātībā, vēl nebija dzimuši; otrkārt, atkāpšanās no zināmām un labi pazīstamām tautas dejām (ar maz izņēmumiem) un pievēršanās „rakstura dejām", pat ar tādiem nosaukumiem, kā „Zvejnieku meitenu deja", Cimdu pāris", „Raibie cimdi", Pulksteņdeja", „Pērses krasts" u. t. t. Tiešām, kaut kas patīkami svaigs. Ja tas būtu šis nozares vadītājas Sanes Āboliņas nopelns, tad viņa pelnījusi lielu paldies. Maza piezīme — arī Sane Āboliņa vēl tikko bija iemācijusies staigāt, kad pirms 15 gadiem Sidnejā nodibinājās viņas tagad vadītais „Jautrais pāris".

Jaunatnes dienu referātu pēcpusdiena apskatīta atsevišķā rakstā.

Teātŗa izrādes bija trīs vienā vakarā. Melburnas jaunatnes teātris sniedza Baibas Meluzāles viencēlienu „Qui s'excuse, s'accuse!", pašai autorei spēlējot līdz. Režiju vadīja seniore Lūcija Kalniņa, dekorātore Dagnija Zariņa. Izrāde nebija slikta, bet tēlotāji ar savu spēli tomēr īsti neizcēla autores domu.

Adelaides jaunatnes teātris uz stājās ar J. A. S. Koparda (Coppard) fantaziju „Mudīte" (angliski — A Sordid Story), kuŗu bija tulkojusi Zaiga Ābele. Tulkotāja arī runāja vienu no lomām. Ja programmas grāmatiņā nebūtu paskaidrojuma ap ko „lieta grozās", varbūt tikai retais kaut ko saprastu. Vai nu tā bija lugas, režijas (Iva Mizinga) vai tēlotāju vaina, bet viss likās pārāk garš un garlaicīgs. Viens gan tiesa — izrāde bija kaut kas jauns un neparasts.

Sidnejas jaunatne pabeidza šo sarīkojumu ar Mārtiņa Ziverta skeču „Divkauja". Režisore Dace Jansone. Programmā bija teikts, ka lugu iestudēt palīdzējis Kārlis Ābeltiņš. Un tiešām, viņa palīdzīgā roka bija jūtama viscauri, un, varbūt, arī tādēļ sidnejieši bija pārāki par visiem. To nesaku tikai es (sidnejietis), bet ikviens, ar kuŗu es aprunājos, lai tas būtu melburnietis, adelaidietis vai brisbanietis.

Jaunieši dejo Austrālijas latviešu 5. jaunatnes dienās.

Foto: V. Motmillers

Pēdējā diena — svētdiena — bija veltīta basketbolam, dievkalpojumiem un ballei. Lai man piedod basketbolisti, bet līdz spēlu vietai neiznāca aizbraukt, tādēļ arī neko nevaru teikt.

Mācītājiem šoreiz nav pamata skumt, bet nav arī, par ko sevišķi priecāties, jo kā katoļu, tā luterāņu dievkalpojumos viņi, droši vien, būtu vēlējušies redzēt vairāk jaunatnes. Vai te būtu vainojams basketbols?

Ballē pats nebiju, bet pašlaik vienu izcēlu no gultas, kas tajā bijis. Viņš saka, ka balle bijusi laba. Runājot par balli, nevar nepieminēt arī pārējās trīs balles, vai, kā pēdējā laikā mēdz teikt, sabiedriskās naktis. Tādas notika katru vakaru un vienmēr ilga gandrīz turpat līdz rīta gaismai. Ja visi tie jaunieši, kas ieradās šajās sabiedriskajās naktīs, būtu ieradušies arī pārējos sarīkojumos, tad Sidnejas latviešu nama zāle būtu bijusi par mazu un vecākās paaudzes apmeklētājiem nebūtu vietu.

Vēl jāpiemin katoļu jaunatnes sarīkojums latviešu namā tūlit pēc dievkalpojuma ar referātu un sekojošām debatēm, kuŗas tiešām varēja saukt par debatēm, jo tajās piedalījās gan jaunie, gan vecie. Debatēja pat par tādu jautājumu, kā: kas ir bīstamāks — sieva vai automašīna? Summējot visu notikušo: Austrālijas latviešu 5. jaunatnes dienas skaidri pierādīja, ka pesimistiem nav taisnība. Mēs neesam nekāds latviešu tautas atlauztais zars, bet gan dzīva un aktīva tautas sastāvdaļa. Vecajai paaudzei aizejot, tās vietā ar latvisko stāju un lepnumu iesoļo jaunā maiņa. Mēs dzīvojam un dzīvosim!

Ed. Šm.

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu meti.

KANADAS BAZNICAS

Lūdzu klausaities latviešu pusstundu „Brīdis ar Dievu" savā 11. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raiditājs. Tālrunis 261 — 4218 A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

TORONTO

Bīsk. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue, Toronto 7,

5. jūnijā, plkst. 11 no rīta dievkalpojums. Mācītāja prombūtnē šo dievkalpojumu vadīs māc. Artūrs Briedis.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331 Toronto Sv. Andreja baznīcā.

29. maijā Vasarsvētku dievkalpojums plkt. 11.

5. jūnijā, plkst. 3 dievkalpojums; plkst. 1.30 iesvētes mācība.

12. jūnijā, plkst. 11 Aizvesto piemiņas dievkalpojums; plkst. 12.30 iesvētes mācība.

19. jūnijā, plkst. 3 dievkalpojums, plkst. 1.30 iesvētes mācība.

26. jūnijā, plkst 11 Jaunatnes iesvētes dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

5. jūnijā, plkst. 2 pēcp. dievkalpojums.

12. jūnijā, plkst. 2 pēcp. Aizvesto piemiņas dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma iesvētes mācību stunda.

19. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums draudzes lauku īpašumā Tālavā.

BRAMPTONĀ

19. jūnijā, plkst. 1.30 pēcp. Aizvesto piemiņas dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave. South.

5. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums. Dziedās svētdienas skolas bērni. Pēc dievkalpojuma baznīcas telpās svētdienas skolas mācību gada nobeigums.

Kristīts: Eduards Alberts Valtenbergs, Eduarda un Ausmas dēliņš.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont., tel. MU 5-5098.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

12. jūnijā, pl. 1.30 p. p. Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu; dziesmu lapiņas. Māc. A. Prauliņš.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

19. jūnijā, pl. 3 p. p. Jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu; dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.lut. draudzes angļikāņu Sv. Jāņa baznīca 580 Portage Road.

5. jūnijā, pl. 2 p. p. Trisvienības svētku dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4845 Marcil Ave.

5. jūnijā, Trisvienības svētkos, plkst. 1.30 . dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma Bībeles stunda.

12. jūnijā Latviešu tautas sēru dienas dievkalpojums plkst. 1.30.

19. jūnijā plkst. 1.30 dievkalpojums.

26. jūnijā plkst. 1.30 dievkalpojums.

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Tel. 484-8894. Sv. Pāvila ev. lut. latviešu draudze Montrealā.

11. jūnijā (sestdienā) plkst. 7 vakarā Presbiterāņu baznīcā Aizvesto piemiņas dievkalpojums.

19. jūnijā, plkst 11 no rīta draudzes lauku īpašumā dievkalpojums.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bibeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

„Sauciens no Golgātas" Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270. Adrese: P.O. Box 285. Station, „K" Toronto 12, Ont

ASV BAZNICAS

NJUJORKA

5. jūnijā dievkalpojumi un skolu akti: pl. 11 Jonkeros māc. A. Ozols, pl. 2 Betlemes baznīcā māc. R. Zariņš, pl. 2 Portvašingtonā, Mūsu Pestītāja baznīcā māc. O. Gulbis, pl. 3 Džamaikā, Hillsaides presbiteriešu baznīcā māc. A. Ozols.

CIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11th Ave., Meivudā.

Cikāgas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze, 5015 W. Ferdinand St.

5. jūnijā, pl. 10 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds; pl. 11 bērnu svētki Meivudā, Millers Meadow, ar dievvārdiem pl. 1 pp. Rotaļas un atspirdzinājumi.

AURORA (ILL.)

420 Downers Place. Mūsu Pestītāja baznīcā

BOSTONA

Bostonas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze 4965 Washington St., Apt.201, West Roxbury, Boston, Mass. 02132, Telef. 327-5783. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury. Māc. K. Kampe.

LOVE LATVIJA

TLFK DARBĪBA

(Z) — Toronto latviešu filatelistu kluba pēdējā sanāksme pavasara sezonā notika 15. maijā Latviešu namā Toronto. Pēc vasaras pārtraukuma biedri atkal sanāks 18. septembrī. Vietu izziņos vēlāk.

Baltiešu izstādes komiteja turpinās strādāt, kamēr visi priekšdarbi kopīgajai igauņu, latviešu un lietuviešu izstādei būs veikti. Izstāde notiks 22. un 23. oktobrī Lietuviešu centrā Toronto.

FILATELIJA OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

(Z) — Filatelijas organizēšana okupētajā Latvijā atrodas Sakaru ministrijas kompetencēs, bet techniskais darbs jāveic preses izplatīšanas organiem. Noteikt tirāžu un kolektējamo pastmarku tematiku, izdot pastmarku katalogus un cenrāžus, reklāmas materiālus un literatūru par filateliju ir Preses apvienības organu uzdevums. Šāda pasākuma mērķis ir uzlabot pastmarku izdošanu, kā arī pārdošanu Latvijā un citās zemēs.

Pieņemtę lēmums labāk apgādāt fabrikas „Goznak" poligrafisko nodaļu. Palielinās pastmarku izlaidi. Tām būs oriģināla forma, to izgatavošanā izmantos dažādas technikas. Dažas markas iespiedīs uz lakota vai bronzēta papīra, krāsainas folijas, mākslīgā zīda un sintētiska materiāla. Sola arī lietot augstvērtīgas poligrafiskās krāsas.

Okupētās Latvijas Preses apvienībā nodibināta filatelijas nodaļa. Iekārtots arī speciāls filatelijas piederumu veikals Rīgā (Vaļņu ielā 8), papildus iekārtoti 11 Preses apvienības tirdzniecības punkti, kuŗos būs dabūjamas pastmarkas un filatelijas piederumi.

Latvijā ir 20 filatelistu biedrību ar gandrīz 2000 biedriem. Pašlaik filatelijas nodaļa nodibinājusi ciešu kontaktu ar pastāvošajām filatelistu apvienībām, sekcijām un pulciņiem. Sevišķa uzmanība pievērsta skolām.

Spriežot pēc šīs informācijas, filatelistu darbību okupētajā Latvijā kontrolēs daudz stingrāk nekā līdz šim. Brīvajā pasaulē filatelistu organizācijām ir privāts raksturs ar neierobežotu individuālu iniciātīvu.

ATZINĪBA MŪSU FILATELISTIEM

Par izcilām sekmēm latviešu filatelijas pētniecībā un rosību starptautiskās izstādēs Latviešu filatelistu apvienība piešķirusi balvas un gada rakstus: Ernai Alberingai Bramptonā — DV Bradfordas nodaļas (Anglijā) celojošo kausu; Dr. A. I. Balodim Zviedrijā — DV Kanadas valdes balvu; Rūdolfam Brāzmam Montrealā — Montrealas latviešu organizāciju balvu; Andrejam Petrēvicam ASV — Latvijas sūtniecības Vašingtonā balvu; Rūdolfam Zālamanim Sv. Katrīnās — Oskara Vīndeža balvu. Apbalvojumi piešķirti arī jaunatnes nozares dalībniekiem: J. Reinbergam Toronto — Michelsona balva; Mārim Veidemanim Detroitā — Detroitas latviešu filatelistu balva; A.Veinbergam Toronto — „Kollekcionāra" balva; Uģim Ziemelim Hamiltonā — Toronto latviešu filatelistu kluba balva.

MUSKOKĀ

pārdodams viena akra — 340 pēdu Muskoka upes krastā īpašums. 7 jūdzes asfaltēts ceļš ziemeļrietumos no Bracebridge.

Liela balku māja, dzīvojamā istaba 18x24 pēdas, virtuve 16x18 p. 3 guļamistabas, 40 pēdu atklāta veranda, elektrība un ūdens. Jāpieliek mazs darbs. Pilnīgi mēbelēta. Ideāla vienai vai divām ģimenēm. Labs ieguldījums.

Rakstīt šī laikr. kantorī Nr. 338.

VĒSTURES BRĪDINĀJUMS

(Pārnesums no 2. lpp.)

Autors pareiz uzsver: „Krievu ekspansija Baltijas zemēs ir jo cieši saistīta ar kolonizāciju un rusifikāciju." (56.).

Latvijā, atskaitot Latgali, un Igaunijā vācu muižnieki, pievienojoties Krievijai, bija no tās sev ieguvuši iekšējas pašvaldības tiesības, kāpēc tur pārkrievināšana aizkavējās, tā sākās minētajās zemēs tikai ar 19. gadsimta 80.iem gadiem Aleksandra III valdīšanas laikā.

Citādi bija Latgalē, kad to, kā jau teikts, 1772. gadā pievienoja Krievijai kā Vitebskas guberņas daļu ar pilnīgi krievisku pārvaldi. Latgales poļu vai pārpolotie muižnieki 1863. gadā sadarbojās ar Lietuvas-Polijas nemierniekiem pret krievu caru. Bet Latgales zemnieki tos neatbalstīja. Un tomēr, vajāšanām sākoties pret nemierniekiem, krievu valdība ap 30.000 latviešu zemniekus no Ludzas apriņķa izveda uz Sibiriju un viņu vietā nometināja krievus. Slēdza katoļu baznīcas un to vietā ierīkoja pareizticīgo. Zemniekus vienākārši pārrakstīja pareizticīgo draudzēs. Uz Latgali attiecināja arī aizliegumu iespiest grāmatas latīņu burtiem. Tās tad slepeni ieveda no citurienes. Mātes bērnus mājās mācīja lasīt.

Paralleli pārkrievināšanai Latgalē notika arī pārpoļošana. Latviešu valodu vajāja un nicināja no divām pusēm: krievu un poļu.

Iebaidītie zemnieki sevi dēvēja par „tuteišiem", tos pieskaitīja gan krieviem, gan poļiem. Latviešu skaits Latgalē 1897. gada tautas skaitīšanā bija noslīdējis mazākumā, viņu oficiāli bijis 49%. Tai pašā laikā pārējā Latvijā latvieši bija 78%, vācu 9% (to skaitā 5% „kārkluvācu"), krievu 4%, poļu 2%, 7% citu tautību.

Sibirijā bija 125 latgaļu kolonijas ar 40.000 iedzīvotājiem. Pārcelto vietā Latgalē nometināti krievi. „No 1895.—1902. gadam Latgalē iecelojuši 68.000 sveštautiešu, galvenokārt krievi". (92.).

Ap 1904. gadu, kad atcēla aizliegumu iespiest grāmatas un laikrakstus latīņu burtiem, Latgalē sākās tautas atmodas laikmets, kad tur dibināja biedrības, izdeva laikrakstus, iespieda grāmatas.

Neatkarigajā Latvijā pārtautotie sāka apzināties par latviešiem. K. Stalšāna grāmatā iedzīvotāju skaita maiņa uzskatāmi parādīta diagrammēs un kartogrammās dažādos novados.

Reizē ar krievu okupāciju 1940. gadā sākās atkal pārkrievināšana, it īpaši skolās — visas jaukto tautību skolas pārvērta par krieviskām.

Vācu okupācijas laikā (no 1941. g. 1. jūlija līdz 1944. g. oktobrim) okupanti piekopa savu politiku „skaldi un valdi": lai vājinātu latviešus, vācieši atbalstīja baltkrievus, it īpaši Latgalē.

Pēc otra pasaules kara krievu okupanti Latvijā un citās Baltijas zemēs rīkojas plānveidīgi un mērķtiecīgi, nolūkā Baltijas taudas pilnīgi iznīcināt, tās pakāpeniski pārvietojot uz Sibiriju un citiem austrumu apgabaliem, bet viņu vietā iepludinot krievus.

Fakti runā visskaidrāko valodu, un apceramās grāmatas autors bez liekiem vārdiem ar diagrammām, tabulām un kartogrammām atklāj mūsu un kaimiņtautu pārkrievināšanas procesu, kuŗa sekas var būt līdzīgas minētās somugru tautas votu likteņim, kas grāmatā šķiet kā brīdinājums mums pašiem.

Varētu atzīmēt dažas nepilnības, piem., nav minētas dažādas teorijas par baltu pirmdzimteni, bet par to nebūtu daudz ko pārmest, jo tas tieši neskar tematu. — Dažviet izteiksme ne visai gluda; jāatduŗas arī uz rakstības kļūmēm.

Visumā atzīstams autora lielais darbs un sirdsdedze, ko viņš ielicis savā grāmatā pret cietēju tautu. Cerams, ka tā atsauksies arī lasītājos, kam tuva sava tauta un tās nākotne.

Grāmata izdota glīti.

LA ATSEVIŠKI EKSEMPLĀRI DABŪJAMI
pie ANDERSONA
DELIKATESU VEIKALĀ
26. Market St., Hamilton, Ont., kā arī
„NORTHLAND GROCERY"
120 Barton St. E., Hamilton, Ont.

Bijušais ALAs viceprieksšēdis, BATUN darbinieks un „radiokuģa kapteinis" Dr. Dzintars Paegle iekuģojis laulības ostā: viņu mācītāji R. Zariņš un A. Ozols 2. aprīlī Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Jonkeru dievnamā salaulāja ar Intu Balodi.
Foto B. Rozītis

Paziņojums
Ar šo paziņojam, ka
Ādolfs LAGUNS HEATING CONTRACTOR
tagad nodarbināts pie
CANADIAN PETROFINA LIMITED
un ir jūsu rīcībā visās apkuŗu sistēmu un ellas vajadzībās.
A. Laguns tel. LE 1-6583 Toronto

V. Aizkalns

Āzijā draud „zemestrīce"

(Nobeigums)

Laikraksts „Jenmin Jih Pao" 30. septembrī publicēja Ķīnas partijas centrālkomitejas kandidēta Asisova rakstu, kuŗā viņš apgalvo, ka revizionisti grib atskaldīt Sinkiangu no Ķīnas... Tā Ķīnas tautai tiek neatlaidīgi suģestēta doma, ka nepieciešami jāsagatavojas militāram konfliktam ar Pad. savienību. Kā ziņots brāļīgajām partijām jau agrāk, no Ķīnas puses ir provocēti arī robežkonflikti. Šādu konfliktu skaits atkal pieaudzis pēdējos mēnešos.

Ķīnas vadība noraida sarunu atsākšanu par precīzāku robežas nospraušanu. Šīs sarunas tika pārtrauktas 1964. gada maijā. Tai pašā laikā tiek izplatīti apgalvojumi, ka Pad. savienība tur savās rokās nelikumīgi Ķīnas territorijas Tālajos austrumos.

Ķīnas oficiālais pārstāvis robežjautājumu komisijā atklāti draudēja, ka Ķīnas valdība apsvērs „citus ceļus" territoriālā jautājuma kārtošanā, un izteicās arī, „ka nav izslēgts, ka mēs mēģināsim restaurēt vēsturiskās tiesības (uz Ķīnai atņemtām territorijām)."

Bet Ķīnai nav nekādu „vēsturisko tiesību". Territorijas, par kuŗām Ķīnas valdība tagad runā, nekad nav piederējušas Ķīnai. Padomju un Ķīnas robežai ir droša internacionāla legāla baze; tā ir nostiprināta līgumos, kuŗus parakstījušas abu valstu valdības.

Ķīnas valdības ideoloģijas un teorijas vienīgais mērķis ir kalpot nacionālistiskai lielvalsts politikai...

Laikraksts „Jenmin Jih Pao" 1965. gada 19. oktobrī rakstīja: „Lai sagrautu veco imperiālistisko pasauli un nodibinātu jaunu pasauli, kuŗā valdīs nacionālā atbrīvošanās, neatkarība, suverēnitāte, demokratija un brīvība, var palauties tikai uz ieročiem un bruņotu varu."

☆

No Maskavas partijas raksta nepārprotami izriet, ka Ķīna nav atteikusies no savām territoriālajām prasībām pret Pad. savienību, ka visas sarunas par robežu reviziju pārtrauktas jau kopš 2 gadiem, ka Ķīna oficiāli draudējusi ar veco robežu restaurāciju varas ceļā, ka vairojas robežincidentu skaits un ka saspīlējums ir visvairāk jūtams pie Sinkiangas un pie Mandžūrijas robežām.

Abi raksti savstarpēji apliecina, ka abās valstīs notiek sistēmatiska visu pakāpju partijas darbinieku, strādnieku un ierēdņu pārliecināšana, ka jāsagatavojas militāram konfliktam abu valstu starpā.

Kā iedzīvotājiem stāsta par imperiālistisko ielenkumu un kara draudiem, tā komūnistu zemēs ir ikdienas parādība. Ar šādiem paņēmieniem visvieglāk aizbildināt stingrās policijas varas uzturēšanu un saimnieciskās grūtības. Šoreiz vecajā dziesmā ir tomēr kaut kas jauns — par uzbrukuma gatavotāju tiek apzīmēta kāda cita komūnistiska valsts. Kaut krievi un ķīnieši katrs izraugās citādus vārdus, tomēr kopā viņi lieto tādu vārdu krājumu, kādu agrāk piemēroja, tikai par nekomūnistiskām valstīm runājot.

Ķīnieši pārmet krieviem kollaborāciju ar ASV imperiālistiem, pasaules dominēšanas mērķus un Ķīnas ielenkšanu. Krievi pārmet ķīniešiem nacionālismu, šovinismu un uzpūtīgu lielvalsts politiku.

Te nu vispirms izvirzās jautājums, kādēļ ar šīm savstarpējām sūdzībām abas partijas griežas pie visām komūnistu partijām visā pasaulē. Visu pārējo valstu komūnistiem ir puslīdz vienalga, kas saimnieko, piemēram, Mongolijā, un tās tādēļ centīsies palikt neitrālas, arī kara gadījumē no tām nav gaidāms atbalsts ne Pad. savienībai, ne Ķīnai. Raksti neliekas arī mēģinājums izlūgties citu „brāļīgo" partiju starpniecību pretišķību nokārtošanā. To apsveŗot, jāpieņem, ka raksti netiek izplatīti apstākļu noskaidrošanai un sabiedroto meklēšanai, bet turpmākas rīcības iepriekšējai attaisnošanai. Norādīdama uz robežkonfliktiem, Pad. savienība parāda iemeslus, kas tai liek izdarīt kaŗaspēka kustības Ķīnas robežas virzienā. Ķīnas raksts turpretim ir domāts vairāk iekšējām vajadzībām — tas atkal atgādina iedzīvotājiem, kādas briesmas draud no Pad. savienības un kādi upuri būs turpmāk jāuzņemas.

Krievi ļoti strupi noraida Ķīnas territoriālo prasību aplūkošanu. Ķīnai neesot nekādu vēsturisku tiesību, visa Pad. savienības territorija tai piederot legāli, jo tas nostiprināts abu valstu

(Nobeigums 8. lpp.)

NOPIETNA PIEEJA...

(Pārnesums no 3. lpp.)

Apskata turpinājumā J. Biēlis referēja par Valentīna Bērzkalna latviešu dziesmu svētku vēsturi. Plašais darbs sarakstīts 10 gados un ir ievērojams sniegums kā mūzikas, tā latviešu kultūras vēsturē. Viela apstrādāta ar labu metodiku un sistēmu, grāmatai ļoti bagāts materiālu klāsts, daudzas programmas un attēli. Arī okupētajā Latvijā izdota dziesmu svētku vēsture, bet tā apskata gandrīz vienīgi padomju okupācijā notikušos dziesmu svētkus.

Par Ādolfa Šildes grāmatu „Bez tiesībām un brīvības" referēja J. Caigulis, raksturodams autoru kā izcilu žurnālistu, kas jau 40 gadu darbojas latviešu presē, un attēlodams arī grūtības, ar kādām jāsastopas sovjetologiem, vācot materiālus par Pad. savienību un krievu okupētajām tautām. Šildes darbs ir ilgu gadu pētījumu rezultāts un izejas baze tālākiem pētījumiem. Grāmatā plaši apskatītas latviešu sovjetizēšanas galvenās problēmas, autors ar kritiski zinātnisku pieeju sijājis savākto informāciju un ievietojis tikai pārbaudītus faktus. So faktu patiesību apstiprinājuši arī pārnācēji no Latvijas. Grāmatā jo plaši analizēta komūnistu partija Latvijā, nacionālkomūnisms, kultūras un preses stāvoklis zem krievu spaidiem, rusifikācijas problēmas un latviešu tautas pretestība okupācijas varai.

Godalgoto Jāņa Kalmītes gleznu „Arkls" interpretēja gleznotājs M. Krūmiņš, kodolīgi raksturodams arī pašu autoru. Jānis Kalmīte beidzis Latvijas mākslas akadēmijas figūrālo meistardarbnīcu, piederējis pie Mūksalas mākslinieku grupas, Latvijā glezno jis lauku žanrus, izceldams tikai nedaudzus priekšmetus, kuriem piešķīris simbolistisku nozīmi. Šī paveida meklējumus Kalmīte turpinājis trimdā, ilgiem posmiem gleznodams tikai riju vai arklu ciklus drūmā un teiksmainā noskaņojumā. Godalgotais darbs izceļas ar askētisku formu un krāsu vienkāršību, iespaidīgo izteiksmes spēku un dziļo simboliku. Gleznā veidotas trīs krāsu joslas — sarkana zeme, melna mežu josta, baltas debesis — ar zemē iespraustu melnu spīļu arklu.

Par Jāni Kalniņu un viņa godalgoto kompoziciju stīgu orķestrim referēja komponists A. Šturms. Jānis Kalniņš beidzis Latvijas konservātoriju, komponējis trīs operas, divus baletus, darbus orķestrim un soloinstrumentiem, kā arī dziesmas korim un solobalsij. Agrīnie darbi raksti romantiskā ievirzē, pēc tam mākslinieks pievērsies radikālākiem meklējumiem, un „Hamlets" ir visu laiku vienīgā modernā latviešu opera. Arī koŗa dziesmas rakstītas svaigā un spirgtā skaņu valodā. Vēlākajā posmā Kalniņš atgriezās jaunromantisma vidē un, tagad dzīvodams Kanadā, komponē lielākus un mazāka apjoma darbus koŗiem un orķestrim. Godalgotā kompozicija sarakstīta 3 daļās ar kontrastējošu raksturu. 1. daļa — mežonīgi — tverta sonātas formā; 2. daļa — mierīgi — skan melodiski un idiliski, 3. daļa — jautri — rakstīta pulsējošos ritmos un neparasti sprigani. Kompozicijas pirmatskaņojums notika 1964. gadā Toronto.

Ādolfa Kaktiņa piemiņas fonda pirmā balva piešķirta dziedonei Irmai Kurmei, kas pērngad piedalījusies 14 koncertos, to vidū četros patstāvigos, popularizējot latviešu komponistu jaundarbus. A. Šturms cildināja dziedones izlīdzināto balsi, gaumīgo izpildījumu un smalkjūtīgo dziesmu tulkošanas veidu.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

4. jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

4. jūnijā — pl. 8 vakarā Ernas Ošiņas-Bērziņas klasiskā baleta skolas audzēkņu vakars Bloor Collegiate Auditorium — 1141 Bloor St. W. pie Dufferin.

18.—19. jūnijā — LNJAK 6 nedēļu nogales kursu 5. posms Toronto ar slēgtu līgošanu laukos.

HAMILTONĀ

12. jūnijā, plkst. 2 p.p. latviešu skaņu un krāsu filmas „Dieva godība radībā" izrāde Emerald Full Gospel baznīcā, Emerald un Wilson ielu stūrī. Visi laipni ielūgti. Rīko „Sauciens no Golgātas vadība.

16. un 17. jūlijā — **Jaunatnes un draudzības dienas.**

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.
Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA
par ..... mēn. ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Adrese: .....
Mr., Mrs., Miss .....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .....
..... abonementa uzsākšanai / pagarināšanai (Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $ 16,00 par gadu.

JAUNĀKĀS GRĀMAT
Andr. Johansons — Rīgas svārki mugurā, atceres
Art. Voitkus — Mēs gribam būt mājās, rom.
Aina Zemdega — Basām kājām, dzej.
T. Ķiķauka — Tramvajs tuksnesī, stāsti
Tēvzemes brīvībai un kultūrai, 1. Kult. darb. kongr.
K. Stalšāns, Krievu ekspansija un rusifikācija B
laikmetu tecējumā
A. Konte — Pasaules dalīšana
E. F. Šēfers — Likteņcēlās 13 dienas
A. Niedra — Meža jaunava, stāsti
O. Liepiņš — Vēlā liesma, romāns
Klavieru skaņdarbi
A. Niedra — Meža jaunava, stāsti
O. Liepiņš — Vēlā liesma, rom.
K. Kāre — Kailie krasti, dzeja
Ing. Vīksna — Es saku paldies, dzeja
E. Pērkone — Skaistuma noslēpums
J. Kārkliņš — Pūcesspiegelis I d.
J. Medenis — Mīkelnīcas, dzej. izlase
P. Aigars — Raksts ozola mizā, dz.
Prof. J. Vītola — 10 Solo dziesmas klav. pavad.
A. Niedra — Trīs laimes meklētāji, rom.
Ed. Vilde — Rūgtā laime, rom.
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.
I. Gubiņa — Gandrīz karaliene, rom.
A. Dziļums — Aklā ezera velns, rom.
P. Karelis — Barbarossa
Aspazija — Drāma
Aspazija — Lirika
Aspazija — Proza
ĀBECE — lasāmgrāmata I klasei
Latvju dziesmas ar notīm
Mazais katechisms
Anšl. Eglītis — Pēdējais raidījums, rom.
Anšl. Eglītis — Sveiciens Ofijai Ozo
Z. Mauriņa — Trimdas traģika
I. Grebzdē — Māsas, rom.
Rembrants — Dzīve un darbi
J. Konters — Viri un sievas, puiši un meitas, pur
Mīklas un sakāmvārdi
Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu, ai
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības
A. Bērziņš — Unpunished Crime
Dz. Zeberiņa — Cepumi — kā nekad!
H. Bella — Biljards pusdesmitos, rom.
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas
B. Grunde — Saules un sala grāmata, pasakas ar
M. Kovaļevskas illustrācijām
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar
A. Robežgruntnieces illustrācijām
E. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja
J. Kārkliņš — Pūcesspiegelis II d.
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.
N. Kalniņš — Laipu licēji, rom.
Latvijas universitāte
A. Apse — Klosterkalns, stāsti
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti
D. Dunadoris — Saktu stāsti, vēst.
J. Norvilis — Gariņu koŗa dziesmu krājums
Elv. Leja — Tuksnešu augs, dzejoļi
A. Zīlīte — Mīklas un pasakas
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esejas
Latvju raksti I d.
Latvju raksti II d.
4. Latviešu Dz. Svētku Kanadā — albums
A. Prieditis — Ķīniešu lirika
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti
J. Vanags — Skumju mētelis, dzeja
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rietā, romāns
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un novel
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.
Bīsk. A. Lūsis — Redzēt, kāds cilvēks—kāds Die
A. Rasa — Uz ķēniņa zemi, atm.
Ģen. K. Goppers — Krusttēvs Oskars, atm.
Z. Liepa — Vaŗa gredzens, dzejoļi
Sak. V. Strēlerte — Paradīzes meklētāji
Teodors Reiters un viņa koŗi
Tā zeme ir mūsu
Andrups un Kalve — Latvian Literature
Andrups un Kalve — Latvian literature, br.
A. Spekke — History of Latvia
A. Speke — The Ancient Amber Routes
A. Spekke — The Ancient Amber Routes, br.
Arn. Spekke — The Baltic Sea in Ancient Maps
Arn. Spekke — Baltijas jūŗa senajās kartēs
Arn. Spekke — Dzintara ceļi
Al. Liepa — Rīgas privātdetektīvi
The Fallacy of Collective Farming
Val. Krāslavietis — Ar laika degli
DVG GRĀMATNIC
491 College St., Toronto 4,

Tautieši! Ie
ALEKSANDRA GUGĀNA DARINĀTAS ROTAS
jūs varat apskatīt un pirkt Toronto cen
DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, O

JAUNĀKĀS SKAŅU PLAT
„KOKLĪTES SKANĒJA"
Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis. 21 dziesm
T. Jaunzeme un A. Lidacis. Mono $4.50; S
P. Geistauts — DZIEDU TEV
15 garīgas dziesmas. Mono $4.50
Ontario provincē dzīvojošiem 5% tirdzniecības n
Dabūjamas DV GRĀMATNĪCĀ.
491 College Street, Toronto 4, Ont.

emestrice"

Ķīnas pot nacionālistiskai lielvalsts po-
rūmos. litikai.
vis ro- Laikraksts „Jenmin Jih Pao"
atklāti 1965. gada 19. oktobrī rakstīja:
ība ap- „Lai sagrautu veco imperiālistis-
itoriālā ko pasauli un nodibinātu jaunu
izteicās pasauli, kurā valdīs nacionālā
ēs mē- atbrīvošanās, neatkarība, suverē-
ķās tie- nitāte, demokratija un brīvība,
n terri- var paļauties tikai uz ieročiem
un bruņotu varu."

,vēstu- ★
as, par
ad ru- No Maskavas partijas raksta
as Ķī- nepārprotami izriet, ka Ķīna nav
robežai atteikusies no savām territoriā-
āla ba- lajām prasībām pret Pad. savie-
gumos, nību, ka visas sarunas par robe-
valstu žu revīziju pārtrauktas jau kopš
2 gadiem, ka Ķīna oficiāli drau-
jas un dējusi ar veco robežu restaurāci-
ir kal- ju varas ceļā, ka vairojas robež-
incidentu skaits un ka saspīlē-
jums ir visvairāk jūtams pie
Šinkiangas un pie Mandžūrijas
robežām.

Abi raksti savstarpēji aplieci-
pretes- na, ka abās valstis notiek sistē-
matiska visu pakāpju partijas
es glez- darbinieku, strādnieku un ierēd-
glezno- ņu pārliecināšana, ka jāsagatavo-
ei rak- jas militāram konfliktam abu
ru. Jā- valstu starpā.
s māk- Kā iedzīvotājiem stāsta par
neistar- imperiālistisko ielenkumu un ka-
ksalas ja draudiem, tā komūnistu ze-
ā glez- mēs ir ikdienas parādība. Ar šā-
ams ti- diem paņēmieniem visvieglāk aiz-
s, ku- bildināt stingrās policijas varas
ku no- uzturēšanu un saimnieciskās grū-
ējumus tības. Šoreiz vecajā dziesmā ir
ilgiem tomēr kaut kas jauns — par uz-
ai riju brukuma gatavotāju tiek apzīmē-
n teik- ta kāda cita komūnistiska valsts.
odalgo- Kaut krievi un ķīnieši katrs iz-
ētisku- raugās citādus vārdus, tomēr ko-
bu, ie- pā viņi lieto tādu vārdu krāju-
ku un mu, kādu agrāk piemēroja, ti-
eidotas kai par nekomūnistiskām val-
na ze- stīm runājot.
as de- Ķīnieši pārmet krieviem kolla-
u mel- borāciju ar ASV imperiālistiem,
pasaules dominēšanas mērķus un
a god- Ķīnas ielenkšanu. Krievi pārmet
orķes- ķīniešiem nacionālismu, šovinis-
sts A. mu un uzpūtīgu lielvalsts politi-
eidzis ku.
kompo- Te nu vispirms izvirzās jautā-
baletus, jums, kādēj ar šīm savstarpējām
instru- sūdzībām abas partijas griežas
korim pie visām komūnistu partijām vi-
bi rak- sā pasaulē. Visu pārējo valstu
ēc tam komūnistiem ir puslīdz vienalga,
dikālā- kas saimnieko, piemēram, Mon-
„Ham- golijā, un tās tādēj centīsies pa-
moder- likt neitrālas, arī kara gadījumā
a dzies- no tām nav gaidāms atbalsts ne
spirgtā Pad. savienībai, ne Ķīnai. Raksti
posmā neliekas arī mēģinājums izlūg-
nantis- ties citu „brālīgo" partiju starp-
ms Ka- niecību pretišķību nokārtošanā.
n ma- To apsverot, jāpieņem, ka rak-
ēm un sti netiek izplatīti apstākļu no-
mpozi- skaidrošanai un sabiedroto mek-
r kon- lēšanai, bet turpmākas rīcības
ala — iepriekšējai attaisnošanai. Norā-
s for- dīdama uz robežkonfliktiem,
skan Pad. savienība parāda iemeslus,
ala — kas tai liek izdarīt karaspēka kus-
os rit- tības Ķīnas robežas virzienā.
Kom- Ķīnas raksts turpretim ir do-
noti- māts vairāk iekšējām vajadzī-
bām — tas atkal atgādina iedzī-
s fon- votājiem, kādas briesmas draud
dziedo- no Pad. savienības un kādi upu-
ērngad ri būs turpmāk jāuzņemas.
to vi- Krievi ļoti strupi noraida Ķī-
pulāri- nas territoriālo prasību apliko-
jaun- šanu Ķīnai neesot nekādu vēs-
a dzie- turišķu tiesību, visa Pad. savie-
umīgo nības territorija tai piederot legā-
dzies- li, jo tas nostiprināts abu valstu

(Nobeigums 8. lpp.)

jumu kalendārs

ronto ar slēgtu līgošanu lau-
kos.

HAMILTONĀ

12. jūnijā, plkst. 2 p.p. latviešu skaņu un krāsu filmas „Dieva godība radībā" izrāde Emerald Full Gospei baznīcā, Emerald un Wilson ielu stūrī. Visi laipni ielūgti. Rīko „Sauciens no Golgātas vadība.

16. un 17. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

LATVIJA AMERIKĀ

e Street, Toronto 4, Ont.

laikrakstu LATVIJA AMERIKA

..... mēnešiem uz šādu adresi:

čeku vai skaidrā naudā $ .....

bonementa uzsākšanai / pagarināšanai
Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $8.50
du.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Andr. Johansons — Rīgas svārki mugurā, atceres	4.50
Art. Voitkus — Mēs gribam būt mājās, rom.	4.80
Aina Zemdega — Basām kājām, dzej.	3.20
T. Ķiķauka — Tramvajs tuksnesī, stāsti	4.00
Tēvzemes brīvībai un kultūrai, 1. Kult. darb. kongr.	$2.50
K. Stalšāns, Krievu ekspansija un rusifikācija Baltijā laikmetu tecējumā	$5.00
A. Konte — Pasaules dalīšana	$4.50
E. F. Šēfers — Likteņīgās 13 dienas	$4.50
A. Niedra — Meža jaunava, stāsti	$3.75
O. Liepiņš — Vēlā liesma, romāns	$3.75
Klavieru skaņdarbi	$5.80
A. Niedra — Meža jaunava, stāsti	$3.75
O. Liepiņš — Vēlā liesma, rom.	$3.75
K. Kāre — Kailie krasti, dzeja	$4.40
Ing. Vīksna — Es saku paldies, dzeja	$2.75
E. Pērkone — Skaistuma noslēpums	$4.75
J. Kārkliņš — Pūcesspiegelis I d.	$7.00
J. Medenis — Miķelnīcas, dzej. izlase	$3.00
P. Aigars — Raksts ozola mizā, dz.	$3.00
Prof. J. Vītola — 10 Solo dziesmas klav. pavad.	$4.00
A. Niedra — Trīs laimes meklētāji, rom.	$4.00
Ed. Vilde — Rūgtā laime, rom.	$3.80
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.	$4.50
I. Gubiņa — Gandrīz karaliene, rom.	$4.00
A. Dziļums — Aklā ezera velns, rom.	$5.00
P. Karells — Barbarossa	$7.00
Aspazija — Drāma	$8.60
Aspazija — Lirika	$8.60
Aspazija — Proza	$8.60
ĀBECE — lasāmgrāmata I klasei	$3.00
Latvju dziesmas ar notīm	$4.80
Mazais katechisms	$0.50
Anšl. Eglītis — Pēdējais raidījums, rom.	$4.50
Anšl. Eglītis — Sveiciens Ofijai Ozo	$5.00
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
I. Grebzde — Māsas, rom.	$6.00
Rembrants — Dzīve un darbi	$6.80
J. Konters — Vīri un sievas, puiši un meitas, parunas, miklas un sakāmvārdi	$2.80
Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu, atmiņas	$4.50
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības	$7.50
A. Bērziņš — Unpunished Crime	$5.75
Dz. Zeberiņa — Cepumi — kā nekad!	$5.50
H. Bells — Biljards pusdesmitos, rom.	$4.00
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas	$3.50
B. Grundē — Saules un sala grāmata, pasakas ar M. Kovaļevskas illustrācijām	$3.80
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar A. Robežgruntnieces illustrācijām	$2.80
E. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi	$3.60
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja	$3.00
J. Kārkliņš — Pūcesspiegelis II d.	$5.00
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.	$5.50
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.	$3.50
N. Kalniņš — Laipu licēji, rom.	$5.50
Latvijas universitāte	$7.50
A. Apse — Klosterkalns, stāsti	$3.60
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti	$3.50
E. Dunsdorfs — Saktu stāsti, vēst.	$4.00
J. Norvilis — Garīgu koŗa dziesmu krājums	$.1.75
Elv. Leja — Tuksneša augs, dzejoļi	$3.80
A. Zīlīte — Miklas un pasakas	$3.00
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esejas	$6.00
Latvju raksti I d.	$37.50
Latvju raksti II d.	$37.50
4. Latviešu Dz. Svētku Kanadā — albums	$3.00
A. Priedītis — Ķiniešu lirika	$3.20
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti	$3.20
J. Vanags — Skumju mētelis, dzeja	$3.00
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts	$6.50
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rietā, romāns	$4.50
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un noveles	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.	$7.80
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.	$5.60
Bīsk. A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks—kāds Dievs	$3.25
A. Rasa — Uz ķēniņa zemi, atm.	$3.75
Ģen. K. Goppers — Krusttēvs Oskars, atm.	$1.60
Z. Liepa — Vara gredzens, dzejoļi	$3.50
Sak. V. Strēlerte — Paradīzes meklētāji	$8.00
Teodors Reiters un viņa koŗi	$6.00
Tā zeme ir mūsu	$5.50
Andrups un Kalve — Latvian Literature	$9.00
Andrups un Kalve — Latvian literature, br.	$7.00
A. Spekke — History of Latvia	$12.00
A. Speke — The Ancient Amber Routes	$6.00
A. Spekke — The Ancient Amber Routes, br.	$5.00
Arn. Spekke — The Baltic Sea in Ancient Maps	$14.00
Arn. Spekke — Baltijas jūra senajās kartēs	$6.00
Arn. Spekke — Dzintara ceļi	$8.50
Al. Liepa — Rīgas privātdetektīvi	$2.80
The Fallacy of Collective Farming	$2.00
Val. Krāslavietis — Ar laika degli	$3.00

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

Tautieši! Ievērojiet!
ALEKSANDRA GUGĀNA DARINĀTĀS ROTAS LIETAS
jūs varat apskatīt un pirkt Toronto centrā
DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.

JAUNĀKĀS SKAŅU PLATES
„KOKLĪTES SKANĒJA"
Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis. 21 dziesma. Solisti: T. Jaunzeme un A. Lidacis. ..... Mono $4.50; Stereo $5.50
P. Geistauts — DZIEDU TEV . . .
15 garīgas dziesmas. Mono $4.50
Ontario provincē dzīvojošiem 5% tirdzniecības nodoklis.
Dabūjamas DV GRĀMATNĪCĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

SVARĪGS PAZIŅOJUMS SAIŅISU SŪTĪTĀJIEM

Sakarā ar atvaļinājuma laiku no 15. jūnija līdz 10. augustam saiņišu nosūtīšana tiks pārtraukta.

Tādēļ ieteicams pasteigties ar saiņišu nosūtīšanu līdz minētajam datumam. Vēlāk saņemtie saiņi tiks nosūtīti tikai pēc 10. augusta.

Ieteicam nosūtīt drēbju un pārtikas rezerves saiņus, jo paredzama muitas paaugstināšana.

DV GRĀMATNICAS SAIŅIŠU NODAĻA, 491 College St., Toronto 4, Ont.

Tautas skaitīšana Kanadā . . .

Šāgada 1. jūnijā, vai tūlīt pēc tā, Dominion Bureau of Statistics tautas skaitītāji apmeklēs jūs mājās un lūgs atbildes uz pieciem vienkāršiem jautājumiem sakarā ar 1966. gada tautas skaitīšanu Kanadā. Tautas skaitītāji šai laikā apmeklēs visus namsaimniekus, ieskaitot to mājas, kuŗi vēl nav Kanadas pavalstnieki. Jo visi ir augošās Kanadas daļa.

Jūsu un pārējo kanadiešu atbildes uz jautājumiem dos faktus Kanadas augšupejai un attīstībai kā nācijai. Reāli statistikas materiāli nepieciešami par Kanadas iedzīvotājiem, lai varētu nākotnē plānot skolas, zemesceļus, slimnīcas un citus publiskus iestādījumus, kā arī tirgum un pētniecībai.

TIKAI 5 VIENKĀRŠI JAUTĀJUMI:

1) Personas uzvārds
2) Radniecība attieksmē ar ģimenes galvu
3) Vīriešu vai sieviešu kārta
4) Vecums pēdējā dzimšanas dienā
5) Neprecējies, precējies, atraitnis vai šķirts

Informācija, ko dosit tautas skaitītājiem, ir pilnīgi konfidenciāla. Tā nodrošināta ar federālo statistikas likumu. Gadījumā, ja jums rodas šaubas par tautas skaitītāju, tad viņam pieprasiet apliecību. Lūdzam sadarboties ar viņu, kad tas ierodas jūsu mājā.

Tieciet ieskaitīts Kanadai.

DOMINION BUREAU OF STATISTICS

Walter E. Duffett, Dominion Stastistician
Hon. Robert H. Winters, Minister of Trade & Commerce.

Veltas Vilsones
AUSTUVE
VILSONS WEAVING STUDIO
AR
LATVIEŠU DAIĻAMATNIEKU SAVIENĪBAS KANADĀ SALONU
687 Church St., Toronto 5, tālr. 922—1315.
BŪS SLĒGTA SESTDIENĀS
VASARAS SEZONĀ — jūnijā, jūlijā, augustā
Darbdienās atvērta no pl. 8—5; pēc telefoniskas vienošanās arī vēlāk.

Vīru koŗa VIESTURS
33 RPM skaņu plate
21 DZIESMA — IEDZIEDĀTAS NO 1959. — 1965. GADAM.
Dabūjamas DV grāmatnīcā —
491 College St., Toronto 4.
Cena $4.50 + 3% tirdzniecības nod. Ontario prov.

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS - NOTARS
283 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL WA 2-6112, 2-6111.

OPTIKIS LUNSKY
470 College St., Toronto
WA 1-3924

VAJADZIGI
mašīnisti un bench fitters
WEST — END
MACHINERY
MANUFACTURER
Lūdz zvanīt 233—3285, Toronto.

Bloor — Jane rajonā
MEKLĒ
SIEVIETI
pie diviem skolas vecuma bērniem.
Zvanīt vakaros 767—8579, Toronto.

PASŪTAM
naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10% Saņemšana 14-21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

ĪGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251.

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāls atlaide sūtījumiem uz dzimtenē.

IZĪRĒJAMA VASARAS MĀJIŅA
ar dārziņu pie 400. ceļa, apm. 25 jūdzes no Toronto.
Miers, prieks, mežs, saule un gaiss!
Rakstīt P. Ziediņam,
91 Wembley Dr., Tor. 3, Ont.
Tel. 463—3920

Danforth — Logan raj.
IZĪRĒJAMA
nemēbelēta istaba un virtuve — vieniniecei.
Ledusskapis, plīts, veranda.
Zvanīt 463—3222, Toronto

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.
Tel. LE 4—1403, Toronto

Skaistākā dāvana skolu izlaidumos ir
GRĀMATAS
Prof. A. Rubuļa —
LATVIAN LITERATURE $7.00
B. Senkēviča —
ZEME UN JŪS $3.00
Pasūtinot DV Grāmatnīcā dāvinātājiem
ATLAIDE
491 College Street, Toronto 4, Ont.

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

IZMANTOJIET IZDEVĪBU UN IZVĒLIETIES KĀDU NO ŠĪM PLATĒM, JO TĀS IR BEIDZAMĀS.

1002 KALVIS, vīr. dubultkv. ..... 45 RPM $2.00
E. Dārziņa — Es zinu. J. Norviļa — Vasara; Noriet saule vakarā. J. Ciruļa — Aun, meitiņa, balti kājas. E. Melngaiļa — Rudenī.

1004 B. PIEKALNĪTIS, bass ..... 45 RPM $2.00
J. Vītola — Mana kokle. A. Kalniņa — Imantas dziesma. B. Skultes — Sapņu zeme; Dainu zeme. J. Kalniņa — Esam lielķēniņa dēli.

1005 V. SALNA, tenors ..... 45 RPM $2.00
Atmiņas — Anglu valsis. Toreiz — tango.

1006 KALVIS, vīr. dubultkv. ..... 45 RPM $2.00
J. Norviļa — Balsis. Jāz. Mediņa — Krāc jūrmalas priedes; Ganiņš biju. M. Hermann — Tuljaks.

1007 KALVIS, vīr. dubultkv. ..... 45 RPM $2.00
E. Dārziņa — Mirdzi kā zvaigznē. B. Skultes — Aijā. J. Vītola — Nakts; Mežezers.

1008* DZIESMU VAIROGS, j-koris ..... 33 RPM $6.00
T. Ķeniņa kantāte — Kurzemes kareivis. J. Vītola kantāte — No atzīšanas koka. Ad. Ābeles — Dieva gādība. A. Kalniņa — Nakts dziesma. E. Melngaiļa — Mūsu Tēvs debesīs. Solisti: A. Rušēvics un J. Kļaviņš. Pie ērģelēm prof. Ād. Ābele.

1012 II LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI KANADĀ 33 RPM 12" plate $6.00
Koncerta tiešs ieskaņojums!
A. Jurjāna — Mūsu Tēvs debesīs. T. Ķeniņa — Dieva kalpa vakars. J. Ciruļa — Sirds tik grūta. J. Zālīša — Ceļš uz dzimteni. A. Kalniņa — Imanta. E. Dārziņa — Ciānas bērni. V. Ozoliņa — Dzērves un ērglis. Jāz. Mediņa — Krāc jūrmalas priedes. J. Kalniņa — Arājiņi, ecētāji. H. Pavasara — Apseglo jo birzu sesku. A. Feila — Div' pļaviņas es nopļāvu. E. Freimanes — Pilna upe baltu ziedu. J. Norviļa — Ik rītiņu saule lēca. J. Graubiņa — Tricēj kalni. E. Melngaiļa — Jāņu vakars. J. Vītola — Uguns milna; Beverīnas dziedonis. Šīs plates ietvere ir izveidota kā vēsturisks dokuments, kas ietver sevī daudzus liela notikuma faktus.

1015 TORONTO LATV. TAURU ORĶ. ..... 45 RPM $2.00
Marši: Rīga dimd, Pūt vējiņi, Seši mazi bundzenieki. Tautas valsis.

1018 DUETI — V. SALNA un J. KĻAVIŅŠ. ..... 45 RPM $2.00
J. Norviļa — Latvietim. A. Žilinska — Karogs

1019 TAUTAS DZIESMAS — E. REINVALDE, sopr. 45 RPM $2.00
J. Vītola — Aijā, žūžū; Vilciņš zaļi aicināja; Dzeltens manis kumeliņš. V. Dārziņa — Man māmiņa tā glabāja; Man deviņi rožu dārzi.

1020* THE LATVIAN TRIO ..... 33 RPM $5.00
E. Freimaņa — Menuets; Valsis. V. Bērzkalna — Rucavietis. K. Lesiņa — Agitato. J. Vītoliņa — Suitu dancis. V. Dārziņa — Raibie cimdi. V. Ziedoņa — Svīta „Sena Teika."

1021* KALVIS, vīru dubultkvartets ..... 33 RPM $5.00
E. Dārziņa — Pie tēvu zemes. J. Vītola — Uguns milna; Dies irae; H. Pavasara — Barka ar sienu; Vecie tēvi. J. Ciruļa — Jaunībai; Koklētājs. V. Ozoliņa — Rozes. A. Jurjāna — Lūk rozes zied. A. Valles — Dzimtene. A. Kalnāja — No dzimtenes manas. A. Kalniņa — Karš.

1022* LĪGO, jaukts koris DAINA ..... 33 RPM $5.00
E. Freimane — 13 līgo dziesmu virkne. E. Melngailis — Jo dziedāju, jo skanēja. V. Dārziņš — Švāgera meitiņa. E. Freimane — Aiz kalniņa dūmi kūpa. J. Graubiņa — Jūriņ' prasa smalku tīklu; Dziedātāja līgaviņa.

TAUTAS DEJAS, Skaņu studija DAINA orķestra izpildījumā ..... 45 RPM $2.00
1024 Andžiņš. Mugurdancis.

1028 V. SALNA, tenors ..... 45 RPM $2.00
Alfr. Matisona — Dzimtene; Pavasars.

1026 A. BALODIS, baritons, ork. pav. ..... 45 RPM $2.00
Pasaciņa — tango. Dailā meitiņ — valsis.

1035 DZIESMU VAIROGS j.k. ..... 12" LP $6.00
E. Dārziņa: Lauztās priedes; Minjona; Mēness starus stīgo; Ciānas bērni; Sapņu tālumā; Senatne. J. Graubiņa: Tek saulīte; Kas tie tādi; Gāju pa mežu; Silmala tricēja; Lustīga līgaviņa; Alutiņis bāleliņis.

DABŪJAMAS

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

LATVIEŠU NAMA VALDE UN DĀMU KOMITEJA
piektdien, 3. jūnijā, pl. 8 vak. Latviešu namā, 491 College ielā, laipni lūdz uz
VAKARIŅĀM AR DEJU
Ieeja ieskaitot vakariņas $2.50
PILNA BUFETE.
Visi mūji aicināti piedalīties.

SPORTS

PĒC DIVĀM UZVARĀM — ZAUDĒJUMS...

Toronto DV futbola vienība, pēc abām pārliecinošajām (3—0 un 8—0) uzvarām pilsētas un apkārtnes II līgas spēles, 27. maijā piedzīvoja pirmo zaudējumu, pie tam ar pasmagu 1—6 (1—3) rezultātu, pret Scarboro United komplektējumu.

Spēle sākās visai neparasti: Jau 20 sek. pēc sākuma svilpes, nevienam pretiniekam pat nepieskaroties bumbai, E. Bušs panāca DV vienībai 1—0 vadību, bet jau nākošo 20 sek. laikā, šoreiz nevienam latvietim bumbai nepieskaroties, pretinieks rezultātu izlīdzināja... Turpinājumā spēles gaitā paudās jūtams Scarboro United pārākums, kādēļ uzvara atzīstama par pelnītu. Vienīgi rezultāts īsti neatbilst sacensības gaitai, jo 3—1 vai 4—2 pareizāk raksturotu spēku attieksmes, bet „melnā diena" izrādījās DV vārtsargam, kas, kā pats atzinās, ielaidis vārtu tiklā trīs atvairāmas bumbas. V.

ASV LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTES PELDĒŠANĀ

ASV latviešu meistarsacīkstēs peldēšanā, kas notika Lankasterā, Pensilvēnijā, piedalījās 19 peldētāju, sacīkšu vadību bija uzņēmies austrumpiekrastes peldēšanas nozares vadītājs V. Ziedonis. Daudzi dalībnieki bija mērojuši tālu ceļu: no Nebraskas bija ieradusies Bušu ģimene ar 5 peldētājiem, Graši no Kanzassitijas u. c. Izcilā nāca arī Augusta Graša dāvātā ceļojošā balva, kuru iegūst peldētājs par relatīvi labāko rezultātu salīdzinājumā ar ASV rekordu attiecīgā vecuma grupā. Soreiz balvu ieguva Gunārs Tērauds, kas nopeldēja 100 jardu brīvā stilā 51,3 sek. Pērn šo balvu bija izcīnījusi Māra Grase. Lankasteras latviešu biedrības ceļojošo balvu, kas domāta jaunākajam sacīkšu dalībniekam, ieguva Ina Brole. Vērtējot visus piecus dažāda stila peldējumus, veiksmīgākais izrādījās Gunārs Tērauds vīriešu un Anita Līduma meiteņu un sieviešu klasē, bet jaunatnes Bušs (10 g. un jaun.), Augusts Grasis 11—12 g. v.) un Raimonds Tiltiņš 13—14 g. v.).

Sacensību tehniskie rezultāti:

Brīvā stilā 10 g. v. meitenēm 25 j. Inā Brole 21,6 un Astrida Lemkina 25,6, bet zēniem Dž. Bušs 17.8; 50 j. 11—12 g. v. meitenēm Inta Buša 35,7 un Andra Birkerte 36.8, bet zēniem Augusts Grasis 30.8; 50 j. 13—14 g. v. meitenēm Anita Līduma 31.7, Benita Buša 32.4 un Guna Buša 33.7, bet zēniem Raimonds Tiltiņš 28.3, Atis Jurka 31.4 un Pēteris Birkerts 32.8;; 100 j. 15 g. un vec. meitenēm Līduma 1:08.8 un Māra Grase 1:09.9; 15—17 g. v. zēniem Alvis Ziedonis 57.7 Valdis Jurka 1:01.3; 18 g. un vec. zēniem Gunārs Tērauds 51.3; 200 j. 15—17 g. zēniem Ilgars Bušs 2:23.5un V. Jurka 2:26.7; 18 g. un vec. zēniem Tērauds 2:01.8.

Krūšu stilā: 25 j. 10 g un jaun. zēniemBušs 24.5; 50 j. 11—12 g. v. meitenēm Birkerte 45.2 un I. Buša 50.5, bet zēniem Grasis 39.9; 50 j 13—14 g. v. meitenēm Grase 1:22.5 un Ziedone 1:34.6; 15—17 g. v. zēniem Ziedonis 1:16.4 un V. Jurka 1:17.6; 18 g. un vec. zēniem Tērauds 1:22.1; **Uz muguras** 25 j. 10 g. un jaun. meitenēm Lemkina 36.3, bet zēniem Bušs 21.5; 50 j. 11—12 g. v. meitenēm Buša 44.9, bet zēniem Grasis 41.7; 13—14 g. v. meitenēm V. Buša 40.1, bet zēniem Tiltiņš 36.2 un Birkerts 36.7; 100 j. 15 g. un vec. meitenēm Līduma 1:22.6 un B. Buša 1:24.5; 15—17 g. zēniem I. Bušs 1:18:0.

Tauriņstilā 25 j 10 g. un jaun. zēniem Bušs 23.4; 50 j. 11—12 g. meitenēm I. Buša 44.0 un Birkerte 44.8, bet zēniem Grasis 36.4; 12—14 g. v. meitenēm Līduma 35.9, bet zēniem Tiltiņš 29.6 un A. Jurka 37.0; 15 g. un vec. meitenēm Grase 1:21.0 un Buša 1:37.8; 15—17 g. v. zēniem V. Jurka 1:14.2 un I. Bušs 1:16.4; 18 g. un vec. zēniem Tērauds 1:06.7.

Stilu maiņā 100 j. 10 g. un jaun. zēniem Bušs 1:47.8; 11—12 g. meitenēm Buša 1:32.0 un Birkerte 1:32.1, bet zēniem Grasis 1:19.0; 13—14 g. meitenēm Līduma 1:19.6 un B. Buša 1:25.5, bet zēniem Tiltiņš 1:16.9 un A. Jurka 1:20.0; 200 j. 15 g. un vec. meitenēm Grase 2:54.3; 15—17 g. zēniem V. Jurka 2:37.4 un I. Buša 2:40.2; 18. g. un vec. zēniem Tērauds 2:28.7.

200 j. stilu stafetē Filadelfijas Riga 2:14.2; Klīvlenda 2:15.8 un Nebraska 2:20.4; 200 j. brīvā stila stafetē Rīga 2:03.0, Klīvlenda 2:05.2 un Nebraska 2:11.3.

Saspīlējums Kubā

Pag. nedēļas nogalē Kubas diktātors Fidels Kastro asi uzbruka ASV, apvainojot amerikāņus tādas psiholoģiskās situācijas radīšanā, kuŗas rezultātā sāktos uzbrukums „pret mūsu zemi."

Pašreizējais Kubas saspīlējums sākās ar amerikāņu protestu pret sešu Kastro kaŗavīru nelegālu atrašanos Gvantanamo flotes bazes robežās. Kastro šādu incidentu katēgoriski noliedz, uzsverot, ka amerikāņu protestam nav nekādas loģikas — kādēļ gan lai seši Kubas kaŗavīri iebruktu amerikāņu bazē? Starpgadījumā viens Kubas kaŗavīrs zaudējis dzīvību. Pēc amerikāņu versijas, viņš nošauts Gvantanamo bazes territorijā pēc, vairāku brīdinājuma šāvienu ignorēšanas. Pēc Kastro versijas, Kubas kaŗavīrs nošauts vismaz 80 metru ārpus bazes robežām. Lai šo varmācību noslēptu, amerikāņi esot izdomājuši šo sešu kaŗavīru iebrukumu Gvantanamo bazē...

Notikumi Kubā liecina, ka Kastro gatavojas dažādām pārmaiņām. Vispirms sagaidāma daļēja mobilizācija. Līdz šim pierādījies, ka Kastro lojālākie sekotāji atrodami bruņoto spēku rindās. Šo skaitu Kastro grib palielināt un saliedēt. Pēc tam sagaidāmas jaunas tīrīšanas. Starplaikā daudzi kubieši, kas vēlējušies un izmantojuši izdevību, būs Kubu atstājuši. Tas nozīmē, ka salā opozicijas spēks nepārtraukti mazinās. Amerikāņu gaisa tiltam turpinot darbību, tas mazināsies ar katru dienu. Ar palicējiem galā tiks Kastro, lai pilnībā un uz visiem laikiem nostabilizētu savu diktatūru.

Sagaidāms arī jauns Kastro spiediens pret Gvantanamo bāzi, jauna prasība par tās likvidēšanu. Protams, uz šādu prasību Kastro var sagaidīt vienīgi negatīvu atbildi. Zināmu kampaņu pret amerikāņu flotes bāzi sākusi Havanas komūnistu prese, apgalvojot, ka Kubas kaŗavīri bāzē nav bijuši un nebūs, bet ja amerikāņi mēģinās izmantot bāzi uzbrukumam Kubai, viņiem klāšoties visai plāni. Kubas komūnistu preses uztverē imperiālismam šāda ciņa izmaksātu bezgala dārgi.

Kamēr Kastro spiests radīt dažādas mākslīgas situācijas, lai novērstu iedzīvotāju uzmanību no kritiskā saimnieciskā stāvokļa, Pad. savienības propagandas mašinērija gribētu Gvantanamo incidentu piekārt pie „starptautiskā zvana." Maskava gaidīt gaida katru vismazāko saspīlējuma pazīmi starp Kubu un ASV. Tiklīdz kāda manāma, Pad. savienība sola Kubai palīdzību cīņai pret imperiālismu. Arī tagad Maskava jau pasteigusies brīdināt ASV un aicināt izbeigt naidīgo izturēšanos pret Kubu, tai pašā laikā uzsverot, ka Havana var paļauties uz Kremļa draudzību. Kā militāra konflikta gadījumā šāda draudzība varētu izpausties, Pad. savienība nesaka. Bet attieksmē uz Kubu brīdināt amerikāņus katrā iespējamā brīdī krievi uzskata par goda lietu, nespēdami nedz aizmirst, nedz samierināties ar lielo sarkšanu, kad nelaikis prezidents Kenedijs piespieda Chruščovu likvidēt Kubā izbūvētās padomju raķešbāzes.

Par padomju raķešu atrašanos Kubā cirkulē dažādas baumas. Ir zināms, ka lielā kalibra raķetes, kas būtu varējušas sasniegt ASV rūpniecības centrus, Pad. savienība izvākusi. Bet vai visas? Bez tam — un arī tās ir tikai baumas — Kubā palikušas, vai vēlākajos gados nemanīti atvestas mazāka kalibra raķetes aizsardzības nolūkiem. Kubā noteikti atrodas padomju pretgaisa raķetes. Par pēdējo vērtīgumu tomēr ļoti jāšaubās. Padomju pretgaisa raķetes izmēģinātas kaujas apstākļos Vietnamā. Pēc amerikāņu lidotāju nostāstiem, šīs raķetes mērķi sasniedz tikai retos gadījumos.

Ja kādreiz sāktos karš starp Kubu un ASV, kas ir varbūtība, par kuŗu jāšaubās, Kubas diktātoram nāktos piedzīvot nepatīkamo patiesību, ka Pad. savienības draudzība tālāk par solījumiem un apgalvojumiem nesniedzas. Kaut Kubas saimniecības noturēšanai virs ūdens Maskava izšķiedusi iespaidīgas naudas summas, kaut Kubā savesti padomju ieroču un kaŗa materiālu kalni (par ko daudzkārt samaksāts ar gadskārtējo cukura ražu), militāra konflikta gadījumā Pad. savienība Kubai nevar palīdzēt. Vispirms jau tā vienkāršā iemesla pēc, ka Kubas dēļ Pad. savienība ar ASV kaŗu nesāks. Tiešu palīdzību no Pad. savienības Kastro nevar cerēt sagaidīt arī tādēļ, ka Kuba atrodas pārāk tālu. Aktīvi Pad. savienība Karaību jūras karā varētu iestāties vienīgi ar diviem ieročiem — starpkontinentālajām raķetēm, uzbrūkot ASV cietzemei, un zemūdenēm. Ar savu tālo zemūdeņu floti krievi varētu ļoti sāpīgi traucēt amerikāņu kuģniecību. Bet tas nenotiks, jo kā viena, tā otra veida iejaukšanās nozīmētu neizbēgamu kaŗu ar ASV.

VAI ATOMSACEŅSĪBA PALĒNINĀJUSIES?

No Vašingtonas ziņo, ka Pad. savienība un ASV lielā mērā samazinājušas smago atomieroču ražošanu. Ar smagiem atomieročiem šai gadījumā jāsaprot bumbas ar lielu eksplozīvo kapacitāti. Iemesls ļoti vienkāršs: abām valstīm atombumbu saražots tik daudz, ka tās, neatkarīgi viena no otras, varētu uzspert gaisā dučiem pasaulu, ne tikai mūsu planētu.

Starpkontinentālo raķešu laukā bruņošanās turpinās. Pad. savienībai pašreiz esot ap 300 atombāžiem bruņotu sarpkontinentālo raķešu — ap 30 vairāk nekā pag. gadā. Amerikāņiem, atmetot tagad par nepraktiskām kļuvušās Atlasa un Titana I raķetes, starpkontinentālā arsenālā palikušas apmēram 900 atombāžiem bruņotas un izšaušanai gatavas raķetes.

Aizsardzības laukā amerikāņu zinātnieki ārkārtīgi sajūsmināti par Nike X raķešsistēmas lielisko sniegumiem. Ar to iespējams iznīcināt ienaidnieka satelītus un radīt aizsargtīklu visai Ziemeļamerikai. Nike X sistēmā ietelp divas dažādas raķetes — tālljodjumiem piemērotā Zeuss, kas spēj iznīcināt kā starpkontinentālās raķetes, tā arī orbitējošos satelītus, un īsiem lidojumiem piemērotā Sprints ar neparastām augstuma spējām. Bez tam sistēma izmanto trīs dažādus radarus ienaidnieka uztveršanai un raķešu notēmēšanai, kā arī ļoti komplicētas datu apstrādāšanas mašinas. Par kaut ko līdzīgu savā laikā runāja Pad. savienības aizsardzības ministrs Maļinovskis. Amerikāņi tomēr pārliecināti, ka tādu tehnisku gatavību, kāda ir Nike X sistēmai, krievi vēl nevar būt sasnieguši.

MŪSU LAIKRAKSTA atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos.

Utants iestājas par Ķīnu

Pirms jurisprudences goda doktora grada saņemšanas Vindzoras universitātē, Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants sasauca preses konferenci, kuŗā iestājās par sarkanās Ķīnas uzņemšanu starptautiskā organizācijā. Ģenerālsekretāra preses konferencē sacītais ietvēra tās pašas domas, ar kuŗām viņš nesen iepazīstināja tekstilrūpniecības pārstāvjus, proti: sarkanās Ķīnas uzņemšana Apvienotajās nācijās veicinātu miera nostabilizēšanu Vietnamā.

Ģenerālsekretāra uztverē būtu ļoti nereāli, ja Apvienotās nācijas uzņemtos aktīvu lomu Vietnamā laikā, kad sarkanā Ķīna, Ziemeļvietnama un Dienvidvietnama AN vēl nesastāv. Novirzīdamies no Vietnamas jautājuma, Utants cildināja Kanadu par tās nopelniem dažādās miera sargāšanas operācijās (Kanadai jau kopš gadiem piekrīt ļoti aktīva loma Gazas joslā un Vidējos austrumos; kanadiešu spēku kontingents kopš policijas armijas radīšanas ir viens no lielākajiem arī Kiprā). AN ģenerālsekretārs žēlojās, ka Apvienoto nāciju valstu vidū ir daudz tādu, kas neizrāda ne mazāko interesi par miera nosargāšanu, ka šai jautājumā trūkst starptautisku līgumu, finanču un pietiekamas organizācijas.

PIEAUG PADOMJU FLOTE EIROPAS ŪDEŅOS

Demokratu senātors Saimingtons Vašingtonā izteicies, ka amerikāņu lietpratējiem ārkārtīgu pārsteigumu sagādājušas lielās pārmaiņas Pad. savienības kaŗa flotē Eiropas ūdeņos. Agrākā gaisaspēku ministra uztverē piemācis pēdējais laiks padomāt par padomju flotes spējām — gan virs, gan zem ūdens. Pilnīgi jāatmet agrākie uzskati, ka flotes bāzu ģeografiskais novietojums nelabvēlīgi iespaidotu to darbību, jo viena flote atrodas par daudz tālu ziemeļos, divas citas saistītas ar šaurumiem, kuŗus apsarga senseni padomju ienaidnieki. Apstākļi tomēr mainās, un tā noticis arī ar Pad. savienības jūrasspēkiem. Tie kļuvuši kustīgi, padomju flotes kodols — zemūdenes — kreisē visas pasaules ūdeņos. Baltijas un Melnās jūras flošu zemūdenes un kuģi redzami katras Eiropas nācijas piestātnēs.

ASV uztraukums par padomju jūrasspēku darbību Eiropas ūdeņos seko ziņojumu sērijai par pieaugošu padomju zvejas kuģu aktīvitāti Ziemeļamerikas piekrastē. Amerikāņus uztrauc, ka daļa šo zvejas kuģu nodarbojas gan ar zvejošanu, bet — ne zivju zvejošanu. Skaidri arī redzams, ka gandrīz katrā padomju zvejas flotilē redzami kuģi, kas neapšaubāmi domāti zemūdeņu apgādei.

KALEIDOSKOPS

★ Jūnija vidū Anglijā, Vestbromvičā, netālu no Birminghamas, ar Upsalas pilsētas mūzikas skolas audzēkņu orķestri viesosies vijolnieks Alfreds Dunkels. 19. jūnijā viņš koncertēs arī Londonā zviedru baznīcā. A. Dunkels ir minētā orķestra diriģents.

★ Uz Romu studēt septembrī dosies architekts Austris Vītols no Bostonas. Viņam piešķirta amerikāņu Romas akadēmijas stipendija, kas sedz arī ceļojuma izdevumus pa Eiropas zemēm studiju nolūkos, ar noteikumu, ka dzīves vietai jābūt Romā. A. Vītols beidzis Minesotas universitāti un Masačuzetas tehnoloģisko institūtu; piedalījies arī mūzikas skolas projekta izstrādāšanā Linkolna centram Ņujorkā.

Āzijā draud „zemestrīce"

(Pārnesums no 6. lpp.)

līgumos. Par to varētu runāt diezgan daudz. Territorijās, par kuŗām runā, Krievija iespiedās tikai pakāpeniski apm. laikā no 1860.—1900. gadam. Toreiz ļoti vājie Ķīnas valdnieki apstiprināja Krievijas piesavinājumus ar līgumiem, bet tai laikā Ķīnai bija ar dažādiem līgumiem jāizturgo arī daudzas citas territorijas un suverēnitātes tiesības. Kad sabrukušās monarchijas vietā stājās republikāniskā valdība, tā šos līgumus vairs neatzina un daudzus no tiem anullēja. Ārējā Mongolijā krievi iespiedās tikai pēc pirmā pasaules kaŗa un nodibināja tur satelītrepubliku tikai 1924. gadā. To nav nekad atzinusi arī Čangkaišeka valdība. Ķīnai uz šiem viņas pārvaldei atrautajiem apgabaliem ir tādas pašas tiesības kādas tai ir uz Tibetu vai Mandžūriju.

Ja jautātu, vai konflikts nav izbeidzams ar kādu izlīgumu, tad jāatbild, ka vairs ne. Konflikts ir iegājis tādu vēsturisko tradiciju gultnē, kuŗas nevar pārgrozīt ne viena, ne otra valsts. Apgabali, par kuŗiem tagad strīdās, kādreiz bija varenās mongoļu imperijas kodolā. Pēc imperijas sabrukšanas ķīnieši vienmēr sevi uzskatījuši par tās austrumdaļas mantiniekiem, kamēr krievi pārņēma rietumdaļu. Abām daļām robežu neviens nav novilcis. Ja Ķīnas vājuma laikā (kas ilga ap 100 gadu) Krievija šo robežu aizbīdījusi ļoti tālu uz austrumiem, tad, Ķīnai kļūstot stiprākai, tā atkal ir spiesta to bīdīt atpakaļ uz rietumiem. Ģeopolitiskie apstākļi nav 600 gados mainījušies, un abu valstu sacensība un sadursmes Āzijas vidienē nav izraujamas no to ģeopolitiskās gultnes.

Pad. savienības un Ķīnas konflikts tām šai rajonā jāizcīna vai citādi jāatrisina pašām. Neviens nevar palīdzēt, jo savas eksistences pamati katrai valstij jānodrošina pašai. Šis konflikts risināsies tik nomaļā pasaules vietā, ka nevar izvērsties par pasaules kaŗu. Citu valstu iejaukšanās būtu aplamākais solis šādos apstākļos. Tā tūlīt dotu iespēju abām ienaidniecēm pārnest kaŗu citu valstu robežās, un tad tas izvērstos pasaules kaŗā.

Pad. savienības un ASV propaganda labi saskaņojusies Ķīnas apzīmēšanā par bellikozu, militantu, ekspansīvu valsti, kas aktīvi sludina kaŗu kā vienīgo līdzekli politisko jautājumu izšķiršanai un neatzīst miermīlīgu valstu koeksistenci. Tādus apgalvojumus veikli izrisina no Ķīnā publicētajiem rakstiem un Ķīnas valstsvīru runām. Kāds no šiem Ķīnas tekstiem ir pievienots Maskavas apkārtraksta beigās (ar to beidzas te publicētie izraksti). Aplūkojot šo tekstu tuvāk, atklājas, ka tas formulēts ļoti uzmanīgi. Ķīna tajā nedraud nevienam ar kaŗu, tikai paskaidro, ka katrai tautai ir tiesības uz neatkarību, uz suverēnitāti savā zemē. Bet ja kādai tautai sava brīvība jāizcīna un jāatgūst tai atņemtās territorijas, tad agrāk vai vēlāk ir jālieto arī ieroči. Ja kāda valsts atteiktos no ieroču lietošanas vispār, tad tā izdarītu pašnāvību. Kamēr kaŗa ieroči nav aizliegti un iznīcināti, tikmēr valstis cīnīsies par savu eksistenci ar ieročiem. Arī Ķīnas vadītājiem ir pienākums to palaikam atgādināt savai tautai.

Pārbaudot šo Ķīnas tekstu un atceroties arī citus līdzīgus, nav apejams jautājums: kāds vispār vairs sakars Ķīnas valdības uzskatiem ar komūnismu? Ķīnieši paši savus uzskatus skaita par marksistiski-leniniskiem, bet viņu izteikumos tomēr nav atrodams Marksa un Ļeņina mācības noteicējas pazīmes. Komūnistu raksti vienmēr runājuši galvenokārt par proletariāta atsvabināšanos no ekspluatātoru varas, par ražošanas līdzekļu piederību un par īpašumtiesību pārkārtojumiem, bet valsti skaita par iznīkstošu institūciju, tautu tāpat par iznīkstošu sabiedrisku veidolu, kas raksturīgs tikai buržuaziskajai sadzīves un ražošanas pakāpei. Ķīnas tekstā nav pieminēts ne proletariāts, ne ekspluatācija, ne ražošana, ne īpašumtiesības. Tā vietā teksts runā par tautu pašnoteikšanās tiesībām, par tautas un valsts vēsturiskajām tiesībām, par tautu brīvības ciņām un par demokratiju (t.i. tautvaldību), bet nekādā ziņā par proletariāta diktatūru.

★ Toronto centrā, Jorkvillē, kur pēdējos gados izveidojies kaut kas līdzīgs bohēmiešu rajonam, iedzīvotāji jau labu laiku sūdzas par pieaugošām jauniešu nekārtībām. Svētdien garmataino „vienaldzīgo" huligānisms sasniedzis tādus apmērus, ka 40 policistiem nācās iejaukties, lai baru savaldītu, kas kliedza: „Nokeŗ policistus! Nosit viņus!" Kārtībniekus apmētāja saplēstām pudelēm un atkritumiem. Vairākus huligānus, vecumā no 16—20 gadiem, apcietināja un aizveda uz College ielas policijas iecirkni, kuŗa priekšā vēlāk „vienaldzīgie" demonstrēja pret „brutālitāti"...

★ Lielas pārrunas sacēlusi slavenā kanadiešu vidējo distanču skrējēja Bila Krozera apsūdzība, ka Donmilsas sporta kluba treneris Loids Persivals viņam devis stimulētājus medikamentus pirms sacīkstēm. Apvainojumu izmeklē piekritīgā sporta vadība.

★ CBC raidītāja darbinieki uzsākuši pasīvu pretošanos augstākās vadības nostājai sakarā ar Patrika Vatsona un Lorjē Lapjēra atlaišanu. Kaut stridīgie partī savus viedokļus deklarējuši parlamenta vidūtāju komitejai, CBC vadības lēmums negrozāms. Tagad komitejai jāmeklē citi ceļi, lai jau 2 mēnešus ilgstošo saspīlējumu izbeigtu.

Skaņu plates

LP — 33 1/3 RPM

Pēteris Lielzuika, tenors — Par katru stundu $4.50

I. Par katru stundu, Mocekļi, Lūgšana, Tu augstais Dievs, Latvju bāru dziesma, Aglona.

2. Visspēcīgais, Visvarenais, Lūgšana, Šūpļa dziesma, Gaisma un Lūgšana no kantātes Tēvijai Ērģeļu pavadījumā.

Vera Leinvēbere, klavieres $5.25

Jāzepa Vītola — Variācijas, T. Keniņa — Sonāta.

+ 2% P.S.T.

Dabūjamas DV Grāmatnīcā, 491 College St. Toronto 4, Ont.

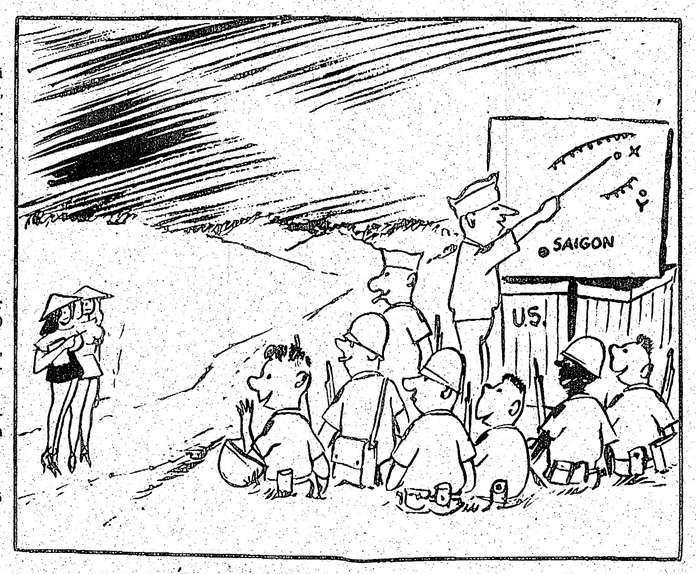

FRONTES AIZMUGURES PIEVILKŠANAS SPĒKS

Pēc preses ziņām amerikāņu kaŗavīrus izvāc no Dienvidvietnamas pilsētām un stacionē provincē, bet viņu pēdās seko pilsētu maintiņdzniecības uzņēmēji un visa raibā kņada.

Ed. Keiša karikatūra

I. JANKOVSKIS
REAL ESTATE BROKER
87 Roncesvalles Ave., Toronto 3.
Telefoni: 533-8553-4 536-0143

Jane — Annette: $1,500.00 iemaksa 5istabu atsevišķai dubultķieģeļu mājai, moderna virtuve, vannas istaba. Māja labā stāvoklī. Prasītā cena $14.900.00. Atlikums uz vienu atklātu 10 gadu obligāciju.

Kingston — Main: 8 istabu, divu stāvu atsevišķa dubultķieģeļu māja, 2 modernas virtuves, 2 vannas istabas, iebraucamais ceļš un garāža. Iemaksa $4.000.00.

Kam patīk dzīvot ārpus pilsētas, greznā 7 istabu mājā ezera krastā un vēl gadā ieņemt $6.000.00, ir vērts painteresēties par šo īpašumu, kuŗš atrodas tikai 30 jūdžu no Toronto. Tuvākai informācijai zvanīt V. MUKTAM — LE 6-0143 vai RO 7-6582.

realtor